Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vocabularius iuris utriusque

[Nürnberg], 4. Sept. 1481

A

urn:nbn:de:bsz:31-319946

Visual Library

Incipit vocabularius iuris vtriuſqꝫ.

Quoniam iuri operam daturum. prius noſſe

oportet vnde nomē iuris deſcendat. ff. de iuſti. ⁊ iu. l. j. in prin. Etiā vt ait phus. j. Elencoruꝫ Qui virtutes vocabulorū ignorāt defacili paraloyzant. i. decipiunt. Niſi enī nomē rei ſcieris cognitio rerum perit ſm Iſidorum. Turpe etiā Patricio ⁊ nobili viro ⁊ cauſas orāti. ius in quo verſat ignorare. ff. de ori. iu. l. ij. §. mucij auditores. v. Nanqꝫ eū dixiſſe. ⁊ de hē ret. Cū ex iniūcto. xxxviij. diſ. ſedulo. Ex qbus omnibus habet. q nemo debet ignorare ſciētiaꝫ in qua verſat. Quod attendēs legiſlator Vlpianus dicit ⁊ bene. priuſq̄ ad verborū interpretationē ꝑueniamus. pauca de ipſi⁹ ſignificatione tituli referre. ff. ſi cer. pet. l. j. Idcirco quorundā terminorū q in iure vtroqꝫ maxime frequētant. neceſſariū fore duxi deſcriptiones ⁊ ſignificatiōes clarius exponere. tā ex ſūmis Azonis ⁊ Hoſt. q̄ aliūde collectorū ꝓpter iuuenes maxime iuris vtriuſqꝫ alūnos. Et h̄ breuiter ordine alphabethi. vt eo meli⁹ memorie cōmendent ⁊ tātocius inueniant ꝯſtringendo etiā cū allegationib⁹ in locis ſuis vt i iure modicū ꝓfecti ꝑ ignota minime ꝓcedētes his cognitis pricipijs ⁊ terminorū ſignificationibus acceſſuꝫ faciliorē habeāt ad vtriuſqꝫ iuris noticiam. qꝛ omniū habere memoriā ⁊ in nullo penit⁹ errare poti⁹ eſt diuinitatis q̄ hūanitatis. C. de ve. iu. enucle. l. ij. §. ſi quod auct. ⁊ ver. qꝛ diuine. Et notat Bern. de reſcrip. c. cū a deo. in glo. j. de confir. vti. vel inuti. c. porrecta. in glo. ij. Et ſi lectori aliq̄ vocabula occurrerit q̄rum expoſitio hic nō inueniat. de hoc nō mireturꝛ qꝛ nec oīm memoria potuit occurrere. ⁊ ꝑmo de. A.

Quādo facit ſeparatōnē.

Quādo facit ſeparatōnē. ⁊ qn̄ icludit ⁊ qn̄ excludit no. Io. an. ō ꝓhē. c. ſtatutū. li. vj. Et Archi. de elec. ca. j. e. li. Et a ⁊ ab i ſimili no. Arch. xxxj. di. aliter. Et de a in. c. potuit. de do. ⁊ ꝯtu. Etiā a ⁊ ab denotāt ſeparationē. C. de nup. l. a caligato. ⁊ ibi per Cy. in glo. iij. l. ordinata. ff. de duob⁹ re. ⁊. l. ſi ex duob⁹. v. tex. cū glo. ff. de ac. emp. l. iij. §. ſi. Itē a vel ab eſt dictio ſignificatiua primi tmini a quo ſicut dicto vſqꝫ ad terminū ad quem. Hūc autē terminū a q̄ ſignificat excluſiue vl' icluſiue. de quo Bar. in. l. patron⁹. ff. de le. iij. Unde a vel ab ſignificat excluſiue dicēdo i ſtatuto a pulſu cāpane de ſero nullus vadat ꝑ vicos ſub pena tali. Nā hoc ſtatutū intelligitur pulſata cāpana. ideo ſi quis vadat quādo pulſatur nō incidit penā. icluſiue ſignificat ibi a pulſu cāpane de mane quiſqꝫ pōt domū exire. qꝛ ſtatuens ſic videt intellexiſſe. ⁊ ſic de alijs. Et vide pleni⁹ de iſtis dictiōibus ꝑ Io. de ferrarijs in ſua practica in forma capituli quādo teſtes ꝓducunt ad eternā rei memoriā.

Abauus eſt pater ꝓaui vel ꝓauie. ſicut ꝓauus eſt pater aui vel auie.

Abauia eſt mater ꝓaui vel ꝓauie. ſic ꝓauia ē mater aui vel auie ſm Iſido. ix. lib. ethico. Et pleni⁹. ff. de gra. l. iuriſcōſul. §. iiij. gradu. ⁊ §. iij. gradu.

Abauuncul⁹ eſt frater abauie ſm Iſi.

Abamita eſt ſoror abaui. ff. de gra. l. preal. §. auunculus.

Abamatertera eſt ſoror abauie. de his termis vide inſti. de gra. §. iij. gradu.

Abnepos eſt fili⁹ nepotis ſicut nepos fili⁹ filij vel filie ſm Iſi. li. ix.

Abneptis eſt filia nepotis vel neptis. ſicut neptis filij vel filie filia ſm Iſi. vbi ſupra.

Abpatruus ē abaui vel abauie frater ſm Iſi. vt ſupra.

Abactor ſm Iſiō. lib. x. eſt fur iumentorum vel pecudū. quē vulgo vocam⁹ abigeū. Nā abigeus eſt qui crimē abigeat⁹ cōmittit. ⁊ ꝓprie ille qui pecora alicui⁹ a paſcuis ⁊ alimentis vel armētis ſubducit abigēdi ſtudio. ⁊ hāc artē exercēs vt ꝑ aliquod ſignū qd̄ facit ipſa animalia fugiāt ſeparent ⁊ diſpergant. ⁊ ea ſic recipiat ſcilicet cū pāno rubeo. vel alias oues q̄ſdam ad nemora fugādo vt alius accipiat ⁊ depredet. Et ē abigeatus crimen capitale. C. de abigeis. l. vnica. Et maxim⁹ orator apud grecos demoſcenes differentiā ponit īter fureꝫ ⁊ abigeū dicēs. q ille q vnā ſolā pecudē ſurripit fur eſt ⁊ vt fur coercebit. ſed q totū gregeꝫ ſub-

trabit abigeꝰ ē. ⁊ crimine abigeatꝰ tenebit.
Abigere eſt a ſe expellere vel crimen abigeatꝰ exercere vt premiſſum eſt.
Abinteſtato.i.ſine teſtamento.
Abduci eſt a veritate ſepari. vnde apoſtolus. Nolite abduci doctrinis varijs ⁊ extraneis. xj.di.nolite.⁊ ad hebre.c.xiij.
Abolitio eſt accuſationis inſtitute peremptio vel abſolutio.qua quis nomen alicuius accuſauit cum omni inſcriptione iam facta in totū aboletur remiſſa neceſſitate accuſandi. Et habet impetrari a principe vel iudice ab illo.ſ.q aliquam accuſationem inſtituerat ⁊ in ea ſe iſcripſerat. Talis enim citra infamiam deſiſtere nō poteſt. niſi abſolutionem impetrauerit. Sed quando talis impetrat ꝙ deſiſtat. ⁊ ꝙ illud quod per accuſationem inchoatū erat deleat rite fit. Et ē duplex abolitio.ſ. generalis ⁊ ſpālis. De generali habetur. C.de abo.genera.l.vlti. Etiam.ff.de abo.l.abolitio. Et per hanc eximitur reus ꝙ nō incidit in turpilianā ſi nō deferat accuſatum.ff.de abo. criminum. l.ſi interueniente. Et ſi infra.xxx.dies poſt abolitionem generalem cauſa ꝓpoſita nō poteſt probari.ad eam redire non poteſt. C.de abol. ge.le.j.
Abortiuus eſt puer vel alter fetus ante debitū tempus natus.⁊ dicitur ideo ſic. ꝙ nō oriat̄ ſꝫ aboriat̄ ⁊ excidat̄ ſm Iſi.li.x. Et mulier q̄ ſic abortit̄ dicit̄ homicida occaſionalit̄.xxxij.q.ij. Quod vero.⁊.c.moyſes. Et.lxxxvij.di.ſi expoſitꝰ. Et Paulꝰ nomiat ſe abortiuū.j. Thi.j. ⁊.xxxiij.q.vj.i pſenti.de cele.miſ.c.cū marthe. ꝟ.ſane. Nō nō ē homicida q abortiuū ꝓcreat anteq̄ animā accepit corpi iſuſaꝫ. vt ē embrio. xxxij.q.ij.c.qđ nō formatū. Et de homi.c.ſi aliqs. Nec tal' cōtrahit irregularitatē q̄ ad ꝓmotionē niſi interficiat hominē iam animatū. de homi.c.ſicut ex litterarum.
Aborſus iſra ſub lr̄a. H.ꝺ homi.c.ſi aliqs.
Abpatruꝰ eſt frater abaui vel abauie.
Abre.i.ſine cā. vt habet̄ i.l.ſi qs ſeruo pſuaſerit. C.ꝺ furtis.⁊ ꝺ iudi.l.cōſentaneum.
Abrogare ē deſtruere vl' delere i toto.vn̄ dicit̄ lex abrogata.qn̄ i toto ē ſublata vl' deſtructa. Sꝫ derogat̄ ei.qn̄ i pte tollit̄ vl' ei detrahit̄.ff. de.ꝟ.ſig.l.derogare. Et etiā iterdūꝫ abrogare ē addere aliqd. Et.vij.de cauſis aliqd abrogatur.vt no.di.iiij.§.hoc ⁊ ſi legibꝰ. Primo cōtraria cōſuetudine q̄ nota ē pricipi.di.iiij.leges.⁊ .ff.de leg.⁊ ſenatuſcōſul.l.de qbus. Secūdo cōtraria cōſtitutiōe.di.xxxj.āte trienniū. Tercio cauſe ceſſatiōe.di.lxj.neofidus. Quarto locorū varietate.di.xxxj.alit̄. Quito nimio rigore canonis.xxxiiij.di.fraternitatis. Sexto ſi pcibus occaſionē malignādi habeat.xvj.q.j.legi. Septio ꝓpter malū inde ſequēs.di.lxiij. verū. Sꝫ an abrogata lex poſſit allegari.vid' gloſā.ꝟ.quicūqꝫ.c.nouit.de iudi. Et qualit̄ populus poſſit abrogare canonē quē ꝯcedere nō poteſt. Solutio p expreſſuꝫ ꝯſenſuꝫ pape.de pbē. Cū iā dudū. Vel dicit̄ cōſuetudo rōnalis ⁊ pſcripta etiā tollit.de ꝯſue.c.fi. Etiā ſine ſciētia pricipis qꝛ difficile eſſet eū oēs ꝯſuetudines ſcire.vt i glo.verbi abrogare.c.i iſtis.di.iiij.
Abſentia ē quintuplex.⁊ qn̄ qs obtētu abſentiarū i integrū reſtituat̄.vide.glo.l.fi.ff.de i ite. reſti. Itē abſentiarū alia neceſſaria.alia ꝓbabilis.alia honeſta ſiue voluntaria. Neceſſaria vt cā reipublice vel de mādato pricipis ꝓficiſcēti ſubuenit̄ p i ite.reſti.ff.ex qui.cau. ma.l. j.⁊.l.necnō. Abſentia ꝓbabilis vt cā ſtudioꝝ vel mercature.vel volūtaria vt pegrinationis ſi ꝓcuratorē nō dimiſit abſens.n̄ ita facile ſubuenitur ei.vt.l.necnō.prealle. Sꝫ abſens ꝯtumaciter nō audit̄.vt.C.quo.app.nō reci.l.j.
Abſens ꝓprie dicit̄ q ē extra ꝓuinciā.vt.C.de ho.aut.iudi.poſſi.l.fi.§.vlti. Tn̄ qnqꝫ accipitur ꝓ eo q pſens nō ē eo loco vbi petit̄.ff.de.ꝟ. ſig.l.abſentē.vn̄ abſens multis capit̄ modis. Primo ille dicit̄ abſens q aliū audire ⁊ itelligē nō pōt.ſic capit̄ ibi cū dicit̄.ſtipulatio non pōt fieri iter abſentes.iſti.de inuti.ſtipu.§.ita verborū. Secūdo abſens dicit̄ q nō ē i eadē ꝓuincia.vt.C.de pſcri.lōgi tem.l.fi. Tercio abſēs dicit̄.vt hic ſequit̄ teſtiū ꝓductio nō pōt fieri pte abſente ſi velit adeſſe.⁊ ſic dr̄ abſēs q n̄ vidꝫ ꝓducē vel iurare teſtes.vt.l.ſi qn̄. C.de teſta. Quarto abſēs ē q n̄ ē i domo ſeu reſpectu cuꝰ nūciādū ē nouū opꝰ.ff.ꝺ no.op.nūci.l.ꝺ pupillo.§.ſi qs. Quito dr̄ ille abſens q facilit̄ n̄ pōt ꝯueniri.vt dicēdo pn̄te pricipali.fideiuſſor nō pōt ꝯueniri.⁊ ita abſēte pōt ꝯueniri. C.ꝺ fideiuſ.aut pu. Sic et accipit̄ i.l.pn̄s.ff.de ꝓcura. vbi dr̄.pn̄s ē q i ortis ē.i.q facilit̄ pōt ꝯueniri. Sexto abſens dr̄ q ad lucrādas diſtribuōtes materiales pn̄tiarū abeſt.ſ.q n̄ ē in choro hora detēminata. Et ita lꝫ ſit i eccia.tn̄ extra chorūꝫ in certis horis dicitur abſens.
Abſolutō differt a reuocatiōe. Nā abſolutio fit a ſn̄ia excōmuicatiōis ſuſpēſiōis l' iterdicti. iuxta formā eccie cū baclo.dicēdo pſalmū Miſerere ⁊ De ꝓfundis.⁊ fit cū ſolēnitate. Sꝫ reuocatio ē ſentētia verbalis ſine ſolēnitate. Etiam abſolutio fit ſi excōmunicatio tenuit.⁊ ſi n̄ tenuit fit reuocatō. Itē abſolutō reddit qđ excōicatio itulit pterq̄ fructꝰ qs excōicatꝰ iuſte pdidit.qꝛ p abſolutionē tales n̄ recupat.vt i auctē.vt cū.ꝺ appl'.ꝯg.§.generalē.ꝟ.ſi vo pꝰ coll. viij.⁊ abſolutio ex falſa cauſa ſuper nota in-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

petrata nō tenet. ⁊ eſt nulla. vt no. in ca. quod
ſuper his. de fi. inſtrumen. Sed licet excōmu-
nicatio lata ſit ex falſa cauſa. tamē bene tenet.
xj. q. iij. ca. j. ⁊ de offi. ordi. ex parte. in glo. Et
an pecunia poſſit peti vel dari pro abſolutiōe.
de ſimo. ad aures. in. c. dilectus. ⁊. j. q. j. nul-
lus epiſcopus.

Abſqꝫ eſt priuatiuū. vt in. l. minus. C. de act.
poſ. ⁊ quando ponitur excluſiue ⁊ quando in-
cluſiue no. Archi. de procur. qui generaliter.
lib. vj.

Acceptilatio eſt liberatio ꝑ mutuā interro-
gationē qua vtriſqꝫ contingit ab eo nexu abſo
lutio. i. diſſolutio. ff. eo. ti. l. pluribꝰ. ⁊. l. j. vnde
acceptifero accepticuli acceptilatū verbum cō
poſitum a quo venit acceptilatio. ⁊ eſt imagi-
naria ſolutio que ſimulat debitorē ſuū ſibi ſol
uiſſe quod non ſoluit. idqꝫ facit animo remittē
di. qꝛ illa verba dicendo. quicquid tibi per ſti-
pulationē promiſi vł ex ſtipulatu debui. habes
ne acceptum. ⁊ reſpōdeas habeo. acceptūqꝫ fe
ro. quaſi dicas. proinde habeo ac ſi accepiſſem
a te per verā ſolutionē. Et ſic ſicut vera ſoluti-
one liberatus eſſes: ita hac acceptilatione libe
raris. vt. C. e. ti. l. j. glo. ij. Item acceptilatio i-
nutilis dicitur ratione acceptationis. vt tracta-
tur. ff. eo. ti. l. an inutilis. in glo. j.

Acceſſio dicitur aliquid adiacēs alteri. vł om
ne id quod eſt acceſſorium ⁊ neceſſariū in prin
cipali. vt capiſtrū equo. vel veſtis ſeruo. vt. ff.
depo. l. j. §. que in depoſitis. Si enim ſeruum
emeris. ⁊ veſtem in qua traditur acquiris. ⁊ ſi
de eo mētio nō ſit facta. Et acceſſiones ciuiles
vt vſure non veniūt in contractu ſtricti iuris.
etiam poſt lit. conte. C. de cōdi. inde. l. j. i glo.
⁊. ff. de vſu. l. mora. in glo. ū. difficilis. Et in. c.
venerabilis. de excep.

Acceſſoriū idem eſt quod acceſſio ⁊ ſequit̄ na-
turam ſui principalis. inſti. de rerum diui. §.
ꝙ ſi partim. ff. ſi quis cau. l. ſi eum. §. Qui in-
iuriarū. ⁊ in regula acceſſoriū. de re. iur. li. vj.
Et quādo acceſſoriū venit officio iudicis mer-
cenario. tunc ſublato principali tollitur ⁊ ac-
ceſſorium. C. depo. l. iiij. Secus ſi acceſſorium
venit officio iudicis nobili. ff. de condi. inde. l.
fi. §. lucius. in glo. alˀs regulariter non tenet
acceſſoriū vbi nō tenet pricipale cū ſaltē nō ac-
cedat pricipali. vt i. c. Si diligenti. de fo. cōpe.
Fallit tamē i caſibꝫ. Primo in. c. debitores. de
iureiur. vbi acceſſoriū. ſ. iuramentū de ſoluen-
dis vſuris factū tenet. pricipali tamē. ſ. obliga-
tiōe debitorie ad vſuras ſublato. qꝛ ad vſuras
ſoluēdas nulla ē obligatio de iure canonico et
ciuili. ⁊ tamē iuramentū factū de his ſoluēdis
eſt ſeruandū. Sꝫ regulare cōtrariū itelligitur
quādo acceſſoriū ⁊ pricipale regulant̄ eadē ra
tione. eodē tēpore. nō mutato reſpectu pſone.
Sed illa nō ſeruant̄ i ꝓmiſſione ⁊ iuramēto.
qꝛ ꝓmiſſio fit parti. ſed iuramentū deo. ⁊ dixit
Ludo. de roma ſe cōſuluiſſe. ꝙ acceſſoriū etiā
ꝓcioſius pricipali ſibi tamē accedit. ff. de au.
⁊ ar. lega. l. ⁊ ſi nō ſicut. §. ꝑueniamus. ⁊. l. cū
aurū. ver. fi. eo. ti. Et facit ad hāc queſtionē ſi
lego mulieri veſtes quas ſibi feci. quod etiā in
legato veniūt ornamēta aurea vel argentea ve
ſtium.

Acor ⁊ mucor ſunt vicia vini ⁊ panis. quando
aceſcit ⁊ muceſcit.

Actus ē quedā ſeruitꝰ qua is cui ea debet̄. hꝫ
ius ꝙ pōt ꝑ fundū in quo ſibi hec ſeruitꝰ debe
tur: ducere iumentū vel vehiculū ſuū. ſ. vt n̄ ſo
lum poſſit ambulare ꝑ ſe ſed etiā iumentū ⁊ q̄-
drigā ſecū ducere. ff. de ſer. ruſ. pdi. l. j. ū. actꝰ.
⁊. l. inter actū. inſti. eo. ti. §. actus. Aliter capi-
tur actꝰ ꝓ operatiōe dū dicit̄. actꝰ actiuorum
ſūt in patiēte predispoſito. ij. ū aīa. ⁊. j. j. ꝑ yſa-
iam. ff. ſi qua. pau. fe. di. l. j. §. cū arietes. ⁊. ff.
ad le. aqui. l. ſi ex plagis. §. tabernariꝰ. de pe.
di. j. quia diuinitatis. ⁊. c. medicina.

Acta dicunt̄ publice ſcripture negociorū q̄ in
iudicio agunt̄. ordinē eorū modū ⁊ figurā cōti
nentes. Vel etiā ſunt ꝓceſſus ſiue geſta curie
⁊ ſunt cōmunia. C. de iudi. l. vlti. ff. de re iudi.
l. actorū verba. ⁊. l. paulus q̄ ꝑdita poſſunt ꝓ-
bari ꝑ teſtes. C. fi. iſtru. l. emācipatiōe. nec va-
lent niſi teſtiū āminiculo fulciant̄. c. cū a nob.
de teſti. debēt ergo ſcribi ꝑ perſonā publicam
aut duos viros ydoneos. c. quoniā cōtra. ū ꝓ-
ba. vbi acta origīalia debēt remanere apō ſcri-
ptores. ⁊ qui ea temere violauerit nō pōt poſt-
modū ea īpugnare. c. cū oli. de offi. dele. Sūt
autē acta triplicia. ff. iudi. ſol. l. ij. Nā quedam
ſūt acta iudicij ordiatiua q̄ valēt ad ordinatio-
nē iudicij vt ē libelli oblatio. lit. cōte. Quedā
valēt ad veritatis indagationē ⁊ dicunt̄ inda-
gatiua veritatis. vt depoſitio teſtiū editio iſtru
mentorū ⁊ cōfeſſio partiū. Et quedā litis deci
ſiua q̄ valēt ad deciſionē cauſe. de his dicit Ja
co. de are. i dicta. l. ij. ff. iudi. ſol. ⁊ acta a iudi-
ce pſumunt̄ oīa rite celebrata. de elec. bone. j.
de renūc. c. i pſentia. Itē acta facta corā ſacer-
dote i foro penitētiali faciūt fidē corā iudice ſe
culari. vt i auten. hoc ius porrectū. C. de epi. ⁊
cle. ⁊ i. l. ſi qs i hoc genꝰ. C. e. ti. Et acta q̄ dn̄t
fieri corā iudice ſi fiāt corā notario nō valent.
vt no. glo. i. l. fi. C. de libe. cau. ⁊ glo. in. l. hac
cōſultiſſima. C. de teſta. Itē acta etiā quādoqꝫ
dicimꝰ locū i quo reſidet iudex iſtructꝰ de cau-
ſa cognoſcēs vbi acta detegunt̄ vt quilibet fa-
ctū ſuū audiat ſeu videat. ⁊ ſuū cōſequat̄ mert

ibi no. Unde actio negatoria competit ei q̄ di-
cit aliquem non habere ius vel ſeruitutem ad
aliquid quod facere volebat alter ⁊ ipſum per
hanc actionem prohibet. vt quando dominus
fundi intendat aduerſus te ſolitum ire per fun
dum ſuum dicēs. Non eſt tibi ius ire per fun-
dum meum. ⁊ hec actio ſimiliter in rem dicitur.
quia dominus fundi vendicat libertatem dū
ipſam intēdat verbis negatiuis dicēs. q̄ alter
nō habet ius eundi vel agendi per fundum ſu
um. nec altius edificandi edes. ne luminibus
ſuis noceat. ⁊ ſic per hanc dominus fundi ad
hoc agit vt fundus ſuus declaretur liber. ⁊ al-
ter deſiſtat ⁊ prohibeatur ne eum decetero in-
quietet. ff. ſi ſer. vendi. l. ij. ⁊ l. loci corpus. §. cō-
petit. ⁊ inſti. de act. §. econtra. Et actio nō cō-
petit de domino ſed de iure prediorum. ſicut ⁊
cōfeſſoria. vt in prealle. l. ij. in prīci. Et licet ſm
Placen. dicatur ideo negatoria quia verbis ne-
gatiuis intentatur. tamen cōtrarium notatur
in. l. ij. ⁊. §. econtra. ſupra alle. Nam quelibet
earum ſcilicet actio confeſſoria ⁊ negatoria po
teſt dari per verba affirmatiua ⁊ etiam per ne-
gatiua. Non ergo ſumunt differentiam per for-
mam verborum. ſed differunt ratione materie.
vnde breuiter cōcludendo ſiue per affirmatio-
nem ſiue per negationem dētur. tamen in hoc
differunt. quia confeſſoria datur ad tuendam
ſibi ſeruitutem debitam. ⁊ negatoria datur ad
tuendam libertatem ſuam. Et notant doct. ex-
empla in quibus confeſſoria intēdatur verbis
negatiuis. ⁊ negatoria verbis affirmatiuis. in
ca. cum eccleſia ſuterina. de cau. poſſ. ⁊ ꝓprie.
vbi bona glo. de his. ⁊ de iudi. i. c. exanimata.
⁊ in dicta. l. ij. ff. ſi ſer. vendi.

Actio cōmunidiuidundo inter eos datur qui
ſine ſocietate nec ex cauſa hereditaria aliquid
cōmune habēt. vt id diuidatur ſm Placen. et
Azo. habet ergo locum hec actio inter eos ad
quos res aliqua cōmunis pertinet. nō per ſoci
etatem nec per hereditatem. ad hoc q̄ res illa
diuidatur. Item ſi ex cōtractu ſocietatis res il
la ſit cōmunis. habet locū hec actio. ff. como.
l. j. Et de iſta actione. ff. de iudi. l. in rebus alīs
in tribus.

Actio cōducti competit ei qui conduxit a locā
te vel locatore fundum vel predium vel domū.
⁊ competit ei ad hoc q̄ liceat ſibi inhabitare
vel in vſu habere rem cōductam. etiam compe
tit cōtra locatorem ſi aliquas expēſas vtiles vel
neceſſarias ſibi fecerit.

Actio directa eſt quādo aliquid directe petitur
in ius. vt ex cōmodato vel depoſito ⁊ huiuſmōi.

Actio vtilis ē q̄ datur non ex iure aliquo dire-
cto. ſed vtiliter ⁊ ex equitate cōpetit vt in pu-
bliciana ⁊ huiuſmodi ſm Placen. ⁊ Azo. De
iſta actione vtili habetur. ⁊ notatur. ff. de nego.
geſ. l. actio. ⁊. ff. ſi quadru. pau. fe. di. l. pen. Et
nota q̄ actio directa ⁊ vtilis eiuſdem ſunt effe-
ctus. vt in. l. actio. prealle. ⁊. in. l. differūt. licet
ſm quoſdam differāt. vt no. in. l. ex legato. C.
de legibꝫ. ⁊ plene. per Cy. l. j. C. de acti. ⁊ obli.
vnde directa datur ſm verba ⁊ mentem vt in-
terdictum. vnde vi directum datur tm̄ contra
ſpoliantē vel mandātem ſeu ratā habentē ſpo-
liationē ſuo nomine factā. quia verba ⁊ inten
tio pretoris hoc volūt in hoc īterdicto. ſed idē
interdictū vtile datur ex mēte tm̄ de equitate
quadā. nō virtute verborū. Datur etiam cōtra
eū qui alīs ex iniuſta cauſa rem poſſidet. nō ta-
men predictis tribꝫ modis. ſed forte poſſeſſiōē
vacuāītrauit vel rē in domo ſua īuenit. credēs
eſſe ſuam. de quo in. c. cū ad ſedē. de reſti. ſpol.
Et dicit Angelus. q̄ habēs ius vtile ⁊ inten-
tans directū male libellat. ⁊ quādo in pricipio
detecta fuit ineptitudo. ſuccūbere debet.

Actio depoſiti eſt duplex. ſ. directa ⁊ cōtraria.
Actio depoſiti directa competit depoſitori ad
repetēdum depoſitum ⁊ acceſſiones eius ⁊ cō-
petit in ſimplum. niſi forte res ſint incēdio. ru-
ina. naufragio depoſite. Hoc enim caſu q̄ de-
poſitum ſic receperit. ſi negauerit ⁊ inficiet. et
de hoc cōmunicatur. in duplo cōdemnabitur. hec
probātur. ff. depoſiti. l. j. §. ait pretor. Sed actō
depoſiti cōtraria cōpetit ei penes quē res de-
poſita eſt ad petendum impenſas ſi quas cir-
ca rem impenderit vt illas repetit vel damnū
datum per ſeruum depoſitum ſm Pla. de illa
contraria actione habetur. ff. depoſi. l. apud.
in prin. ⁊ l. actione.

Actio de dolo competit mihi quando damnū
dolo malo alicuius eſt mihi datum. vel ſi quis
aduerſus me verſetur doloſe cōſulendo vel ma
licioſe negocia mea adminiſtrādo. nec ſuper-
eſt aliqua alia actio qua poſſum experiri. ff. de
dolo. l. j. §. verba. Sed nō datur niſi citra du-
os aureos excedat. Hec autem nō datur libe-
ris contra patres. ratio quia odioſa eſt ⁊ in ea
condemnatus infamis efficitur. Nec datur li-
bertis contra patrones. ſed loco eius datur a-
ctio in factum verbis ſic temperandis in con-
ditione libelli. in qua nulla facienda eſt men-
tio doli. Hec probantur. ff. de dolo. l. ſi oleū. §.
fi. cum. l. ſe.

Actio de dolo ⁊ furtu eorum qui miniſterio
cauponum ſtabularium vel nauem exercent
datur aduerſus ſtabularios ⁊ nautas. qui quā-
do officio malorum hominum vtuntur in du-
plo ſeu in duplum tenentur. quo dolo vel fur-
tum commiſſum eſt in his rebus quas ſaluas

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

fore recipere. ff. furti. aduer. na. cau. ſta. l. j. ꝛ. Ꝑactio in factum.

Actio de cõſtituta pecunia. competit aduerſus eum qui ſine ſtipulatione cõſtituit pro ſe vł̓ ꝑ alio ſoluere. C. de conſtitu. pecu. le. ij. Nam omnia conſtituere eſt debitorem ſe facere ſm ꝑla.

Actio in rem verſo. daꝫ aduerſus dominũ vel patrẽ ſi ſeruus vel filius pecuniã in rẽ patris vel domini impẽdit quã mutuo accepit. ff. de ĩ rem verſo. l. j. in prin.

Actio de tigno iniuncto. datur ei cuiꝰ tignum alieno edificio iniunctum eſt. ab eo qui eſtimabat ſuũ tignũ eſſe. Si vero ſciẽs alienũ ĩd dolo ſe fecerit. teneꝫ de tigno immiſſo ꝛ furti ꝛ actione ad exhibẽdum nõ ꝙ tignũ cogatur eximere. ſed ꝙ interſit preſtare. Et hec ꝓbantur. ff. de tig. iniunct. l. j. ꝛ. ff. de rei ven. l. in rem. §. j. cũ ibi notatis.

Actio de rebus eccleſiaſticis vẽditis. cuſtodibus earũ daꝫ aduerſus eos q̄ ſacras res emerũt citra formã. nulla eis actiõe relicta contra ſacroſanctas eccleſias de ꝓcio quod dederunt repetẽdo. hec autẽ actio daꝫ in factũ. cũ res in aliã rẽ ẽ mutata. vt ex phiola factus ẽ ciphus. Si vero in forma ſua ſit rei vẽdicatio locuꝫ hꝫ ꝛ ſi alieneꝫ quod ex lege datur.

Actio de pauperie. cõpetit aduerſus eũ cuius al̓s damnũ dedit contra naturã ſui generis. verbi gratia. vt ſi equus nõ ex loci anguſtia vł̓ nõ iſtigatus calce ꝑcutiat. vel bos cornu petat ex naturali feritate. Secus tamẽ ſi iſtigatꝰ vel ex loci anguſtia damnũ dederit. ĩ huiuſmõi actionis cõdemnatiõe venit dãni reſartio. aut ĩ ſolutione venit ex lege. xij. ta. noxe deditio. dñs enim noxali iudicio ſerui ſui nomine cõuentꝰ. ſeruum actore noxe dedẽdo liberatur. inſti. de nox. act. §. j. Et ſi animalia noxe dedãtur. proficiunt reo ad liberationem. inſti. ſi qua. pau. fe. di. Et vtrũ malit. vt ſoluẽdo damnum ſufferat aut al̓s pro noxa det animal. hoc per eum ſtat. Et probãtur hec. ff. ſi qua. pau. fe. di. l. j. in prin. ꝛ inſti. eo. ti. §. j. Et noxia ſignificat delictum. ſed delinquẽs vocaꝫ noxa. inſti. de nox. act. in glo. in. v̓. noxa. Unde verſus. Noxia delictum delinquens noxa vocatur. ꝛ tamẽ ſepe vnum pro reliquo dicitur ſeu accipitur vt ibidem dicitur.

Actio de appoſito vel ſuſpẽſo quo iter ẽ vulgo cuiꝰ caſus nocere poterit. daꝫ aduerſus eũ qui in ſubgrũdaꝰ ꝓtecto ve. habet id appoſitum vel ſuſpẽſum quod nocere potuit. cuiꝰ condemnatio ẽ. x. ſolidorũ. ff. de his qui de ie. vel effu. l. ſi vero. §. ait. ꝓtor.

Actio de effuſis ꝛ eiectis. datur aduerſus euꝫ ex cuius habitatiõe vel habitaculo aliquid effuſum vel eiectum eſt contra iter publicũ. vnde damnum datũ alicui tranſeunti reſtaurandũ eſt in duplum. ꝛ ſi liber homo inde periſſe dicatur. in quinquagita aureos hec datur actõ. Si vero nociturũ eſt libero homini. daꝫ quantum videtur ĩduci ex bono ꝛ equo cõpenſatis impenſis factis ꝛ operibꝫ quibꝫ eſt cariturus inutiliter. ff. de his qui eiece. vel effude. le. j. in princi.

Actio edilicia cõpetit multis modis. ꝛ primo ſi res vendita ſit redibita propter vicium ſiue morbum. nec tamen a vẽditore reſtituitur precium emptori cũ actionibus ꝛ alijs q̄ ediles ĩhibent. ꝛ in hoc caſu eſt perpetua. De hac habetur. ff. de edi. edi. l. ediles. in prin. §. j. ꝛ fi. ꝛ. l. iſtud ſci. ij. reſpõſo. ꝛ. l. redibitoria. e. ti. Secundo cõpetit quãdo venditio fit. vt ſi res vendita nõ placet vt reddatur. ꝛ tũc ẽ tẽporalis vſq̄ ad. lx. dies. vt. ff. eo. ti. l. ꝙ ſi nolit. §. ſi quid ita venerit. Tercio cõpetit. ſi vẽditor non vult tradere ſeruũ vel mãcipium. vel iumentũ cum ornamẽto cum quo oſtenderat tempore venditionis pro ipſo ornamẽto. vel vt fiat redibitio rei pricipalis propter acceſſoria. ꝛ tũc competit etiã vſq̄ ad. lx. dies. ff. eo. ti. l. ediles. in pri. §. vendẽdi. Quarto vero competit quando eo loco quo iter eſt vulgo. habet quis canem. lupum. vrſum. aprum. ferẽ. pantherem. leonem. ꝛc. vel animal aliud quod nocere poſſet. ſiue ſit ligatum ſiue ſolutum. ff. eo. ti. l. hij enim. §. deinde autẽ. vide de his Guil. in ſpe. in tractatu libelli. de emptione ꝛ vendi. §. nunc dicendum eſt.

Actio de ſuperficie in rem competit ei qui ſuperficiem habet in alieno ſolo nomine conducti ad repetendum ſuperficiem ſi poſſiderat. ff. de ſuperfi. l. j. §. qui ſuperficiẽ. in fi. ꝛ. §. ait ꝓtor. v̓. ꝛ ſane.

Actio empti competit emptori ad rem petendam quam emerat. in qua venit comodum qđ acceſſit. ꝛ ſi quid in ſpeciali pacto comprehenditur. in hac actione attenditur prout quiſq̄ ſibi paciſcitur. ff. de acti. emp. l. exemptor. in prin. ꝛ inſti. de emp. ꝛ ven. §. ſed noſtra. in fi. huius contraria eſt actio venditi q̄ competit venditori ad petendum precium ꝛ intereſſe et vſuras tempore more prout inter partes conuentum ſeu tractatum eſt. De iſta habetur i. l. iulianus. §. ex vendito. e. ti. ꝛ de emp. ꝛ vendi. inſti. in. §. ꝓcalle. ſed noſtra.

Actio ex ſtipulatu naſcitur. cũ de re certa ĩ genere ſed ĩcerta in ſpecie fit ſtipulatio. vt inſti. de ver. ob. in prin. Nam ſi eſſet res ſimpliciteꝛ ĩ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

certa ſtipulatio nō valeret.ff.e.ti.l. ita ſtipulatus.in pri.⁊ ſtipulatio eſt concepta. vt cum te ſpōdes dare ſeruum vel ſpōdes te facturū domum.⁊ pertinet hec actio ad actiones in perſonam que oriuntur ex contractu verborum.⁊ hec colliguntur.ff. de actio .l.j.§.j.⁊.l. actionum genera.§.in perſonam.⁊ inſti.de obli.§.fi.⁊ de actio.§.j.⁊.ꝟ.nanqꝫ.cum ſimilibus. Et nota ꝙ actio deſcendens ex ſtipulatione ñ habet dilationem anni ſicut actio de dote.l.j.§.exactor. C.de rei.vx.ac.⁊.§.cum autem.de h Bar.in.l.ſi diuortium.ff.de ver.ob.

Actiones ex contractu ſicut de actionibus in perſonam.inſti.de act.§.j.ꝗ naſcuntur ex pacto ſiue pactū ſiue obligatio ſurgit ex re. vt cōditio certi demu.pecu.cōditio certitudinaria. Conditio ob cauſam actio ꝯmodati. depoſiti. pignoraticia.de quibus omnibus ſuo loco dicetur.ſiue etiam conſurgit obligatio ex verbis ſicut in actione ex ſtipulatu quando res certa in ſtipulationibus deducta eſt.ſiue etiam oriatur obligatio ex litteris.ꝺ quibus ꝯditio odio deſidie.datur in eum qui cuꝫ ſpe future numerationis ſcribit ſe debere quod ei ñ eſt numeratum. Numeratione autem nō ſecuta. infra biennium nō repetit cirographum. Et eſt introducta ⁊ excluſa exceptione nō numerate pecunie.cum minime cogatur ſoluere quod ſcripſit ſe debere.ſiue etiam oriatur obligatio ex conſenſu veluti empti.venditi.locati. conducti ꝓ ſocio.mandati.preſcriptis verbis. ⁊ actio de conſtituta pec.necnō actio in factum. de iureiur. Et de actionibus his in proprijs locis ſm ordinem patebit. ⁊ iſte ſunt ſpecies actionum in perſonam que oriuntur ex contractu ſiue re verbis litteris aut conſenſu obligatio oriatur. De quibus omnibus vide.ff.de act.⁊ obli.l.j.⁊.ij.⁊ inſti.de obli.§.j.cum.§.⁊ ti.ſequentibꝰ. vſqꝫ ad ti.de obli.que ex q̄ſi contra.naſcunt̄.

Actiones ex quaſi contractu ſunt de actionibꝰ in perſonam.inſti.de acti.§.j.cum ibi no. que neqꝫ ex pacto neqꝫ ex maleficio oriuntur. ſꝫ tamen maiorem habent conuenientiam ⁊ affinitatem cum pactis q̄ cum maleficijs.⁊ ſunt iſte ſcꝫ conditio indebiti.conditio libere actiōis.

Actio negociorum geſtorum.tutele. ſubſidiaria.ꝯmunidiuidundo finium regundorum. familie herciſcunde.petitio hereditatis directa.⁊ vtilis poſſeſſoria. fideicōmiſſoria ⁊ actio ex teſtamento. De his omnibus.ff.de acti.⁊ obli.l.maleficijs.§.ſi quis ſequentis.⁊.§.ſequenti.⁊ inſti.de obli.que ex quaſi contra. naſcuntur.cum ibi notatis.

Actio de peculio ⁊ pro iuſſu ⁊ de in rem verſo actio tributaria.inſtitoria exercitoria.actō funeraria ad exhibendum de tigno iniūcto.actō in factum de re.⁊ ven.actio de pauperie. interdictum quorum bonorum vti poſſidetis vtrobi.interdictum ſaluianum. De quibus require in loco ſuo.

Actiones vel obligationes ex maleficio. ſunt actiones in perſonam.inſti.de act.§.j.cuꝫ ibi no. Quibus delicta hominum cohercent̄ qꝺ publice intereſt.ff.de fideiuſ.l.ſi aureo.§.fi.⁊.ff.ad.l.acquil.l.ita vulneratus.cum ſimilibꝰ. vt eſt conditio rei furtiue.

Actio arborum furtim ceſarum.actio furti.actio vi bonorum raptorum.actio legis acquilie.actio iniuriarum.quod metus cauſa.ꝺ dolo.actio ſerui corrupti.actio rerum amotarū. cōditio ob turpem cauſam.interdictum vnde vi.interdictum quod vi aut clam.interdictum de libero homine exhibenda.ꝺ vxore ducēda. de liberis exercendis.interdictum quorum legatorum.interdictum prohibitorum. ne quid in flumine ripa vel publica pena eius fiat.nec in via publica. interdictum de itinere actuqꝫ priuato.de quibus omnibus require.ī.de.I.ſuo loco.

Actiones vel obligationes ex quaſi maleficio ſunt actiones in perſonam.iſti.de act.§.j. que neqꝫ ad pactā accedūt.neqꝫ ad maleficia. ſunt tamen ſimiliores maleficijs q̄ pac. vt actio in factum aduerſus iudicem qui litem fecit ſuaꝫ.⁊ actio in factum deiectis ⁊ effuſis.⁊ actio ī factum de appoſito vel ſuſpenſo quoruꝫ intereſt.⁊ actio in facto de dolo ⁊ furtu eorum qui miniſterium cauponum aut ſtabularium aut nauem exercēt.ff.ꝺ obli.⁊ acti.l.ex maleficijs.§.ſi iudex.vſqꝫ ad finē.⁊ inſti.de obli. ꝗ ex quaſi maleficio naſcuntur. per totum.

Actio exercitoria ſm Azo.in ſum.c. ti. datur contrahentibus cum magiſtro nauis propter nauigandi neceſſitatē cōtra exercitoreꝫ nauis qui magiſtrū naui prepoſuit quē equū fuit teneri vt tenetur.qui inſtitorē taberne vel negocio prepoſuit.ff.de exercito. act.l.j. Hec ergo actio nō datur cōtra magiſtrū nauis.ſꝫ contra eū qui magiſtrū nauis ꝓpoſuit.in eā cauſaꝫ in quam ꝓpoſitus ē expreſſe vl' tacito. vt in.e.l.j.§.nō autē.⁊.§.ꝓpo.igit̄. Eſt autē magiſter cui totius nauis anchora ⁊ cura mādata ē.l.e.§.magiſtrū nauis.qui ī vulgari lūbardorū ⁊ ꝓuincialiū comitꝰ dicit̄. ⁊ ī theutonico ⁊ in almanico dicit̄ ſtyerman. Nec diſtinguit̄ an iſte magiſter ſit liber vel ſeruus maior vel minor. Et ſibi imputat̄ ꝙ eū ꝓpoſuit.vt.l.j.preaſſe.§.cuiꝰ autē cōditiōis. Sed exercitor dicit̄ is ad quē obuētiones quotidiane aut redditus queſtus ⁊ vtilitates nauis perueniūt ⁊ ꝑtinēt. vt.

e.l.§.exercitorē.ſiue verus dominus nauis ſit ſiue a domino nauis cōduxerit ad tēpus vel ī perpetuū.vt dicitur ibidem.

Actio eſtimatoria vel extiatoria.i. actio ꝑſcriptis verbis ſic cognominata. ē actio q̄ ex eſtiato. Ponitur gratia dubitatiōis tollēde quādo res eſtimata vēdenda daṫ. Dubitatū enī ē.an ex vēdito ſit actio.an ex locato.an ex cōducto.an mādati.vt ſi rē meā do tibi.⁊ eſtimo vt eaꝫ vēdas pro.x.⁊ inde.x.reddas mihi aut rem.vt no.ff.de exti.act.in rubrica.⁊.l.j.⁊ inſti.de acti.§.actionū.

Actio ex teſtamēto nō ſolū ſcripto heredi competit ad petendū hereditatē ſed etiā cōtra heredem ſcriptū legatarijs ⁊ fideicommiſſarijs.C.cōmunia dele.⁊ fideicōmiſſarijs.l.j. Et ſapit naturā actionis bone fidei.ff.de leg.l.arrare. Tamē dicit Mar.ꝙ reuera ē ſtricti iuris.cum nō numereṫ īter actiones bone fidei.in.§.actionū.inſti.de act.vt no.ipſe i.l.huiuſmodi.§.ędes.ff.de lega.j.

Actio familiehereiſcūde īter eos cōpetit q cōmunē habēt hereditatē diuidendā.ff.fa.herci.l.j.⁊.ij. Et diciṫ fami.herciſ.i. hereditatis diuidēde ſm Azo.in ſum. vt no.ff.e.ti.in rubri. Nomē autē familia quādoqꝫ poniṫ ꝓ cognatione.vt cū diciṫ.illi ſūt de familia pami. Et qn̄qꝫ ꝓ ſeruitute ⁊ ꝑtāte.vt cū diciṫ.paterfa.filiꝰ familias.h tn̄ ꝓ ſuba ⁊ hereditate.vt.ff.de v.ſig.l.fi. Sꝫ herciſco ē verbū grecū idē qđ diuido.idē herciſcūde.i.diuidēde.no.glo.ff.e.ti.i rub. Et vtimur h verbo ſicut repimꝰ apđ antiquos q gerūdia ſua ꝓnūciabāt ī undo.vt legūdo audiūdo.diuidūdo.herciſcūdo ſm Azo.in ſum.ſua. Et ita etiā hodie dicere poſſumus familie herciſcūde ꝓ familie herciſcēde.

Actio fauiana ⁊ pauliana habite ſūt ſupra circa actionem caluiſianam.

Actio finiū regundorū cōpetit finibꝫ ad diſtinguendū vel ad iudicandū.ff.co.ti.l.j.§.iudicicū.l.ſe.inter eos q agros cōfines habēt vel predia.inſti.de acti.§.itē.finiū regūdorū.⁊ habet locū ī ruſticis ꝑdijs tm̄.ff.co.ti.l.ij.⁊ nō ī vrbanis.q2 vrbana ꝑdia nō ſunt cōfinia ſꝫ vicinia.q2 parietibꝫ diſtīgui cōſueuere.ſed cōfinia dicimꝰ que adeo ſunt ꝓpria vt nullꝰ paries ī medio īterponaṫ.ff.co.ti.l.ſed ⁊ loci.§.in iudicio cū ibi no. Urbana ꝑdia dicunṫ oīa ꝑdia que habēt edificia etiā ſi ſint ī villa.q2 vrbanū prediū nō facit locꝰ ſꝫ materia habitandi cā facta. Vn̄ ſi in vrbe edificiū cā nō habitandi ſed gratia reponēdorū fructuū fiat.diceṫ ꝑdiū ruſticū. Sꝫ ⁊ orti ī edificijs ꝯſtituti.niſi plurimū ſint reditus vinearū forte ⁊ ſic alitorie continentur appellatione vrbanorū prediorū.ff.de v.ſig.l.vrbana. Ruſtica autē predia vocantur agri nō habentes edificia.⁊ ſi inter te ⁊ me cōtra quē ago finiū regundorū via publica vł publicū iter venit.nō habet locū hec actio.q2 confinium nō ītelligitur.ſecus ſi riuus priuatꝰ interuenerit.q2 finiū regundorū agi poteſt cōtra dominū riui.ff.co.ti.l.ſed ⁊ loci.§.fi.cū.l.ſe.⁊ ibi no. Eſt autē hec actio duplex.q2 vterqꝫ eſt actor ⁊ reus.de proba.ex litteris.ff.c.l.iudiciuꝫ.ſcilicet cōmunidiuidūdo ⁊ familieherciſcūde.⁊.l.inter coheredes.§.ſi familie.ff.e. Item eſt mixta.q2 ē in rē ⁊ in perſonā.inſti.de act.§.quedā ergo.⁊.§.itē finium regundorū.

Actio funeraria cōtra heredē bonorū vel poſſeſſorē daṫ.ff.de re.⁊ ſump.fu.l.⁊ ſi qs.§.fi. et daṫ ei q funerauit vt nō heres defunctū.ſꝫ cauſa pietatis.ff.co.ti.l.ſed interdū.⁊.§.ſi qs.cuꝫ ibi no.per hāc enim actionē veniūt reficiende expenſe ibidē a funeratore facte.

Actio furti manifeſti ſm Azo.locū habꝫ.quādo fur rem tenēs viſus vel deprehēſus fuerit.ſiue in publico ſiue in priuato.vel a domino vł alio.anteq̄ ꝑueniat ad locū quo perferre rem deſtinauit. Si talis deprehēdatur vel cū re videatur.⁊ ad eū deprehēdendum occurſuꝫ ſit ei licet abiecto furto aufugerit.furti manifeſti tenetur.l.ſi quis.§.cenſus.ff.co.ti.niſi ſurripiētis mutetur ſtatus.vt tu mihi ſurripuiſti ī ſeruitute ⁊ manumiſſus furto deprehēderis cum re furtiua.vel ſi pertuleris quo deſtinabas teneris furti nō manifeſti.tunc enim deprehenderis cum rē furtiua prius q̄ eo loco pertuleris quo deſtinaueras illo die manere cum furto tūc fur es maifeſtꝰ. Hec oīa dicuntur.ff.de fur.⁊ de pe.di.j.c.vulgaris.verū q partē aceruī frumēti furaṫ.tociꝰ ceruī furtū faciat.⁊ daṫ actio furti manifeſti ī quadruplū.inſti.de obli.que ex mal.§.pena manifeſti.

Actio furti nō manifeſti competit quādocunqꝫ predictis modis furtum non manifeſtum ꝓbatur.ff.co.ti.l.manifeſtum.inſti.de oblig.q̄ ex ma.naſ.§.nec manifeſtum. Et etiam ſi vidiſti furtum fieri.te tamen abſcondiſti cum furtum faceret ne te occideret.non eſt manifeſtuꝫ.ff.e.ti.l.ſi qs ī ſuitute.§.cetū. Et daṫ hec actō ī duplū.iſti.đ obli.q̄ ex ma.naſ.§.pena ꝑalle.

Actiōes hereditarie dicunṫ q̄ traſeunt ad heredes vel contra heredes ſm Azo. Item que ab heredibus īcipiunt vel cōtra heredes. Ut aūt plene ſciaṫ q̄ trāſeūt ad heredes vel nō. Diſtingue.aut naſciṫ actio ex maleficio vel q̄ſi.aut ex cōtractu vel quaſi.ꝓut proſequitur Azo.in ſum.e.ti.⁊ ſm Pla.ī ſum.ſua.e.ti.his actionibꝫ cōueniūt.hij q ſuccedūt in ius.⁊ non hij q ſuccedūt in rē.vt donatarij vel legatarij.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Actio in factū aduerſus iudicem qui litē fecit
ſuā daꝛ. aduerſus iudicē q ꝑ iperitiā male iu-
dicauit. inquantum iudicat religionem. vide-
bitur eſſe ex quaſi maleficio. inſti. de obli. q̄ ex
quaſi ma. naſ. in prin. ⁊. ff. de varijs ⁊ extraor.
cg. l. fi. Si vero dolo malo iudicauit. vere eſt
ex maleficio obligatus actione in factū vel a-
ctione de dolo. ad omne itereſſe ei quā leſit ⁊ i-
famis eſt. Itē tenetur crimine falſi qui penam
deportationis vel vltimi ſupplicij continet ſm
Azo. ꝓbantur hec. C. de pe. iu. qui male iudi
cauit. l. ij. ⁊ ibi no. in glo. fi. iuncta autē. nouo
iure. ibidē poſita. ⁊. l. ſi filiuſfamilias. ff. de iu
di. Iudex autē eccleſiaſticus male inductus
per gratiā vel per ſordes. ab executione officij
per annum eſt ſuſpenſus. ad extimationē parti
quā leſit nihilominus cōdemnandꝰ. Et ſi du-
rante ſuſpenſione ſe diuinis igeſſerit irregula-
ris eſt. nec cū eo niſi per ſedē apoſtolicā poterit
diſpenſari. vt in. c. cū eterni. de re iudi. li. vj.

Actio in factū de eo quod certo loco dicitꝛ. vbi
aliquid eſt ꝓmiſſum dari certo loco ſi iudiciū
in illo loco cōſtitui nō poſſit. Introducta tamē
ē quedā actio arbitraria vt poſſit etiā i alio lo
co agi. Pretor enī iniquū eſſe arbitraꝛ nō poſ-
ſe cōuenire debitorē i alio loco q̄ i loco deſtia-
to ſolutioni. Et hec actio arbitraria ex ſui na-
tura eſt ſtricti iuris. in qua habita cōſideratō
ne aliaꝝ actionū ſtricti iuris. qcquid eēt omiſ
ſum deberet haberi omiſſū. tñ i illa venit etiā
quicquid equū ⁊ iuſtū viſuꝫ fuerit religiōi iu-
dicantis. Et ꝓpter hoc appellaꝛ hec actio ar-
bitraria irregularis. qꝛ cōtra naturā aliarum
actionū ſtricti iuris ē. ⁊ hoc eſt quod dicit glo.
rubri. ff. de eo quod certo loco. quid ſit actio
irregularis.

Actio in factū ex edicto pretoris de alienatiōe
iudicij mutādi cauſa facta. daꝛ ei in cuius frau
dē ⁊ illuſionē facta eſt alienatio ⁊ ſuis heredi-
bus aduerſus eum qui rem alienauit quē ad i-
tereſſe cōuenit quāti intereſt actoris coram or-
dinario vel delegato. de qua Hoſt. in ſum. de
alie. iudi. mu. cau. fac. ⁊. c. j. e. ti. in glo.

Actio in factū de dolo ⁊ furtu eorū quorū mi-
niſterio quis cauponē ⁊ nauē vel ſtabulū exer-
cet. datur aduerſus eos qui p̄ſunt cauponi aut
naui vel ſtabulo. qui quoniā officio malorū ho
minū vtunꝛ. i duplo teneñꝛ quod dolo aut fur
tu eorū cōmiſſum eſt in hijs rebꝰ quas ſaluas
fore receperūt. ff. nau. cau. ſta. l. j. in prin. ⁊. §.
idē pōponius. ⁊. l. ⁊ ita. §. ideꝫ. ⁊. §. ait pretor.
iuncta. l. fi. §. hec actio. e. ti. ⁊. ff. fur. adū. nau.
cau. ſta. l. j. ⁊ inſti. de obli. que ex ma. naſ. §. itē
exercitor.

Actio in perſonā dicitꝛ cōditio. quādo cōtēdis
aliquē dare aut facere tibi oportere. Quando
vero agis vt reſtituaꝛ tibi res tua ſpeciale no-
men accipit. ⁊ in depoſito dicitꝛ ſimpliciꝛ actio
perſonalis ⁊ nō conditio. hoc autē nomē con-
ditio inde deſcēdebat. quia olim iudicia erant
ordinaria ⁊ certa verbera ⁊ que oportuit con-
dici. i. ſimul dici. vt ſi quis caderet a tota cau-
ſa. Sed poſtea ille ſolēnitates in diſuetudineꝫ
abierunt. attamē nomē remanſit vt adhuc ⁊ ꝑ-
ſonales actiōes que ſolēnibus verbis interpre
tabanꝛ ſeu interp̄tabātur cōditiones vocenꝛ.
Et hec colliguntꝛ inſti. de act. §. appellamꝰ. cuꝫ
ibi no. ⁊. ff. e. ti. l. actionū genera. Et harū acti
onum genera quedā naſcūtur ex cōtractu. que
dam ex quaſi cōtractu. quedā ex maleficio ⁊ q̄-
ſi male. inſti. de obli. §. ſequēs. ⁊ de act. §. om-
nium. Require ſcilicet de omnibus hijs ſupra
actiones ex contractu.

Actio in rē dicitꝛ vēdicatio rei. ſ. quando dicis
rem de qua agitur tuā eſſe. ⁊ aduerſariꝰ dicit
vel oſtēdit ipſam rē eſſe ſuā. ff. de act. ⁊ obli. l.
actionū genera. ⁊ inſti. eo. ti. §. appellamꝰ. pre-
alle. ⁊ harū actionū alia eſt directa in rē actio
vt rei vēdicatio actio confeſſoria ⁊ negatoria.
Alia ē actio in rē vtilis que ſunt actiōes de do
minio nō directe ſed vtiles que ex equitate dā-
tur quādoqꝫ nō dñis. vt ſunt publiciane que
ex aduerſis cauſis ꝯpetūt. Et actio ꝑ quā que
ritur. an actor iurauit. ⁊ actio in rē de ſuꝑficie
⁊ actio fauiana ⁊ pauliana ⁊ caluiſiana. ⁊ a-
ctio i rē q̄ cōpetit iter dominū tabule ⁊ pictorē.
Sunt ⁊ alie in rē actiones i quibus nō de do-
minio ſed de pignore agiꝛ. ſicut ſeruiana ⁊ q̄ſi
ſeruiana. d quibꝰ vide loco ſuo. ⁊ nota q̄ actio
ꝑſonalis nō ſequiꝛ fundū. ff. de cōtrahē. emp.
⁊ ven. l. minus. §. lucius ticiꝰ. ff. ad trebe. l. j.
§. ſi odio. ff. de iudi. l. fideicōmiſſum. §. tracta-
tum. C. de ſerui. l. ij. §. ꝓinde. ⁊. ff. de ali. iudi.
mu. cau. fac. l. iij. §. opꝰ. in glo. ꝑ Hy. in. l. fi. ff.
de no. op. nūci. Itē actio ꝑſonalis ē ita affixa
oſſibꝰ creditoris. q̄ in aliū trāſferre nō pōt ni-
ſi fictione iuris. ff. de pecu. l. ſi quis ergo.

Actio iniuriarū cōpetit ei q iniuriā paſſus ē.
vt no. inſti. de iniuri. in rubri. cōtra eū q intu-
lit iniuriā vel iferri ꝓcurauit. inſti. eo. ti. §. nō
ſolum. Et pulſauit vel verberauit vel famoſuꝫ
carmē ad alterius contumeliam ſcripſit. vel q̄-
quomodo iniuria aliquem affecit. inſti. eo. ti.
§. iniuria. in qua iudex cōdemnauit quanti a-
ctor iurauerit ſe nolle illam iniuriam ſuſtinu-
iſſe. premiſſa tamen iudicis taxatione. inſti. e.
ti. §. pena. ⁊. ff. eo. ti. l. inſtitutionibus. Quidā
enim dicunt q̄ iurare debet potius de ſuo per
didiſſe tantum vel tantū. q̄ talem iniuriam ſu
ſtinuiſſe. Et hoc videtur approbare Hoſtiē. in

ſum. de iureiur. ⁊ dam. dato. ⁊ ſpec. eo. ti. Alij dicunt ꝙ ſufficiat eum iurare ſic. ꝙ nollet lucrari tantum vel tantum pro eo ꝙ talem iniuriam ſuſtineret vel ſuſtinuiſſet. Primum tamẽ videtur verius ⁊ actio iniuriarum ex pacto nõ naſcitur ſed ex contumelia. le. ſi vnus. §. ſed ſi pactum. ff. eo. ti. vbi tex. inquit. illa non enim ex pacto iniuriarum naſcitur actio ſed ex contumelia. ⁊ ex bono ⁊ equo ⁊ diſſimulatione aboletur. Nam ſi quis iniuriam reliquerit hoc eſt ſi ſtatim paſſus ad animum non reuocauerit. poſtea ex penitentia remiſſam iniuriaꝫ nõ poterit recolere. l. non ſolum. §. j. ff. de iureiuran. Et neqꝫ in heredem neqꝫ heredibꝰ datur. l. iniuriarum actio. ff. e. ti.

Actio inſtitoria ſcd̃m Azonem datur ei qui cum aliquo contraxit in illa negociatione in qua prepoſitus eſt contra eũ qui prepoſuit aliquam ſtationem vel negociationem gerẽdo de contrahentibus cum prepoſito. ſiue prepoſitꝰ ſit expꝛſſus ſiue tacitus. vt. ff. de inſti. acti. l. j. ⁊ .ij. ⁊. l. ait. §. non tamen cum ibi no. ⁊ dicitur inſtitoria. ab inſtitore prepoſito. tanq̃ exercitoria nominetur a preponente. inſti. ꝙ cum eo. §. exercitoria. ⁊. §. ſequenti. Nam inſtitor dictus eſt ex eo ꝙ negocio gerendo inſtet. nec refert an tabernis ſit prepoſitus vel cuiqꝫ alteri negociationi. vt. ff. eo. ti. l. quicunqꝫ. ⁊. l. inſti. ij. ⁊ inſtitor dicitur ille qui tabernis vinis vendendis vel alicui alteri negociationi prepoſitus eſt.

Actio legis aquilie duo cõtinet capita vel tria licet vnum non ſit in vſu. ff. eo. ti. l. ſi ſeruus ſeruum. §. huius legis. ⁊ inſti. eo. ti. Primum caput eſt de ſeruis occiſis vel quadrupedibus q numero pecudum continentur. vt in. l. lege aquilia. ff. eo. ti. vbi dicitur de animalibus que gregatim habentur ⁊ paſcuntur. ſicut oues capre ⁊ boues equi muli aſini. Et ſecundum Labionem ſues. ſed non canes. Et longe minus beſtie fere vrſi ⁊ leones ⁊c̃. Sed elephantes ⁊ cameli quaſi mixti ſunt. Et ideo primo capite eos continere oportet. quo caſu tanti ſit condẽnatio. quanti plurimi ipſa res valuit anno pꝛeterito. vt in dicta. l. lege aquilia. ff. eo. ti. ⁊ inſti. eo. ti. in prin. Secundum caput quod non eſt ĩ vſu. hoc non ponitur. vt. ff. e. l. ſi. ſeruus. in. §. huius prealle. vbi dicitur huius legis ſecundũ quidem caput in diſuetudinem abijt. Sed tercium caput huius legis eſt de eis vulneratis feris beſtijs occiſis ceteriſqꝫ rebꝰ ruptis ⁊ veſte vaſe ⁊ ſimilibus. Quo caſu condemnator qui damnum dedit quanti res fuit. xxx. diebus retro rei precium ⁊ valorem eſtimando. vt dicta. l. ſi ſeruus ſeruũ. §. tercio autem capite. ⁊ inſti. e. §. capite tercio. cum. §. ſe. Et in hoc actione ſi quis damnum ſe dediſſe inficiatur. i. negat. condemnatur in duplum. ff. e. l. j. §. j. Dicitur autem lex aquilia ab aquilio plebis tribuno. ſecundum Iſi. lib. v. qui ipſam in monte auentino tempore diſcordie populi ⁊ plebis cõſtituit. ff. e. l. j. ⁊ poſtmodum concordia facta vice legis eſt habita.

Actio mandati directa competit mandatori ⁊ eius heredi. ff. e. ti. l. ſi vero. §. fi. ⁊. l. ſi mandato ticij. j. reſponſo. ⁊. §. j. contra mandatarium vel procuratorem poſt mandatum ſuſceptum. ff. e. l. ſi remunerandi. §. j. Et inquantum intereſt id factum eſſe quod mandauit. puta mandauit vt fundum emeres ſi mea intererat emi tenebris poſt mandatum ſuſceptum. tamen ſi eundem fundum egoipſe emo vel alius mihi. neqꝫ intereſt aliud. ceſſabit hec actio ſm Azo. ff. e. ti. l. ſi procuratorem. §. mandati actio.

Actio mandati contraria competit mandatario. ff. e. ti. l. ſi vero non remunerandi. §. cõtrario vel procuratori ad expenſas aduerſus mãdatorem quatinus fines nõ eſt egreſſus. Si vero aliquid erogauit vtilit̃ in eo non habet mãdati iudicium. ſed tantum negociorum geſtorum ſcd̃m Mar. licet Iohan. ⁊ accur. contra prout le. ⁊ no. inſti. eo. ti. §. is qui. ⁊. ff. e. l. ſed proculus. cum. l. ſe. in prin. ⁊. C. de nego. geſt. l. fi. in glo. vltima. Si vero mãdauerim tibi vt mihi fundum emeres. etiam ſi non dum precium ſolueris ages mecũ mandati vt ſuſcipiam obligationem qua teneris venditori. Nam et ego agere poſſum vt cedas mihi actionem empti. ff. e. ti. l. ſi mandato meo. j. reſponſo. Competit ergo breuiter actio mandati directa contra illum qui mandatum ſuſcepit adiplendũ. cum primo cogi non poſſet ꝙ ſuſciperet mandatum. inquantum interfuit mandatoris factum fuiſſe quod mãdatur. Et rurſus ipſi mãdatario qui mandatum ſuſcepit. competit actio mandati contraria ad impenſas ſi quas fecit ratione mandati ſuſcepti. ſi fines mandati non exceſſit. Sed ſi mandatum exceſſiſſet in expenſis factis. non repetit ipſas p huiuſmõi actionem.

Actio negatoria. Regre ſupra actio ꝓfeſſoria.

Actio negociorũ geſtorũ duplex ē.ſ. directa et
cõtraria. vñ actio negociorũ geſtorũ directa ē
q̄ agit dñs rei geſte cõtra eũ q negocia ei⁹ geſ-
ſit vt adminiſtratõis ratione͂ reddat. vtputa ſi
ego fui abſēs ⁊ negocia mea ceperũt eſſe deſer
ta ⁊ male ſe habebãt. tu hoc vides abſq̧ mãda
to a me. recepta mei cõtēplatione ex amicicia
quã ad me habes gerebas negocia mea. mihi
dat̄ hec actio negociorũ geſtorũ directa ad hoc
vt reddas mihi ratione͂ adminiſtrationis. vt. ff.
de nego. geſt. l. ij. ⁊ inſti. de obli. q̄ ex q̄ſi cõtra-
ctu naſ. §. j. ⁊. §. ſicut.

Actio negociorũ geſtorũ cõtraria. cõpetit illi q
ſine mãdato ſe im̄iſcuit alienis negocijs geren
dis aduerſus dñm negociorũ ad repetendũ ex-
pēſas negociorũ geſtatõe factas. Et veniũt oĩa
q̄ expēdit de ſuo neceſſario vel vtilit̄. nõ tamen
voluptuoſe vt hec colligũt̄. ff. e. ti. l. ij. cũ ibi no.

Actio de peculio vel peculicten⁹ cõpetit ei qui
cũ filio familias vel ſeruo peculiũ habẽti b⁹ cõ
traxit. ff. q̄ cũ eo. l. j. cũ ſe. Que poſt morte͂ filij
vel ſerui ē ãnalis. ⁊ nõ poſt emãcipatione͂ ma-
numiſſione͂ vel alienatione͂. ff. q̄n actio de pe-
cu. ē annalis. l. j. §. q̄diu. vbi dicit̄. Qdiu fi-
lius vel ſeru⁹ in poteſtate ē de peculeo. actio ꝑ-
petua ē. Poſt morte͂ aute͂ ei⁹ vel poſtq̄ emanci
patus manumiſſus alienat⁹ve fuerit. tpalis
eſſe icipit. i. ãnalis. ⁊ cõpetit hec actio aduer-
ſus dñm vel patre͂. vt no. ff. de pecu. l. j. §. v̄ba.

Actio noxalis ſm Azo. dicit̄ actio que naſcit̄
vel orit̄ ex delictis ſeruorũ. ff. eo. ti. l. j. ⁊ inſti.
eo. ti. in prin. ⁊ dicit̄ noxalis a noxia q̄d ſignifi
cat ipm delictũ. vel a noxa q̄d dicit̄ ipſe delin-
quēs. verſus. Noxia delictũ delinquens noxa
vocatur.

Actio pignoraticia directa cõpetit debitori cõ
tra creditore͂. inſti. q̄bus modis re cõtra oblig.
§. fi. Vel cõtra ei⁹ tutore͂ vel curatore͂ ſi pigno
ra acceperũt. ff. eo. ti. l. ſi ſolutũ. §. fi. Et habet
locũ ſoluto debito ⁊ aliter ſatiſfacto queãdmo
dũ voluit creditor. licet ñ ſit ſolutũ vt ſi pigno-
ra alia data ſunt creditori vt a primis recedat
vel fideiuſſores ſiue res alias vel preciũ vl̄ eti
am nuda cõuentio ſine precio vel facto. Quoni
ens eñi vult creditor recedere a pignore videt̄
ſatiſfactũ. ſi vt ipſe velit vl̄ voluit cautũ ē. licet
in hoc deceptus ſit ſui facilitate ſm Azon. vt.
ff. eo. ti. l. ſi rem. §. emēs. ⁊. l. neceſſarias. §. ſi
vn⁹. Per hãc ergo actione͂ debitor repetit ex-
pēſas ſi quas fecit in re pignorata.

Actio pignoraticia cõtraria dat̄ creditori con
tra debitore͂. ⁊ dat̄ ad multa. Si eñi decipiat̄
a debitore vel ipſa re vel ei⁹ ꝓpoſito. q2 obliga
uit re͂ alienã vel alij pignoratã ſiue obligatam.
niſi eade͂ res ſit ampla ⁊ ad modicũ etiã fuerit
alij pignorata. quaſi in nullo captus ſit qui pi
gnora ſecundo loco accepit. ff. eo. ti. l. tutor. §.
contraria. iuncta. l. ſi quis in pignore. §. fi. Et
ſi debitor malicioſe verſatus ſit. obligando es
vel ſtannum pro auro vel argēto. ff. e. ti. l. j. §.
ſi quis. in. §. preal͡le. l. ſi quis in pignore. ij. re-
ſponſo. Vel ſi obligauit ſeruum per quem dã-
num datum eſt puta furtum vel aliud huiuſ-
modi ⁊ hoc ſi ſciuit tenetur in ſolidum. i. in to
tum. Secus ſi ignorauit. quia tunc liberabit̄
noxe deditione ſcilicet dando ſeruum pro no-
xa. In his competit hec actio ſm Azo. ⁊ alios
⁊ probantur hec. ff. eo. ti. l. ſi ſeruus pignori.
Item ſm Azo. agit creditor actione pignora-
ticia. ſi ſeruos pignoratos artificijs inſtruxit ſi
inceperant in breui anteq̄ pignorarentur vel
debitoris voluntate creditor eos inſtruxit. Sz
ſi nihil horum interceſſit. ſi quid artificijs ne-
ceſſarijs eos inſtruxit: ſm Azo. erit actio con-
traria. ff. eo. ti. l. ſi ſeruus.

Actio autem pignoraticia vtilis ſm Pla. da
tur ei qui impignorauit rem alienam ſine con
ſenſu domini. ⁊ poſtea dominus pignoris eſt.
ff. eo. ti. j. rem alienam. ⁊. ff. de pigno. l. j. §. j. et
. l. ſi ticio. cum ſe. Et tam directa q̄ illa dantur
principali ⁊ ſuis heredibus ⁊ contra heredes
creditoris. vt poteſt probari. inſtitu. de ppe. ⁊
temp. acti. §. non autem. iuncta. l. ex contractu
. ff. de act. ⁊ obli. ⁊. l. j. §. creditor ⁊ inſti. quib⁹
modis re contra ob. §. fi.

Actio per quam queritur. an actor iurauerit
ſm quoſdam datur ei qui cum peteret rem ſu-
am delato ſibi iureiurando ab aduerſario eã
ſuam eſſe iurauit. Ab eo enim rem ſuam petit
actione in factum qui iurauit ſuam eſſe. ff. de
iureiurando. l. nam poſtea. §. j. ⁊. §. fi. Si vero
rem ſuam ſibi traditam poſtea amiſit. ⁊ ille q
detulit iuramentum eam nactus ſit aduerſus
eum publiciana competit actio ex li. feu. ff. de
publi. act. l. eum qui. §. petenti. vbi dicitur. Si
mihi petenti rem iuramentum detuleris. iura
uero q̧ rem meam eſſe. competit mihi publicia
na ſi aduerſus te tantum. quomodo hoc debe-
at intelligi ibi no. plene ⁊ ſolet iuſiurandũ re
ferri ei qui detulit. C. de re. cre. l. generaliter.
§. omne. ver. ſed ſacramento al's iuramento.

Actiones preiudiciales in rem eſſe dicuntur.
per quas querit̄. an quis liber ſit an libertus.
⁊ in partu agnoſcendo. vt in. §. preiudiciales.
inſti. de acti. Sed illa per quam queritur. an
aliquis ſit liber ptim ciuilem cauſam obtinet.
partim pretoriam. Ciuilem autem ſm formã
dominij qua in ea directe agitur. Et pretoriã
ſm formam ⁊ modum petendi quia tuum a te

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ipſo ñ ab alio petit poſſeſſoꝛe. Cetere vero due
foꝛmam capiunt ex pretoria iuriſdictione ⁊ in
rem dicuntur eſſe adinſtar actionum de ſerui
tute. quia in hac de iurepatronatus ĩ re. in il-
lo pꝛopꝛietatis iure agitur ⁊ preiudiciales di-
cuntur. quia quemadmodum exceptiones acti
onibus opponũtur ⁊ ante primam queſtionem
terminantur. Si autem quare nõ exceptiones
ſed actiones dicantur quis querat hãc cauſaꝫ
accipiat. quia nõ eſt exceptio niſi ſit actiõis ex-
cluſio. He õo preiudiciales nullam actionem
excludũt ſed nõ competere dicũt. ⁊ ideo actio-
nes dicuntur ⁊ nõ exceptiones. Verbi gratia
preiudiciales actiones pro tanto dici poſſunt.
ꝙ in ipſis tractatᷣ de magno preiudicio. vel qa
queſtioni mote preiudicant. vt agis contra me
⁊ aliquid petis oppono tibi queſtionem ſtatus.
dicendo ꝙ es filius meus vel ſeruus ĩ poteſta-
te mea conſtitutus aut libertus. ⁊ ſic de conſi-
milibus. Et preiudicabit actioni tue cõtra me
mote. Sunt ⁊ alie in rem actiones in quibꝰ nõ
dicitur de dominio ſed de iure pignoꝛis agitur
vt ſeruiana ⁊ quaſi ſeruiana. require in loco
ſuo.

Actio preſcriptis verbis ex cõtractibus inno-
minatis deſcẽdit. vbi. ſ. ciuilis cauſa ſubeſt ſuf
ficiens ad actionem introducendã. ⁊ cuꝫ nego-
cium nõ cadit in certum ⁊ ſpeciale nomẽ con-
tractus. nec cauſa huiuſmodi actionis expri-
mitur cetere huiuſmodi actiones exprimuntᷣ.
ſic do. vt des. facio vt facias do vt facias. facio
vt des. Ex quibus naſcitᷣ actio preſcriptis ver-
bis nominata alˀs ciuilis. Quãdo mihi aliqd
adeſt vel abeſt vel affuturũ ẽ. nec tibi adeſt nec
affuturũ eſt. aut mihi non abeſt nec tibi adeſt.
aut ſi nec tibi aſſit nec mihi abſit. ⁊ ceſſes im-
plere quod cõuenit inter nos. ego auteꝫ feci in
ſubſidium. intentatur actio de dolo. Nam vbi
vnus ceſſat implere quod in ſe eſt quod promi-
ſit: altero implente. locum habet hec actio.

Actiones pretorie q̃ ſunt ⁊ quot. require ĩ ſpe.
ti. de acti. ſeu peti. ꝑpo. §. poſtremo. Dicuntur
autem pretorie ſm Azo. quia a pretoꝛe ſunt
indncte. vt inſtitu. de actio. in ſum. ſm eun-
dem.

Actio pro ſocio q̃ ex vtraq; parte directa eſt cõ
petit ab vſufructu. quem ſolus alter ſocioꝛum
percipit. vel ſi dolum commiſit in rebus com-
munibus. Nam locum habet quando duo in-
eunt contractum ſocietatis. ita ꝙ tam lucrum
q̃ damnum inter eos commune eſt. Et ſi aliqs
ſocioꝛum male ⁊ doloſe verſetur. tũc alteri con
tra eum datur hec actio. Eſt autẽ ſocietas ſm
Azo. duoꝛum vel plurium conuentio contra-
cta ob commodioꝛem vſuꝫ vel vberioꝛem que-
ſtum. Que diffinitio ſm ꝙ ipſe dicit. non eſt in
legibus ſed in marco tulio reperitur. Naſcitᷣ
autem hec actio demum ſocietate finita que fi
nitur pluribus modis pꝛout proſequitur ipſe
Azo. in ſum. e. ti.

Actio publiciana ex equitate datur ei qui rem
bona fide emit a non domino. ⁊ rem ſibi tradi
tam bona fide cepit. credens vendentem tẽpo-
re venditionis ⁊ traditionis dominũ eſſe. ff. de
publi. Et ſi res. §. vlti. Et ſufficit emptoꝛi ha-
buiſſe bonam fidem licet venditoꝛ malam fidẽ
habuerit ⁊ callido conſilio vendiderit. vt. e. l.
§. pretoꝛ ait. Huic autem videtur cõtradicere
autentica. C. de preſcrip. lon. tẽ. malefidei poſ
ſeſſoꝛe alienante ceſſat longi tempoꝛis preſcri-
ptio. Solutio habetur in glo. in ca. abbatẽ. de
re iudi. li. vj. Si ergo talis emptoꝛ anteq̃ vſu-
capiat vel ante completam vſucaptionẽ a poſ-
ſeſſione cadit. petat rem a poſſeſſoꝛe iure quaſi
dominij. Et appellatᷣ actio publiciana a publi-
cio auctoꝛe qui eã iuenit. inſti. õ act. §. alie. Ad
hoc autẽ vt actoꝛ obtineat. oꝫ iſtũ ꝓbare iuſtũ
titulũ. ⁊ rẽ ſibi fuiſſe traditã ⁊ bonã fidẽ habu-
iſſe tẽpoꝛe emptiõis ⁊ vẽditionis. ⁊ qḋ p̃ſumitᷣ
niſi cõtrariũ ꝓbetᷣ. ⁊ ꝙ credat mõ vẽditoꝛẽ vel
donantẽ tẽpoꝛe cõtractꝰ dominũ nõ fuiſſe alˀs
publiciana nõ cõpeteret. Premittitᷣ auteꝫ tali
vẽditiõe ac ſi vſucepiſſet vẽdicare niſi foꝛte ve-
rus dñs poſſideat vt quidã dicũt. qꝛ exceptio
veri dominij publicianã excludit. Si autẽ poſt
vſucaptionẽ a poſſeſſiõe cadat. tũc non cõpetit
publiciana. ſed ciuilis actio vel rei vendicatio
ſm quoſdã vtilis. ſm quoſdã directa. ff. õ pu-
bli. l. j. De hac materia vide no. per Jo. an. de
ſen. ⁊ re iudi. abbate ſane. lib. vj. in glo. vbi in
fi. dicitur ꝙ rei vendicatio ⁊ publiciana non
ſunt contraria ſed diuerſa. cum ad eundem fi-
nem tendunt. ſecus cum tẽdunt ad fines diuer
ſos.

Actio publiciana reciſoꝛia datur ei cuius res
quam a non domino emit credens eum domi-
num vt ſupra. cum abſens erat cauſa reipubli-
ce vel ſtudij vel peregrinationis vel legationis
ciuitatis vel cauſa appellationis proſequẽde
vel teſtimonij ferẽdi. vel quia ĩ captiuitate fuit
vlˀ alia cauſa neceſſaria fuit abſens. ⁊ talis res
ſua cum eſſet abſens vſucapta eſt. licet ei ꝓpter
neceſſariam abſentiam infra annum poſtq̃ re-
uerſus eſt reſcindere vſucaptionem. vt dicat
aduerſarium non vſucepiſſe qui vſucepit per
auxilium pretoꝛis hoc remedium ſibi dantis.
Si autem vere fuit dominus rei tunc cõpetit
ei vendicatio reciſſoꝛia. ſi vero res talis erat
pignoꝛi oblata competit etiã ypothecaria reciſ
ſoꝛia. ⁊ hoc in realibꝫ actionibꝫ. In actiõe autẽ

perſonali competit certi conditio reciſſoria.
De hac materia vide Guil. in ſpe. ti. de in inte. reſti. in tractatu libellorū. ſuper verbo. ſʒ ſcias ⁊ ſequēti. ⁊ glo. opti. in ver. dominiȷ. vel quaſi circa mediū. in. c. abbate ſane. de re iudi. li. vj.

Actio quanti minoris quedam ē pretoria quedam ciuilis. Pretoria locum habet cum quis emit animal vel ſeruū morboſum ſeu vicioſuʒ. qui propter morbum vel viciū minus valet ꝙ̄ emptus ſit. ⁊ datur ad petendū id quo minus valet. puta ſi res non eſſet vicioſa vel morboſa valeret. xx. nūc autē valet. xv. ꝓponit̄ hec actio ad petendū quanti minoris intereſſit emptoris. Hoc autē ſcias. ꝙ de vicio nunꝙ̄ tenet̄ venditor niſi in tribꝫ caſibꝫ. Primus ē. quādo nominatim promiſit ⁊ tunc agetur ex ſtipulatu. Secundus eſt quando ſciebat ſeruum habere vicium ⁊ emptorem nō ammonuit. ⁊ tunc tenet̄ ex empto vel ꝙ redhibeatur vel ꝙ admittere teneatur. Tercius ſi in vicio animi ſit admixtuʒ vicium corporis. datur autē infra annum vtilem. Sed ciuilis actio quanti minoris competit quando librum vel aliam rem vicioſam vel morboſam emit propter quod res minus valet. ⁊ agitur quanti minoris eſſet empturus. d̄ hac actione nihil dicitur in arbore actionū. ſʒ de pretoria ſolum. Vide ſimiliter de hac materia Guil. in ſpe. ti. de emp. ⁊ ven. §. nunc dicendum. d̄. eſt ⁊ alia actio.

Actio quod iuſſu perpetuo. datur contra patrem vel dominū quorū iuſſu cū filio vel ſeruo aliqs cōtraxit ſiue videat̄ iuſſus ad cōtrahēdū ſiue ad ſeruū. Nec ē ī ea opꝰ vbis aut ſcriptura. vel vt diſtiguat̄ ſm Azo. an videat̄ iuſſus vel iuſſio ſpecialit̄ ī vno cōtractu an generalit̄. Ut ita ꝙ volēs cū ſeruo meo gerere. videor enī oīa iuſſiſſe. niſi lex certa. i. cōditio vel pactū cōtrariū ꝓhibeat. Habet ergo locū actio quod iuſſu. qn̄ domino viuēte vel patre ſeruꝰ vel filiꝰ cōtraxit. qꝛ hac dominꝰ vel pater eo ꝙ iuſſit tenebitur.

Actio quod metꝰ cā. dat̄ ei q ꝓbabili vl' iuſto metu coactꝰ rē ſuā vēdidit tradidit vel ꝓmiſit aduerſus eū q metū fecit. Sʒ īfra ānū erit quadrupli. ꝓpter cōtumaciā nolētis reʒ reſtituere iuſſit iudicis ante lit. cōte. Poſt ānū vero ſimpli. vt in. l. ſi cū emptore. primo reſponſo. ⁊ §. poſt annum. ff. ꝙ metus cauſa.

Actio rei vēditiōis ē qn̄ dicis rē corporalē eſſe tuā. vt hūc ſeruū. hūc equū. hāc veſtē. Alia dr̄ vēdicatio quā legiſte nō habēt. que dat̄ ꝓ re īcorporali. vt no. per doc. in. c. examiata. de iudicijs.

Actio reciſſoria triplex ē. vt ſupra de publi. reciſſoria.

Actio redhibitoria dat̄ emptori cōtra vēditorē. vt ſeruū vel animal morboſum recipiat ⁊ ꝓciū reſtituat ⁊ dat̄ īfra ſex mēſes vtiles. qꝛ hec actō tm̄ ſex mēſibꝫ durat. vt. ff. de edi. edic. l. j. vbi gratia. ſi vēdis mihi animal morboſuʒ. latētē morbū habēs vel aliā rē vicioſam tali vicio qd̄ viciū ſi ſciuiſſem nullo mō emiſſem. mihi datur actio cōtra te ad h̄ qd̄ ꝓciū receptū reſtituas. ī. ſex mēſes. ⁊ rē tuā morbidā vel vicioſam reaſſumas. Sed pactū legis cōmiſſarie habet fieri ſi vēdo rem meā tibi ſub illa ꝯditiōe. ſi ſoluas. x. pro ea infra certū terminū. quod ſi nō ſolueris ſit res inempta ⁊ mea ſicut prius erat. vide infra lex commiſſoria.

Actio rerū amotarū cōpetit marito aduerſus vxorē de rebus cōſtante matrimonio cauſa diuortiȷ ablatis. Dat̄ autē poſt diuortiū ⁊ continet rei ꝑſecutionem. Sʒ pēdente iudicio reitegretur matrimoniū ſoluit̄ iudiciū rerū amotarum ⁊ ſi reintegrato matrimonio iterū fiat diuortiū remanebit actio rerū amotaruʒ. ob res amotas prioris diuortiȷ cā. Et in h̄ caſu actio furti dat̄ cōtra extraneū. ī eodē caſu actio rerū amotarū locū hʒ. dūmō illa cōcurrāt. ſcʒ vt res mariti dolo malo amoueant̄ ⁊ ecōtra. Itē ꝙ fiat amotio cōſtāte matrimonio vl' aliqd qd̄ ꝑ amotionē habeat̄. Itē ꝙ fiat cā diuortiȷ. Datur etiā hec actio cōtra patrē filio vel filie. qͥtinus ex ea re locupletior ē factꝰ ⁊ dolo malo eiꝰ factū eſt quo minus fieret. De hac materia vide no. Azo. in ſum. e. ti.

Actio rei vxorie vel vxoraticie ſublata eſt. in cuius locū ſurrogata eſt actio ex ſtipulatu que datur marito vl' eius patri vt dos tradat̄. Si enim a datiōe dos īcipiet. hec actio locū n̄ haberet. licet quidā dicāt cōtrariū. vt dicit Azo in ſum. co. ti.

Actio ſeruiana dn̄o fundi vl' domꝰ cōpetit ad ꝓſequēdas res cōductoris ꝓ mercede domꝰ q̄ſi res pignoratas. q̄uis nō cōuentiōe pignorētur. tn̄ iuris cōſtitutiōe obligant̄ tacite ꝓ locatiōe pignoris ī vrbanis ꝑdijs īfecta ⁊ illata. in ruſticijs vero ꝑdijs fructꝰ tm̄. De hoc in. §. ſʒ materia. inſti. de act.

Actio q̄ſi ſeruiana q̄ et̄ ypothecaria dr̄. ꝑtoria ē. ꝑ quā rē mobilē vel imobilē tibi pignori obligatā quā poſſidʒ aliqs ſiue ſit debitor ſiue aliꝰ. poteris ab eo euocare ſeu petere. ⁊ ē actio in rē vtilis ⁊ dat̄ creditori ad ꝓſequēdū pignꝰ ypothecarie. i. rē mobilē obligatā. vide d̄ h̄ inſti. d̄ act. §. ſeruiana.

Actio ſerui corrupti competit non ſolū aduerſus eū cuius hortatu vel cōſilio ſeruꝰ corruptꝰ vel deteriorat̄ꝰ eſt. Sed etiā cōtra eū noua lex

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

dať. q ſolicitauit ſuum licet bonos mores eius corrumpē non potuerit. Hec aũt actio in duplũ hʒ ꝯdemnatōʒ. ſcʒ q̃nti deteriorat⁹ eſt ſu⁹. q̃nti ue res fuerit a ſuo ſolicitato aſportata. ⁊ teneť q corrumpit ſiue ex bono malũ ſiue ex malo deteriorē fecerit. De h in. l. ſi qs ſuo alieno ſuaſerit. C. de fur. vbi caſus de hoc.

Actio ſtricti iuris. Re. ſ. actionũ õo q̃dam. Et de exceptio. in ca. cũ venerabilis. vide inſti. de act. §. ſed ⁊ ſtricti iuris.

Actõ ſubſidiaria dr̃. q2 in ſubſidiũ ⁊ auxiliũ alteri⁹ q̃ inefficax facta eſt dať. vt ſi tutor res pupulli alienauerit vel male admĩſtrauerit. ⁊ ipſe tutor ⁊ e⁹ heres ñ ſunt ſoluēdo. i. ñ ſufficiētes ad ſoluendum pupillo. dať actio ꝯ illum in quem res eius alienati ſunt.

Actio tutele ſubſidiaria ꝯpetit pupillo. q̃ñ nec tutor nec heres ſoluē hʒ ꝯ eũ cui iura ēdita ſũt a pupillo vt cautōʒ exigat a tutoē ð idēnitate pupilli. q̃ñ vł nullã vel par ydoneã amiſit cautōʒ.

Actõ tutele directa dať aduerſus tutorē ipi pupillo. inq̃ntũ ꝯuenit ſi tutor in reb⁹ pupillarib⁹ damnum dedit dolo vel culpa ipi pupillo.

Actio tutele ꝯ̃ria competit tutori aduerſus pupillum ſi in rem eius aliqd de ſuo impendit vel ꝑ eo fideiuſſit. aut rem ꝓpriam impignorauit vł obligauit ꝑ pupillo.

Actio venditi ꝯpetit venditori ad petendũ p̃cium ⁊ vſuras ex tp̃e more. ⁊ ſi aliqd ſpãli pacto ꝯp̃hendiť. put is ſibi paciſciť vel inť ptes ꝯuētũ eſt. Et hui⁹ ꝯ̃ria eſt actio empti quam vide ſup̃.

Actio vi bonoꝝ raptoꝝ de reb⁹ mobilib⁹ vi ſurreptis. dať ei cui res mobiles ꝑ violentiaʒ ſunt ablate. ⁊ ꝯpetit reſtitutõ infra annum ad q̃druplum ita ꝙ in q̃druplo ꝯtineať rei reſtitutio. ⁊ hec eſt vis ablatiua.

Actio ypothecaria vide. ſ. actio q̃ſi ſuiana. Et hec actio aduocat nudaʒ poſſeſſionē. ff. de euic. l. ſi cum venditor. §. j. dicit̃ tñ iudicium pretorium ⁊c. ⁊ tantum de actionib⁹.

Accipere ⁊ capere differunt. Naʒ q capit. rem ſuam facit. h q accipit non facit ſuam. ⁊ q̃liť intelligiť v̄bũ accipit. vide. ff. de acq. re. do. l. in laq̃um. i glo. j. ⁊. ij. ⁊. ff. de fur. l. q vos. i glo. ij. ⁊. l. natali. §. ťbatio. vbi dr̃. q accipit furtũ ꝯmittit.

Accola eſt q colit terram non ꝓpriam. vñ. Accola non ꝓpriam. ꝓpriaʒ colit incola ťraʒ. ⁊ dr̃ ab ad ⁊ colo. quaſi q aduenīēs colit terram.

Acephalus. i. ſine capite. ab a qð eſt ſine ⁊ cephas caput. in auten. de appel. §. generalem.

Accerſitus eſt collect⁹ vocatus vel circa ſe ſitus lxiij. di. q2 igr̃. xiij. q. ij. quoniam prepoſterum.

Accoliti grece dicunť ceropherarij vel accendētes latine. a deportandis cereis q̃ñ legendum ē euangelium aut ſacrificiũ offerenduʒ. tunc eñ accendunt luminaria ⁊ portant. licet ſol eodem tp̃e rutilet. ad ſignum tñ leticie demonſtrandũ vt thipo luminis corpalis oñdať illa lux. de q̃ Joh. j. ca. Erat lux vera ⁊c. vt ingt tex. in. c. cleros. ad fi. xxj. di.

Acrimonia eſt ꝓprie auſteritas. h ſm legiſtas ē pena q̃ infligiť ſacrilegis. ſicut incarceratio vel exilij relegatõ. C. de ſacroſan. ecc. l. placet. q̃ eſt canonizata. xvj. q. j. ca. placet. ſub. §. nouarum vbi etiam dicitur de hoc.

Accomode. i. multum commode. de elect. vbi periculum. li. vj.

Accuſator eſt ille q aliquem coraʒ iudice accuſat ⁊ criminalem ſibi mouet q̃ſtionem. Et dr̃ accuſator q̃ſi adcauſator. q2 ad cãm vocat eũ quē appellat. vt in. c. forus. de ver. ſig. p⁹ mediũ. Et ibidem dr̃ etiam delator accuſator denũciator ⁊ inq̃ſitor pñt eligi ordinari. ⁊ eis p̄bende ꝯferri. Et accuſatio teſtimoniuʒ ⁊ ordo pari paſſu ambulant. vt. ij. q. vij. ca. ipſi apoſtoli. in glo. ſuper v̄bo cē. ⁊ admittiť ad accuſandũ ꝗ in pc̃o mo2li eſt. Nemo tñ ſine accuſatõne damnari debet.

Accurate. i. diligenter. ſtudioſe curaliter vel cõpoſite.

Ad poniť ꝑ iuxta. ff. de ſui. v2ba. ſ̃di. l. Qui dam hibernus de hac dictione notat Archi. de reſcri. ſi q̃tioſi. li. vj. ⁊. lxxxviij. di. preſbiter. Et quomodo differant. ad ⁊ in. vide. ff. de iniur̃. l. Jtẽ apud labionē. §. cum viciũ. qð notat ꝑ ſtatutis dicētib⁹ ꝙ aliqð fiat ad domũ vel i domo.

Adempta legata dicim⁹ illa q̃ teſtator adimit a legatario cui p̄mo legauerit mutata prima ſua voluntate.

Aderatio dr̃ q̃ſi eris punitio. vel aderata ꝓdia dicebanť ex q̃b⁹ es puniebať. vt habeť ex. l. j. C. de comi. re. mili. ⁊. C. de colla. dona. ⁊ rele. aut tranſla. ſeu adera. l. j. li. x.

Adlethe ſm accur. dicuntur qui ſine mercede gratia virtutum pugnabant. vt. ff. de infami. l. adlethas. ⁊. C. de adle. in prin. li. x.

Admodum eſt idem quod valde. Et ponit glo. concordantias. de iureiuran. ca. romani. ver. nos itaq3 in cle. ⁊ de cen. c. q̃uis. de corp. vici. c. j

Admittē eſt recipe. vt. ff. de inoffi. teſt. l. ꝯ. §. ſi quis impuberi. vt ſi dicať iſte eſt admittendus recipiendus. vel eſt incitare ad currendum inde admiſſarius. i. velox.

Adoptiuus filius eſt quem aliquis adoptat vel accipit datum a p̄re. Et econtra p̃r adoptiuus ē qui filium adoptat. inſti. ð adop. §. j. ⁊. ij. ⁊ ſunt damnati heretici qui dixerunt xp̄m non ꝓpriuʒ h adoptiuum filium dei. xxiiij. q. iij. quidam vero bonoſiani. ⁊ in ca. quadam. de cele. miſ.

Adoptio eſt gratuita quedaʒ electio. qua qs aliquem ſibi eligit in filium ⁊ hoc faciunt pleruq3

bi q filios habere non poſſunt ad ipoꝝ ſolatiū.
Et talis q ſic recipit in filium dicit adoptiuus
q a patre legittimo ſic ei dat. Et ille q eum ſic
adoptat dicit adoptiuꝰ pater. Et q̄ ſit dr̄a inter
adoptionem ⁊ arrogationem. vide. ī. arrogare.
⁊ inſti. de adop. in pn̄ci.
Aduena dr̄ eo ꝙ aliūde adueniat. ſm yſi. li. x.
et ibi. ar. ff. de iudi. l. heres abſens.
Aduocatus eſt q alio nomine q̄ſi legatꝰ ſeu pa-
tronꝰ vocat. q in foreſib; ſeu ex̄neis negocijs p̄-
eminentib; p̄bet litigantib; ſuum patrocinium
cuiꝰ p̄cium honeraria vocat ſub antiq̄ nomine.
Et inde venit v̄bum aduocare qđ eſt poſtulare
ꝓ opponente. ⁊ deſiderium eiꝰ coram iudice ex-
pone. ⁊ patrocinium in cauſa p̄ſtare. Et aduoca
tus non p̄t eſſe notariꝰ in eadem cā. vt no. in. l.
vniuerſas. C. de decurio. li. x.
Aduocatꝰ fiſci dr̄ q p̄rocinium p̄ſtat in cā fiſci.
Addictꝰ. i. ꝯuictus vel ſn̄iatus.
Adeo. i. intantum. media correpta. vt de reſcp̄.
cum adeo.
Adultꝰ dr̄ q. xxv. annos ꝯpleuit. vel q a. xiiij. an
nis vſ3 ad. xxv. ꝓcedit. Nam adolē in vno ſigni
ficato eſt creſcē. in alio cremare vel vrere. ⁊ ado
leſcens dr̄ trib; modis. vt no. Archid. xxxj. q.
vj. alligant.
Adeodatus eſt nomen dauid qui datus fuit a
deo ad liberationem iſrl̄.
Ad qd. i. q̄re. de cenſi. ꝑuenit.
Adulter dicit q nuptias violat.
Adulterium dr̄ q̄ſi ad alterius thorum acceſ-
ſus vel ad alteꝝ. qr ex adulterio ab vno ꝯceptꝰ
ad alterius hereditatem naſcit. ⁊ ſm Ludo. de
ro. ꝓ adulterio ſtatute ſunt q̄tuor pene de iure
hodierno. Prima eſt ſepatio thori. Scd̄a eſt pe
na detruſionis in mōſterium. vt ibi lacrimis la
uet pcc̄m qđ eſt pudor fateri. Tercia eſt ꝙ ſcin-
dunt in pannis ⁊ capillis añ ⁊ retro. Quarta
eſt excōmunicatō q̄ eſt maior omni pena in iure
canonico. licet pena adulterij de iure ciuili ſit
pena capitis. vt. ff. ad. l. iul. de adulte. coherce
do. Sz padue eſt pena. lx. ducatoꝝ. ⁊ h̄ in viro.
ħ in muliere eſt pena detruſionis in clauſtꝝ. vt
no. in. l. mancipia. C. de ſer. fugi.
Adulterinus eſt de adulterio ꝯceptꝰ ſeu genitꝰ
Vñ adulterina moneta vl' ſigillum. dr̄ falſa mo
neta vel falſuſiu3 gillum adinſtar vere vel veri
facta ſeu factum.

Afficere tria ſignificat. Vñ afficit informat
punit cupit hec tria ſignat. Item dr̄ affectus nō
ſufficit niſi ſequat effectꝰ vbi ex neceſſitate opꝰ ē
facto. vt. c. vl. de ſpon. ⁊ de eo q mit. in poſ. c. j.
Affatim. i. generalr̄ vel abundat. ⁊ ſic eſt me-
dia breuis. ħ media longa. i. facunde. vñ. ſi di-
cas affatim tunc ſignificabis abunde. Affatim
dicens facūde ſig̃ficabis. vt h̄z in. c. vnico. de re
li. do. li. vj. in glo. ⁊. xxiij. di. c. p̄terea.
Affinis eſt q h3 ꝯſanguineam alteriꝰ in vxoꝛe3
vel econt̄ q̄ h3 ꝯſanguineum alteriꝰ in maritū.
Affinitas eſt ꝓximitas pſonaꝝ ex coitu ꝑueni-
ens omni carens pentela. ⁊ hoc de iure canoni-
co. ⁊ ſic ꝯh̄it affinitas tam p coitum legitimu3
q̄ p fornicarium. Simil'r dicit Hoſ.
Affinitas eſt attinentia pſonaꝝ ex copula ꝑue
niens. Nam q̄ñ vir carnal'r ꝯiungit vxori. om-
nes conſanguinei vxoris efficiunt affines viro
⁊ econtra. Sed inter cognatos vtriuſq3 nulla
naſcit attinentia. de conſang. ⁊ affi. ca. qđ ſup
his. ⁊ impedit matrimonium contrahendum ⁊
dirimit ia3 ꝯtractum. Dicunt autem affines q̄i
ad alterius fines accedentes. vel ex eo ꝙ due co
gnationes q̄ inter ſe diuerſe ſunt. ꝓpter nupti-
as vel coitum copulant. ⁊ alter ad alterius co-
gnatōis finem accedit ſm Hoſ. Sed ſm leges
affinitas eſt regularitas pſonaꝝ ex nuptijs cō-
iunctaꝝ omni carens pentela. vt. C. de nup. l.
liberi. ⁊ tñ ſm glo. l. contrahit etiam affinitas
p concubinam. vt. xxxv. q. iij. c. de inceſt. ⁊ ibi
no. ⁊. ff. de concu. l. j. Etiam p coitum inceſtuo-
ſum vel fornicarium. vt in. c. diſcretioni. ⁊ in. c.
tue. de eo q cogno. ꝯſang. vxo. ſuc. ⁊. xxxv. q. ij.
nec eam. Alij tamen reputant abſurdum ꝙ tale
vinculum legittimum oriat ex coitu damnato
cum ex nuptijs ꝑueniat. ff. de. g̃. l. non facile. §.
affines. ⁊. §. ſciendum. Orit tñ publice honeſta
tis iuſticia ſm Hoſ. in ti. de eo q cog. conſang.
xx. ſuc. Ibi dic etiam. ꝙ affinitas p fornicariū
coitum contracta non dirimit matrimonium ħ
exactionem debiti interdicit . vt in dicto. c. di-
ſcretioni.
Affidare eſt fidem dare.
Affirmatio exponit q̄nq3 p negatiuam. vt in. c.
veniens. de teſti. vbi dicitur. in ore duoꝝ vel tri
um ſcilicet ⁊ non paucoꝝ. quandoq3 econuerſo
vt di. j. ius naturale. vbi dicitur tranſire per a-
grum alienum non tuum phas eſt. iure autem
nature omnia ſunt communia. c. quo iure. viij.
diſtin.
Affictus penes vulgare lumbardoꝝ ⁊ tuſtan-
norum. ſm Pe. de ſamp. ⁊ abbatem. dicitur cē-
ſus qui dat ratione p̄diorum. ꝑut videtur velle
Guil. in ſpe. de lo. ⁊ con. §. ſequit. in prin. inde
affictare. ⁊ eſt locare ad fiſcum ⁊ ad firmum. vt
in. c. piſanis. de reſti. ſpo.

Agazo dicitur cuſtos equorum. ⁊ idem dici
tur equitus. proprie tamen agazo dicitur cu-
ſtos vel paſtor aſinorum. iuxta illud Greciſte.
Aſinoꝝ paſtor agazo. Et habet in. l. agazo. ff.
ſi qua. pau. fe. di.

Agentes in rebꝰ ſunt illi qbꝰ cura euictionum mandat̃. ⁊ erant olim plures diuerſe diuerſi p diuerſos numeros ⁊ qlibet numerꝰ habebat ꝑ-prium. C. de offi. mag. offi. l. j. ⁊ tales dicebant̃ principes.

Agere eſt generale ad omnia q̃ fiunt tam re q̃ v̄bis taȝ int̃ viuos q̃ in vltima voluntate. Naȝ faciens teſtamentū dr̃ agẽ. ſic̃ ⁊ emens vendẽs locãs ⁊c̃. Sȝ gerẽ ꝯphendit tm̃ illud qđ fit re ⁊ non v̄bis. ⁊ ſic faciens teſtamentū non dr̃ gerẽ. ff. de ver. obli. l. verba ꝯtraxerunt.

Ager appellat̃ area vel campꝰ in rure. vel locus ſcȝ vacuꝰ q ſine villa ē. vt in. l. ager. ff. de v̄. ſig. Sȝ ager cū edificio appellat̃ fundus vel p̄dium vrbanum ⁊ ager nudus vel area nuda ſine edificio dr̃ ruſticū p̄dium vel ager ruſticꝰ.

Ager vectigalis. Re. ĩ. vectigalis.

Ager emphitheoticꝰ. Re. ĩ. emphitheota.

Agon eſt certamen. inde agoniſta ⁊ agonicuꝰ Et eſt ille q pugnat vl̃ certat. vt. ff. de mu. ⁊ ho. l. fi. §. magiſtro.

Agonete ſunt ꝑncipes ludi. vt. ff. de alia ſepticia. vbi no. accur. in glo.

Agricola dr̃ q̃ſi agꝝ vel agros colens. ⁊ eſt nomen ꝯmune ad om̃es agricolas. Sȝ noīa ſp̄alia agricolaꝝ ſunt illa. qꝛ agricolaꝝ qdam ſunt aſcripticij. qdam cenſiti. alij ꝑpetui. alij coloni ꝯditionales. alij inqlini. alij originarij. alij ſimpliciter coloni nuncupant̃. de qbꝰ omnibꝰ infra ſuis locis dicet̃.

Agricole ⁊ cenſiti ꝓut qdam dicunt. ſunt duo noīa ſubſtantiua ꝑ encliadim talem figuraȝ copulata. vt ſit ſenſus de agricolis ⁊ cenſitis. i. de agricolis cenſitis q̃ſi cenſualibꝰ. ⁊ hr̃ ſil̃e. ff. de tutelis. l. j. vbi dr̃. q tutela eſt vis ⁊ p̃tas ⁊ exponit̃. i. violenta p̃tas. ita exponat̃ agricole ⁊ cenſiti. i. agricole cenſuales. vn̄ v̄ſus. Uteris encliade ſi dixeris arma viꝝq̨. i. armatum viꝝ ſm̄ Uirgi. ⁊ Greciſ. Dicunt̃ aũt cenſiti q̃ſi cenſibꝰ aſcpti. Et ꝯſtituunt̃ eo modo q̃ ⁊ aſcpticij. Uerū tm̃ int̃ cenſitum ⁊ aſcripticium eſt dr̃a h̃ non certa. Quidam dicunt q cenſitꝰ ſit ille q naſcit̃ ex aſcpticio. Alij dicunt q illa ſit dr̃a. qꝛ cenſitꝰ eſt ille q rei certe annuatim p̄ſtande obligatus eſt. aſcripticiꝰ aũt eſt obligatꝰ ad rem incertam puta ad terciam vel ad q̄rtam ꝑtem fructuū ex fundo ꝓuenientium. Aliqñ tm̃ etiam cenſitꝰ capit̃ large vt et̃ aſcpticiuȝ ꝯphendat. qñq̨ ꝓprie ⁊ ſtricte. Quidam tm̃ dicunt q hi non pn̄t teſtari int̃ ſuos. cum alienis tm̃ dimittunt̃. Jo. an. aũt dicit q pn̄t teſtari int̃ ſuos h̃ nō int̃ alienos. Poſſunt ei int̃ eos q ſunt d̄ familia ſm̄ Jo. an. ⁊ accur.

Agricole ꝑpetui vocabant̃ illi q validi erant in corꝑe miſeramq̨ inertiam ſimulantes. ⁊ ea q̄ veris miſeris erant aſſignata ad ſuſtentatōneȝ ex publico ꝑcipienda diminuentes. q̄s ꝓditoꝛ ſtudioſus etiam diligens detegens ad ꝑpetuū coronatum redegit ſi erant liberi. ſi v̄o ſui q talia fingebãt. dn̄s eis carebat ⁊ ꝓditori aſſignabant̃ licȝ qdam dicant q h̃ ſit correctum ꝑ autenticū de q̄ſtore. alij tm̃ dicunt q non. De alijs ſp̄ebꝰ ⁊ dn̄tijs agricolaꝝ inuenies loco ſuo. ĩ. aſcripticius ⁊ colonus.

Agrimenſoꝛ eſt q agros mēſurat ⁊ metit̃ ⁊ fines ꝑ debitam mēſuram diſtinguit. Dicꝰ q̃ſi agros metens ⁊ alibi vocat̃ libripẽs. Qui ſi doloſe falſum fecerit vel fines male diſtinxerit. tenet̃ actione in factū. vide h̃ de p̄ſcp. c. qꝛ iudicãte. i glo.

Aggeribꝰ nili non rumpendis dicunt̃. qꝛ i egipto non pluit. h̃ nilus egredit̃ ⁊ inūdat agros. vn̄ q rumpit ibi aggeres incurrit crimen q̄i leſe maieſtatis. Et pena eiꝰ eſt vt in eodem loco vbi ruperat aggeres ⁊ vſurpauerit valles niſi fluẽtis fluminis de ꝓprijs ⁊ vetuſtis vſibꝰ. in. xij. cubitoꝝ. flãma ꝯburat̃ ⁊ cõſcij ⁊ ꝑticipes ſceleris deportant̃ ⁊ coꝝ bona publicant̃. vt. C. de nili ag. non rump. l. vnica.

Agapen. i. ſtipa. vt di. xlij. ſi qs. Et agapa dr̃ cõuiuium paupeꝝ in eodem ſignificato. vt in. c. ſi quis. ꝑ ealle.

Ago. onis. grece eſt laboꝛ latine. qꝛ q laboꝛat agit. Unde xp̄c dr̃ fuiſſe in agone. inde agri ⁊ fundi agonetici q dabant̃ certantibꝰ in agone vel cum agone. i. laboꝛe ad fertilitatē ſunt ꝓducti. vt. C. de fun. ꝑmo. l. fi. li. xj.

Agnati dicunt̃ q ꝑ virilis ſexus lineaȝ ꝯiuncti ſunt in conſanguinitate. ideo ſic dicti q acceduntꝰ q̃ſi naſcunt̃ ꝓ natis. dum ſcȝ deſunt admittunt̃ cognati. Unde cognati ꝯmunit̃ vocant̃ omnes ſiue ꝑ virilem ſexum vel femineū in cognatōe ſunt ꝯiuncti h̃ de veteri iure. Hodie v̄o int̃ agnatos ⁊ cognatos ꝑua eſt differentia ꝑ iura autenticoꝝ.

Agnominatō idem eſt qđ agnomen. qñq̨ etiaȝ dicit̃ fedus ꝯiugale.

Albuȝ p̄toris eſt q̄daȝ tabula dealbata q̄ ponebat̃ in curte vl̃ turri p̄toris i loco ꝯm̄i. in q̄ ſcribebãt ⁊ ponebãt noīa vocatoꝝ ad iudiciū ⁊ ad cꝰ inſtantiã qlibet citatꝰ eẽt. Et ibi et̃ ꝓponebãt ſtatuta ⁊ edicta p̄toris in graſſa l̃ra. ita q ab oibus legi poſſent. Et erat certa pena ꝯ illū q delebat iſtud album. qđ mō eſt ſublatū. de h̃ in cle. j de iudi. in aut. de litigioſ. §. oēm. col̃. viij. i ſpe. de do. ⁊ ꝯtu. §. reſtat. in pn̄. ⁊ de cita. §. ſeq̃t. v̄. ⁊ nō. Et dic̃ q loco hmōi ſunt mō q̄terni. ⁊ q coꝛrūpebat vl̃ delebat puniebat̃. in. l. aureis. ꝑ edictū de albo coꝛrūp. C. li. xj. Eſt albū p̄toris triplex. vnū in q̄ ſcribunt̃ edicta p̄toris vl̃ lex ciuil̃ vt i. ſi qs. ff. de iure. om. iu. Aliud ē in q̄ ſcribūt̃ citatōẽs. vt in. §. oēm. ꝑ alle. in aut. d̄ liti. colla. viij. Terciū eſt in q̄ ſcribunt̃ noīa decurionum. vt. ff. de albo. ſcribẽ. ꝑ to. ti.

Albergarie ſunt cenſus ſeu pactões q̄ debent̄ ꝓ ↄmeſtõibꝫ. de h̄ p glo. i. c. p̄terea de iurepꝛo.
Allegare eſt argumentari ad ꝓbatões vel ↄclu‑ſiones ad ↄ̄ñem iudicem ꝓ ↄmodo ſue cauſe. ꝛ ꝓprie ptinet ad aduocatos.
Allodium eſt curia vel p̄dium vrbanum.
Albagaria ſunt ꝓcuratões q̄s certe ville dñt dñis ſuis ad eas venientibꝫ. de reſcp. ad audiē‑tiam.
Alimētoꝝ appellatõe ↄtinent̄ calciamēta veſtimē‑ta ꝛ hitatõ. vt i. l. legatis. ꝛ. l. fi. ff. d̄ ali. ꝛ ci. le.
Alba eſt veſtis ſac̄ vel nomē opidi in lūbardia. vñ v̄gi. Albaniq̄ʒ p̄res ꝛc̄. ꝓmo ene. ꝛ dr̄. vrbs al‑ba veſtit̄. p̄sbiter alba. ſm Jo. an. in cle. ne in a‑gro. de ſta. mona.
Alluuia eſt latens incrementū veluti cum pau‑latim aq̄s abluendo arenam ex fundo meo vel vicini mei in fundum tuum aliq̄d ita accreſcit. vt facile modus non poſſit apphēdi q̄ hora ab‑latum ſit vel hec augmentatõ facta. Sʒ intruſa‑tio eſt patens incrementum vi. inſti. de re. diui. §. p̄terea.
Aleatoꝛ eſt q ludit in alea. Etiam ille q q̄ſi ſco‑lam illam tenet. ꝛ ſi talis cleric⁹ fuerit repellit̄ a ꝓmotione. vt de exceſ. p̄la. c. int̄ dilectos.
Alienigena q̄i aliene regionis vel aliena gente natus vel genit⁹ ſm yſi. li. x. Ethy.
Allibrati dicunt̄ q deſcpti ſunt in libro ciuium vel ↄmunitatis alicui⁹ ciuitatis.
Altricatões ſunt certamina v̄boꝝ ſm Jo. an. in ꝓhe. cle.
Al's hec dictio ſignificat ↄdicionalr̄ q̄ñʒ al'ña tõem. vt ꝓmittis dare fundum al's. x. noie pene. ff. de iureiurā. l. al's. vbi re p̄empta iurat̄. al's non. i. ſi non ſit p̄empta. Secundo al's ponit̄ ꝓ alio loco. l. adeo. §. inſula. v̄. q̄ ſi toto alueo na‑turali derelicto flumie. flumē al's fluere cepit. i. in loco alio. ff. de acq. re. do. Tercio. i. alia vice vel alio tp̄e. vt in. l. diem. ff. de arbi. vbi dr̄. al's eſt agitatum. i. alia vice vel alia q̄ſtione. Quar‑to. i. alio caſu. vt in. l. q teſtamento. §. mulier. ff. de teſta. vbi mulier in teſtamēto teſtis eſſe ñ p̄t. al's p̄t. i. in alio caſu q̄ teſtamenti. Quinto al's. i. alio modo. l. j. §. illud tñ. ff. de aq̄ plu. arcen. Et breuit̄ hec dictio al's ſignificat alteratõʒ di‑uerſimode h̄ in caſu p̄ticulari eodem mō tñ ſm quem ſubiecta materia declarat. al's applicata caſui ſignificat alteratõnem ei⁹ q̄d eſt in oꝛone p̄cedenti.
Alue⁹ dr̄ venter fluuioꝝ vel vas in q̄ lauant̄ pe‑des ſm glo. in. c. dudum. de ſepul. in. cle.
Alius alia aliud denotant diuerſitatem ꝛ im‑plicant. l. q̄dam relegatus. ff. de re. dubi. Etiaʒ alius. i. ↄ̄rius. xj. q. iij. c. ij. xj. di. q̄s neſciat. vbi dr̄ nullus alius q̄ petrus p̄dicaſſe in ytalia gal‑lya hyſpania ꝛ ceteris ꝓuincijs. Jtm̄ ali⁹ ꝛ alit̄

ſunt p̄cedentibꝫ implicatiue qualitatis p̄ceden‑tium. vt. l. ſi donationem. C. de his q̄ vi me. de. cau. fi. licet glo. ibi velit q̄ implicet q̄ntitatem ↄtractus. Aliter eſt denotatiuum q̄litatis non aũt ſubſtantie. ff. de ver. obli. l. ſi q̄s cum alit̄. C. de teſti. l. etiam. ꝛ q̄d ibi no. glo. Et etiam deno‑tat diuerſitatem non in ſubſtantia h̄ in q̄litate. vt no. do. fran. in. l. ſi certos nūmos. ff. de ver. obli.
Aliogn dr̄ vel ſignificat ↄditionalr̄ ↄiunctiue ꝛ aduerſatiue. Conditionalr̄ vt ꝓmitto fundum dare. aliogn centum nomine pene. ff. de dam. i‑fec. l. ſi finita. §. ex damno. Coniunctiue capit̄. i. l. damni. §. penul. ff. de dam. infec. Aduerſa‑tiue in. l. fluminum. §. idem ſuus. co. ti. ſigni‑ficat ergo tripliciter ſm q̄ ſubiecta materia de‑clarat.
Alumnus eſt q alit aliquem vel q alit̄ ab eo vel eſt filius ex ↄcubina. vt in. l. alumnus. C. q̄ res pig. obli. poſſit. ꝛ ibi glo. Et ſunt q̄nq̄ʒ nomia q̄ ſignant indifferenter actõnem ꝛ paſſionem. vñ Hoſpes zelotipus conuiua vectoꝛ alumnus. Actum ſiue pati ſub eodem nomine ſignant.
Alienare eſt ꝓprie rem aliquē in dñium alteri⁹ trāſferre. inde alienatio eſt omnis pactio p quā transfert̄ dominium. de re. ecc. non alie. c. nulli C. de fur. l. j. Jtem alienatio ſumit̄ dupliciter. Vno modo ꝓ dictione ſignificante tranſlationē rei vl' iuris. vt i. l. alienatõis. ff. de ver. ſig. Alio modo ſumit̄ alienatio ꝓ ip̄o facto q̄ rei vel iuris ſit tranſlatio. Tale em̄ factum quo ſit tranſla‑tio eſt alienatio. Et h̄ factum alienatio ſig̃ficat Naʒ factis q̄ñq̄ʒ ſic v̄bis declarat̄ volūtas. in. l. de q̄bꝫ. ff. de leg. Diuerſimode ergo ſignificat ꝓut ex eius medio ꝛ circūſtantijs adiacentibꝫ infert̄. Verbigr̄a. teſtatoꝛ legauit ſtichum queʒ ſi alienauit neceſſitate. legatum non extinguit̄. ſi alienauit voluntate. legatum extinguit̄. l. fi‑deicōmiſſa. §. ſi rem. ff. de le. iij. Rō. q2 q̄ñ teſta‑toꝛ ex neceſſitate alienauit nō videt̄ p hoc volū‑tatem mutaſſe. Secus q̄ñ ex volūtate alienauit legatum. tunc em̄ velle videt̄ q̄ ali⁹ q̄ legatari⁹ id habeat. Finalr̄ v̄bum alienatio. vel alienare ſignificat q̄d eius impoſitio vel aliud ꝓbabile medium declarat ſignificare. Et factum aliena‑tionis reuocationem diſpoſitionis ſignificat ſi voluntate alienantis eſt reuocabilis ꝛ ipſum factum ex ſe vel ex quauis circumſtantia hoc ꝓbat.
Alienare cauſa mutādi iudiciū dr̄ q credens ſe ab aliq̄ ↄueniendū reali actõne vel p̄ſonali q̄ in iure ſcpta ſunt. alienat rem dolo malo cauſa iu‑dicij futuri mutandi. i. vitandi. in q̄ actione ali‑enatoꝛ tenet̄ actione in factū ex h̄ edicto ↄ̄ ip̄m ↄpoſita. ꝛ intentõe ꝓbata ad intereſſe ↄdēnet̄. ſal‑uis nihilominꝰ p̄ſtinis actõibꝫ aduerſus nouos

ab

poſſeſſores. qꝛ ſolam poſſeſſionem alienans te-
neť hac actione. Quicunqꝫ ꝗ̃ metuens ꝯtrouer-
ſiam rem dolo in aliuꝫ trāſfert vt iudiciū mutet
ꝛ euitet: dı̄ alienare cā iudicij mutandi. vt in ti.
de alie. iudi. mu. cau. fa. Et nota. ꝙ noīe aliena
tōnis ꝯtinenť q̄ſtiones ſeruitutū p̄dalium ꝛ vſu-
capio. vix eſt eñ vt nō videať alienare q patiť
vſucapio. l. alienatōis v̄bo. ff. de ver. ſig.
Alternatiua eſt ꝯiunctio alternatiue ſig̃ficans
ſcꝫ q̄ñ ſignificat alteꝝ de ꝯiunctis eſſe ſeu o͞r͞o͞e͞z
factam ꝑ hanc ꝯiunctōꝫ in altero verificari. Et
q̄ñqꝫ variať ſignificatum vel ex ꝯiunctōis natu
ra ſubiecta materia ſeu q̄uis alia circūſtantia.
Verbi gr̄a. lego ſtichum vel pamphilum. ſigni-
ficat vtrūqꝫ eſſe in obligatōne. ſꝫ alteꝝ tm̄ in ſolu
tione. vt alterum ſoluendo debitor libereť. ff. de
ver. obli. l. ſi duo. in fi. Et effect⁹ alternatiue eſt.
ꝙ vterqꝫ eſt in obligatōne. qꝛ vno mortuo alť q
ſupeſt remanet in obligatōe. Eſt aũ alternatiua
q̄druplex. Quedam reꝝ in q̄ electō eſt debitoris
l. plerūqꝫ. §. fi. ff. de iur. doti. ꝛ. l. arbitraria. §. ſce
uola. ff. de eo qd̄ cer. lo. fac. c. in alternatiuis. de
re. iur. li. vj. Sc̄da eſt locoꝝ reſpectu ſolutōnis
fiende. qꝛ ꝛ in illa iteꝝ debitoris eſt electio añ
liť. ꝯteſt. vt in. §. ſceuola. ꝑalle. Tercia locoꝝ
q̄tum ad iudicium inchoandum in q̄ loco debe
at ꝯueniri in q̄ electio eſt actoris. §. p̄dicto. Q̄r-
ta altēnatiua eſt ꝑſonaꝝ. q̄ñ ſtipulatio eſt appo-
ſita de ſoluendo. in illa iteꝝ eſt electio debitoris
vt in. §. item iulian⁹. l. arbitraria. ꝑalle. Alij di
cunt ꝙ alternatiua legis ſignificat vt eaꝫ lex rō
vel ſubiecta materia ſig̃ficare declarat. Sꝫ alt-
natiua hominis ſig̃ficat vt ꝓferentē ſignificare
v̄ba velle ſubiecta materia vel q̄uis alia ꝓbabil̕
ꝯiectura ꝯcludens declarat. Et de iſtis altnati-
uis ſeu. aut vel regre loco ſuo.
¶ Amita eſt ſoror patris.
Amita magna eſt ſoror aui.
Amitinus eſt q ex ea generať ſcꝫ amite fili⁹. vt
xxxv. q. v. c. vl.
Ambagies eſt dubia locutio vel effugatio ſmo-
nis extra ꝓpoſitum.
Ambiguum ē vbi opiniones ſunt ꝛ iura varia
videnť. de ſenť. ex. inť alia. de iudi. c. j. li. vj. Et
ius ambiguum eſt ꝑ ſummū pontificem decla-
randum. c. ꝑ venerabilem. §. rōnibꝫ. q fi. ſunt le
git. ꝛ de reſcri. ſup lr̄is. de offi. dele. ſup. de cau-
ſa poſ. paſtoral̕. de ꝓbē. qꝛ ſepe. li. vj. ſm archi.
Et de triplici ambiguitate ſcꝫ iuris facti ꝛ ꝑſo-
ne no. xxxiij. di. c. fi. ſm Jo. an. in ꝓhe. cle. ſup
v̄bo ambiguitatis.
Ambaſiator eſt legat⁹ p̄ncipis in arduis nego-
cijs. ꝛ ambaſiata eſt hm̄oi legatio conciliorꝫ vl̕
principum in cauſis ſuis.
Anathema vno modo eſt ſubſtantiuū ꝛ eſt dam
natio eterne mortis ꝛ non niſi ꝓ mortali crimi-
ne dꝫ imponi. Et in illis q alr̄ non patiunť cor-
rigi. xj. q. iij. Nemo ep̄oꝝ. in fine. Vel eſt excō-
municatō ſeu ſup̄ma maledictio. Et dı̄ ab ana
. i. ſurſum ꝛ thema figura. qꝛ olim imp̄mebať fi
gura frontibꝫ damnatoꝝ. De h̄ no. Jo. an. de
iudi. cum non ab homine. vbi pt⁹ excōmunicati
onē incorrigibilis anathematis mucrone feriť
. i. puniť. i. ſolenni excōmunicatōe cum. xij. ep̄is
candelas in terram ꝓijcientib⁹ ꝛ ꝯculcātibꝫ. vt
in. c. debet. xj. q. iij. Et anathema tale vel male-
dictio ſolebat fieri ꝑ p̄latos. Vel dı̄ ab ana qd̄
eſt rectum. ꝛ themus diuiſio. q̄ſi recta diuiſio
damnatoꝝ a d̄o ꝛ plebe. Alio modo anathema
eſt adiectiuum omnis generis indeclinabile. ꝛ
dı̄ excōmunicat⁹ maledictus ſepat⁹ vel damna-
tus. vñ. Qui frangit rapit ac vrit ferit ē anathe-
ma. Frangit ſcꝫ eccl̄ias. rapit res alienas. vrit
etiam eccl̄ias. ferit ꝑſonas eccleſiaſticas. Inde
anathematizare. i. damnare vel excōmunicare
maledicē vel ſepare. vt ſup̄.
Anathematizat⁹ dı̄ q tanq̄ ip̄ius a deo ſepat⁹
eſt. ꝛ poniť ꝓ excōicato. vt. xxiiij. q. iij. certū eſt.
Annalis actio eſt q̄ certo tp̄e finienda eſt puta
anno vt iniuriaꝝ vel minori.
Annona ſm azo. dı̄ ſalarium quod cuiqꝫ ꝓ capi
te ſuo remuneratōnis cauſa dať. vnde eſt titul⁹
C. de anno. ꝛ capi. admiſ. l. capite ſm azo. i. ca-
pitione. Sicut eñ ſm eum capitio dı̄ tributum
quod dať ꝓ capite. ita h̄ capitio vel capite poni
tur ꝓ eo qd̄ dať magiſtratibꝫ cauſa ſalarij ꝓ
remunerando labore. Et dı̄ capitio de capite qꝛ
eſt p̄cium debitum capiti. i. dignitati. Et erant
hec p̄cia q̄ ſinguloꝝ magiſtratuum deſcriptioni
bus cartis ligabanť.
Annone militares dicunť q̄s milites ſingulis
diebꝫ ꝯſeq̄banť. vt. C. de anno. mili. l. vl. vbi dı̄
ꝙ ip̄i annonas ꝛ capitia ſingul̕ ꝯſeq̄banť diebꝫ
Annone ciuiles ſunt q̄ publice dabanť iudican
tibꝫ ciuibꝫ vel omnibꝫ tp̄e neceſſitatis ꝑ ſingu-
los dies. vt. C. de anno. ꝛ tribu. l. ij. li. x. Etiam
annona eſt ſeges vel frumentū vni⁹ anni.
Annotatio ſacra eſt ꝯſcrip̄tio bonoꝝ vel eoꝝ ꝯuo
catio ſeu ꝯſignatō. veluti cum aliqs cuiuſcunqꝫ
criminis re⁹. ſi abſentat ſe vocat⁹ ad iudicium.
patiť bonoꝝ annotatōꝫ. vt ſi infra annū vene
rit ꝛ ſe purgauerit bōa ſua recupet. ſi aũ ñ vene
rit. tunc fiſco applicenť. Et q̄liter fiat annotatō
ponit ſpe. in ti. de act. §. fi. v̄. h̄ q̄lr. dicens ꝙ p̄-
ſes ſiue iudex veniet cum tabellione ad domum
accuſati ꝛ ingret quot domos quot p̄dia ruſtica
quot iugera terre habeat in bonis eius. Et om
nia bona illius qui non venit citatus ponit in
banno fiſci. niſi venerit infra annum. ff. de req.
reis. l. j. §. j. Ab hac tm̄ ſententia conditionali

poterit appellari. de appel. p̄terea. Et deſcribun
tur bona q̄ tñ̄ fiſcus de facto nō occupat niſi p⁹
annum. Poſt⁹ h̄ itez p edicta regret̄ accuſat⁹. ⁊
citans mittit l̄ras ſuas iudici vel rectori loci in
q̄ deget accuſat⁹. vt p illum citato innoteſcat ſe
accuſatum vel citatum. ⁊ bona eius eſſe annota
ta. Inde venit v̄bum annotare vel econtra ab h̄
v̄bo ip̄m nomen.

Annotatio ſacra d̄r reſcriptum illud qd̄ impator
ꝓprio motu mētis indulget alicui. ꝯſtituēs ſm
p̄ces eius ſeu illi⁹ aliqd fieri vel non fieri. C. de
diuer. reſcp̄. l. fi. ⁊ ibi in glo. Et notat cardinal̄
ſabor. in. c. ſup l̄ris. de reſcp̄. d̄ram int̄ annota-
tionem ⁊ p̄gmaticam ſanctionem.

Anima no. Jo. an. c. vnico. §. ſcire. de ſac̄ vnc.

Añ ſigficat añ rem factam h̄ bñ̄ incboatam. ff.
ſi cer. pe. l. ij. §. itez mutuum. vbi de h̄. ⁊. ff. de v̄.
obli. l. q ante. ⁊. l. eū q ita. §. q̄ſitam.

Annus quot dies ⁊ menſes hēat. no. glo. in. c. ſi
ꝓpter. de reſcri. li. vj. ⁊. c. cum ſit. de elec. Nam
annus ꝯtinet. ccclxv. dies. vt in. l. cum heres. §.
ſtichus. ij. ff. de ſta. libe. Et qñ annus incep⁹. p
ꝯpleto habeat̄. vide. Inno. in. c. generalē. de eta
te ⁊ q̄li. ⁊ archi. in. c. ſi annum. de iudi. li. vj. ⁊ i
. l. cum biſextus. ff. de v̄. ſig. Item qdam ꝯputāt
annum ab incarnatōe dñi. vt. xxxiij. di. In noie
dñi. in p̄n. Alij a natiuitate dñi. de h̄ glo. in. §.
forma. ij. q. vj. ⁊ in ſpe. de inſtru. edi. in p̄n. in p̄-
ma columna.

Ann⁹ iubile⁹ d̄r ann⁹ remiſſionis. q̄ eo āno de-
bita remittebant̄. ſui hebrei dimittebant̄ liberi
⁊ omnia reuertebant̄ in p̄ſtinū ſtatum. ⁊ eſt an-
nus qnq̄geſim⁹. vt in. c. in iubileo. de peni. di. j.

Annu⁹ vel annuatim ex ꝓprio ſigficato ſigficat
multiplicatōz ſimplicit̄ ſiue indet̄minate. Sed
qñ applicat̄ caſib⁹. ſigficat diuerſimode, put ex
diuerſificatōe materie ꝯcludit̄ pferēte intellexiſ-
ſe. vt pacto ſeu ſtipulatōe, pmittis. x. ticia āuua
vel annuatim. ſignificat multiplicatōz ppetuā.
q̄ ſigficat, pmiſſam ſummam deberi ei cui, pmit
tit̄. ei⁹ heredi. ⁊ heredis hēdi ⁊ ſic in infinitum.
Ideo d̄r in. l. ſtipulatio. ff. de v̄. ob. q ſtipulatio
annua eſt ppetua. Et nota q annuum legatum
p p̄mo anno eſt purꝝ. ⁊, p alijs annis eſt ꝯditio-
nale. q̄, p q̄libet anno debet̄ legatorio ſi tunc vi
uit. Si v̄o mortu⁹ eſt. tunc ñ debet̄. nec ſi depor-
tatus eſt. q̄ talis ciuilr̄ mortu⁹ eſt ⁊ non hȝ ius
capiendi ex teſtamēto qd̄ eſt ciuile. l. cum in ſin-
gulos. de an. lega. vbi d̄r. q p ſingl'os ius inſpi-
cit̄. Sȝ ibi, pmitto tibi. x. annua vt ſis, pcurator
meus in plamento. ſignificat̄ multiplicatio tpa
lis ex cauſa q̄ apponit̄ de eſſendo, pcuratorem. q̄
morte finiet̄. ſic ⁊ obligatio q̄ ex h̄ inducit̄. De
h̄ vide. l. annua. §. fi. ⁊ to. ti. ff. de an. lega.

Angaria penultima longa. eſt iniuſta exactio
vel ꝯpulſio. Naz angarie dicunt̄ pſonalia obſe-
quia, ꝓprijs ſumptib⁹ p̄ſtita. c. Non min⁹. de im
mu. ec. Sunt ḡ q̄daz pſonales p̄ſtatōes q̄ a vul
go dicunt̄ capitōes. Sȝ pangarie penul. longa
vide. j. de per.

Anſa eſt nodus curſilis ⁊ facilis ad ſoluendum
ita fact⁹. q ſi recte trahit̄. caput fili omnino ſo-
lut⁹ eſt. vt no. Per. in. c. cū olim. de v̄. ſig. vbi d̄r
in ter. dum anſam ſoluim⁹ nodum dicimus liga
uiſſe.

Antapoca ſiue ātipoca ſiue ātepoca qd̄ idē eſt
ſm aliqs. ⁊ ſm azo. i ſū. d̄ fi. iſtru. v̄. d̄ ātapocis
vocat̄ ciroḡphū qd̄ facit debitor creditori i q̄ ꝯfi
tet̄ ſe ſoluiſſe tantum. Et ſic eſt de ſolutis. Et fit
a debitoē in hūc modū. Confiteor me tantū vſu
rarꝝ noie vel penſionis ſoluiſſe. Et dat̄ creditori
⁊ ſic non d̄r ab anti qd̄ eſt ꝯ. h̄ ab añ ſm Jo. q̄
fit añ apocam. vel ab anti qd̄ eſt ad. q̄ eſt indu
cta ad ſecuritatē creditoris. Et fit et̄ añ apocā.
Qui eñ̄ alieno noie poſſedit ⁊ penſionez ſoluit
vel q̄ creditori vſuras repñtauit. ſi qñ dicat ſe
ſuo noie poſſediſſe. ⁊ ita demū factū vel p̄ſcp̄tio
ne liberatū ꝯtendit ius agentis facit vacillare.
niſi dñs vel creditor vſuras vel penſiones p̄teri
ti tpis ſibi ſolutas ꝯprobȝ. ꝓbat aūt p antipocā
debitoris. C. d̄ fi. iſtru. l. pl'es. vbi glo. dat tres
modos d̄ī. Uel vt alij dicunt. antapoca eſt ſcri
ptura quam facit debitor obligando ſe ⁊ in q̄ fa
tet̄ ſe debē. Et fit ꝯ apocam dd̄o. Confiteor me
debē ⁊c̄. Et ſic d̄r ab anti qd̄ eſt ꝯ.

Apoca aūt ſm omnes eſt ſcp̄tura creditoris ꝯfi-
tentis ſibi a debitore ſolutum. Et ſic apoca eſt
de receptis. ⁊ fit a creditore. puta ꝯfiteor me re-
cepiſſe tantum. ff. de ꝯdi. l. fi. §. tici⁹. ff. de fur. l.
Qui tabulas. §. apoca. ⁊ de accep. l. acceptila-
tio. §. j. Plane aūt ꝯſulit̄ creditori vel dño. vt dā
do apocam debitori vel colono. vt exemplar reti
neat cum ſubſcp̄tione debitoris vel coloni. vel
creditor det colono apocaz ⁊ recipiat ab eo an-
tipocam ſm azo. Dicunt ḡ tercij vt Ja. de are.
q creditor ſcribat duas apocas ⁊ dat eas debi-
tori vt vnam ſibi retineat ⁊ in alia ſe ſubſcribat
⁊ reddat eam creditori. Qd̄ non placȝ accur. vt
in glo. p̄alle. l. pl'es. Itm̄ Hoſt. de fi. inſtru. §.
qd ſit antipoca. vbi addit v̄ſum. Apoca fit dan
tis antipoca ſuſcipientis. Alij tñ̄ dicūt. q apo-
cas ⁊ antipocas hodie generalr̄ vocam⁹ oia do-
cumenta ⁊ ſigna. q̄ ſolēt fieri. ſiue in ſcp̄tis ſint
ꝯfecta ſiue in trunculis v̄garꝝ. q̄s qdam dicas
vocant. Hodie freq̄nter fieri ſolent int̄ ſupioēs
⁊ inferiores diſpenſatores in domib⁹ dñorꝝ ſi-
ue diuitum. Et etiam int̄ creditores q retinent
ſibi famam ⁊ debitores q recipiunt ibi minorē
q̄ntitatem v̄ge vel dice in ſignum ſolutōis faci-
ende. Differt tñ̄ cirographum ab antipoca vel

apoca. quia cirographum dicit̄ cum duo paciſcentes faciunt duas ſcpturas ⁊ ſub eadem forma v̄boꝝ ꝯficiunt ⁊ mutuo tradant.

Animaduerſio dr̄ pena. q2 animaduertere eſt punire. vnde dr̄. animaduertendum eſt in facinoroſos homines. Item animaduerſio dr̄ cuiuſlibet opis certa determinatio ſm quam qs ꝓ mercede ſua ſuſcipit certum opus ⁊ determinatum ſuis impenſis faciendum. vt terraȝ colendam vel domum ꝯſtruendam. Etiam animaduerſio eſt ꝯſideratio q̄ qs puniendus ſit ⁊ q̄ pena. q̄liter ⁊ quō in ꝑrochijs ⁊ circūſtantijs cōuerſet̄. Hinc etiam ſignificatio v̄bi animaduertere ꝯſiderari pt̄ ſuo modo.

Anceps eſt aliq̄d ſeu aliq̄s huc ⁊ illuc fluctuās ⁊ dubius an iſtud vel illud rapiat ⁊ anxius in quam ptem declinat. ſm yſid. li. x. ethymo.

Anthidotum ponit̄ ꝓ ꝯ vl' ꝓ ꝯdato. Et ſolet dici qd̄ dat̄ ꝯ venenum. ⁊ ſic ponit̄ ꝓ medicina. vt in. c. ceteꝝ. de iura. calum. inde anthidotarius ⁊ eſt liber in medicinis. ꝺ iureiur̄. c. j. in cle. vbi glo.

Anthidoꝝ eſt etiam contraria donatio. ita exponit glo. ſup v̄. anthidora. in. l. Sȝ ⁊ ſi lege. §. ꝯſuluit. in fi. ff. de pe. here. ⁊. viij. q. ij. illud. ⁊ de teſta. Cum in officijs.

Antiſtes dictus eſt ſacdos eo q̄ an̄ ſtat. c. Cleros. xxj. di. Communit̄ tñ ſumit̄ ꝓ ep̄o ſm glo. in cle. dudum. de ſepul.

Anthiteſis eſt figura q̄ ponit caſum ꝓ caſu ⁊c̄. di. ix. c. ego ſolus eis ſcptoꝝ. i. ſcriptoribꝫ. vbi ponit̄ genitiu⁹ ꝓ datiuo. De figuris vi. c. for⁹. de v̄. ſig. in. glo.

Amminiſtrator rex publicaꝝ ē q tpalia gerit. Sed mgr̄at⁹ q2 iuriſdictōꝫ exercet. ſm azo. C. de adminiſ. reipublice. li. xj. in rubri.

Apparitores dicunt̄ q citant ptes ⁊ eas apparē faciunt in iudicio. h̄ nomen inde h̄bentes. Vel dicunt̄ ideo apparitores q̄ſi apparatores q2 ipſi apparent in iudicio. Item dicunt̄ catholicani q̄ſi ꝯmuniter ⁊ vulgariter ſuientes vt pedelli ad iudicium. Item dicant̄ officiales ſm Azo. Vel ſm yſi. apparitor dr̄ ille eo q̄ appareat ⁊ videat̄ vt p̄ſto ſit ad obſequm vel aliq̄d audiens teneat. Et no. q̄ regularit̄ ſm leges an̄. lit. cōteſta. ꝯ abſentem non ꝓcedat̄ ad diffinitiuam ſniaȝ. niſi excepto vno caſu ꝯ apparitores. i. nūcios generales duȝ ip̄i deliq̄runt in officio ſuo. Sec⁹ ſi alr̄ deliq̄rent. vt no. in glo. ſum. iij. q. ix. Et de apparitore habetur in. c. tua. de homi. ⁊ glo. magna. in. c. veritatis. de do. ⁊ cōtu.

Apes vel apis eſt auis volatilis. de ꝯſe. di. v. Nunq̄ de deci. nūci⁹. Et hȝ apium in genitiuo plurali. vt inſti. de re. diui. §. apium natura. ⁊ h̄ q̄ñ in noīatiuo hȝ apes. licȝ ſm alex. hȝ um in genitiuo tñ apis hȝ in nominatiuo. vnde v̄ſus. Um tibi donat apis ſed apes dat ium g̃to.

Apex eſt ſummitas honoris vel diſtinctōis nota. Nam qd̄ in ſummo diſtat a pedibꝫ vel infimis. Et hec ſummitas reſpicit tpalia. vt in. c. ſolite. de maio. ⁊ obe. Etiaȝ ſumit̄ ꝓ lr̄a vt dixit xp̄c. minimus apex non peribit. Item ſūmit̄ ꝓ ſubtilitate dum dicimus. de apicibꝫ iuris non diſputandum. ff. manda. l. ſi fideiuſſor. §. quedam.

Appellatio ſm azo. eſt a minore iudice ꝑ inuocationem maioris iudicis p̄textu iniq̄tatis prime late ſnie reſciſio. ff. de mino. l. p̄fecti. Item eſt de minori iudice ad maiorem ꝓuocatio ſm ſummiſtas. de ꝯſue. c. ij. li. vj. in. glo. iiij. Vel alr̄ ſm hoſti. Appellatio eſt iuriſdictionis p̄oris iudicis ꝑ inuocatōꝫ ſupioris iudicis rite facta ſuſpenſio. ⁊ hec diffinitio ſm eum ꝯpetit tam ſm le. q̄ ſm can. Ad hec de offi. dele. c. paſtoralis. §. p̄terea. Vel ſic. Appellatio eſt ab audiencia minoris iudicis ad maiorem ꝓpter g̃uamen illatum vel ꝯminatum ꝓuocatō. de appel. vt debit⁹. ⁊. c. cum ceſſante. Et ſi ex̄ iudicium appellat̄. tunc eſt ſupioris inuocatō ſeu ꝓtectio ab iniuria vel g̃mine irrogando. c. cum ſit romana. e. ti. de ap. rela. ⁊ recu. Et appellatio ⁊ recuſatō ſt̄ paria. de ap. ſup eo. ij. rn̄ſo. Et h̄ q̄ ad modū. Sicut non admittit̄ fruſtratoria appellatō ita nec recuſatio. Dr̄nt tñ. q2 recuſo ſi non grauor non tñ appello a iudice in quem ꝯſenſi niſi g̃uer ⁊c̄. vt de offi. dele. c. ſi ꝯ. in glo. fi. li. vj. Et nota aliq̄s caſus in q̄bꝫ nō appellat̄. vñ appellare vetant ſcel⁹ excellentia pacta. Contēpt⁹ ptis ⁊ intēdictio facta. Arbitrium res q̄ pit eſt ſi longi⁹ acta. Scelus q2 in notorio delicto nō appellat̄. c. cum ſit romana. §. p̄terea. de ap. ⁊. c. ꝯſuluit. e. ti. Item excellentia iudicis vetat appellari. q2 a papa p̄ncipe ſenatuſconſulto p̄fecto p̄torio nō appellat̄ ſm hoſ. in ſum. Pacta q2 ſi paciſcant̄ ptes ne appellāt ñ poterit appellare. ff. a q̄bꝫ ap. ñ licȝ. l. j. Contempt⁹ ptis q2 ꝯtumax nō audit̄ appellās. xxiij. q. iij. ꝺ illicita. niſi veniat adhuc iudice ſedēte ꝓ tribunali. ff. de i inte. reſti. l. vl. Vl' niſi eēt ꝯtumax i exhibēdo. l. creditor. §. miſſus. ff. e. ti. Intēdictō fc̄a. q2 q̄ñ inhibet̄ a papa appellatō appellari ñ pt̄ niſi exp̄ſſa cā ꝓbabili ⁊ ꝓbata corā eodē iudice a q̄ appellat̄. Arbitriū q2 ab arbitrio ñ appellat̄. C. de arbi. l. j. Sȝ petit̄ reductō. l. penul. C. e. ti. ⁊ in ſum. hoſ. Res q̄ pit. nā ſi res ex̄ dilatōe patet̄ detrimētū ſic q̄ eēt pitura. ñ admittet̄ appellatō in cā. Si lōgi⁹ acta. naȝ añ⁹ dat̄ a iure ad ꝓſeq̄ndū appellatōꝫ ⁊ decendium ad appellandū a tpe ſnie vel monitōis. de ap. romana. li. vj. ꝺ teſti. ſigficauerit. ij. q. vj. anterioꝝ.

Appellare eſt a minore iudice ad maiorem ꝓuo
care. Et licet ſm leges regulariter ſolummodo
appellet̃ a ſnia. ⁊ ſic in iudicio: tñ ſm can. appel-
lat̃ etiam ex̃ iudicium. ij. q. vj. omnis oppreſſus.
⁊ tunc paſſim. i. ſine aſſignatõne grauaminis ad-
mittit̃ ſeu ꝑmittit̃ qs appellare. ca. cuꝫ ſit roma
na. §. ſi vero. e. ti. Secꝰ ſi appellat̃ in iudicio. c.
vt debitꝰ. eo ti. Et eſt inductum appellare ſm le
ges vt iniqtas vel impitia iudicãtium corrigat̃
licꝫ nonnunꝙ̃ bñ latas ſnias ſupior in penis re
formet. de appel. cuꝫ ſpãli. §. porro. vbi dr̃. appel-
latõnis remedium non ad defenſionem iniqta-
tis ſ; ad p̃ſidium innocentie inſtitutum. vel ĩdo
vt hoĩes oppreſſi releuent̃. ij. q. vj. ad romanos. ij
Et qs poſſit appellare. a q̃. ad quem. qñ. q̃liter.
quotiens. infra qd̃ tp̃s ⁊ a q̃ ſnia. vide. ij. q. vj.
ꝑ to. ⁊ Hoſt. in ſum.

Apoſtoli ſm hoſti. dicunt̃ lr̃e teſtimoniales. q̃ꝛ
teſtificãt̃ de appellatiõe. ⁊ ſm eum in ſpe. in. iiij.
pte in tractatu libel. §. ſequit̃. v̈. apoſtoli. Ibi
vide qd ſint apl̃i. vnde dicant̃. ⁊ de q̃druplici eo
rum ſpẽ ⁊ coꝝ formis. Nam alij ſunt apl̃i ꝯuen
tionales ſcꝫ qñ ps admittit appellationem ſiue
in iudicio iudice refutante ſiue tacẽte. vel ex̃ iu-
dicium. vt. c. ſepe regre. ij. ⁊ oblate. de ap. Alij
ſunt teſtimoniales teſtificantes de appellatione
facta vt. s̃. Alij dimiſſorij ꝑ q̃s apparet ꝙ iudex
detulit appellationi. Alij refutatorij ꝑ q̃s appa-
ret ꝙ iudex non defert appellationi. Alij reuerẽ
di vel reuerentiales ſcꝫ qñ ob reuerentiam ſupi-
oris appellatõi defert̃. vt. c. j. de ap. li. vj. in glo.
Et cuiꝰ expenſ̃ apl̃i ſint tradendi. ꝯmunitꝰ ſuat̃
ꝙ in expenſ̃ appellantis licꝫ in ꝯ̃riũ facit cle.
q̃uis de ap. dum dicit oblatos. ⁊ ibi bona glo.
de hoc. Sꝫ de apl̃is xp̃i qñ fuerĩt ꝯſecr̃ti vide di.
xxj. c. in no. teſt. in glo. ij. in fi. ⁊ c. vnico. ⁊ de re
liq. ⁊ vene. ſancto. li. vj.

Apolides dicunt̃ q ſunt ſine ciuitate. ab a ꝙ eſt
ſine ⁊ polis ciuitas.

Apoſtata ſm Hoſ. eſt temerarie cedens a ſtatu
fidei obedientie vel religionis quam qs ꝓfeſſus
eſt. xxvj. q. vij. non obſeruetis. vbi de apoſtaſia.
Et dr̃ q̃ſi retro ſtans. ab apos qd̃ ẽ retro ⁊ ſtatꝰ
Uel dr̃ ab apos qd̃ ẽ aptꝰ ⁊ ſtãs q̃ĩ apte ſtãs ad
regnũ dei ꝑ antifraſim. q̃ꝛ nõ eſt aptꝰ regno mit-
tens manũ ad aratꝝ dei ⁊ reſpiciens retro. c.
magne. de vo. ⁊ vo. redemp. Et monachus non
apoſtatat q de vno ordine trãſfert ſe ad alium. ſ;
q ad ſeculum redit ptꝰ ꝓfeſſionem. c. ex pte. de
temp. ⁊ q̃. or. in glo.

Apocſarij ſt̃ nũcij dñi pape q̃ſi ſecretarij. vt di.
xvj. c. ſeptuaginta. Nam criſis dr̃ ſecretum auꝝ
vel iudicium. c. ſignificaſti. de elec. in glo. j. vñ
auꝝ ſecretum dat iudicium tibi criſis.

Apocriſa vel apocriſum dr̃ occultum vel ſecre-
tum. ab apos. i. de ⁊ criſis ſecretum. inde dr̃ apo
criſus. i. liber ſecretꝰ ⁊ occultꝰ cꝰ autor ignorat̃
vel de cuiꝰ veritate dubitat̃ non tñ ab eccl̃ia re-
cipit̃ ſ; reprobat̃. q̃ſi dicẽs non in eccl̃ia ſ; remo
te ⁊ longe ab eccl̃ia ſit legendus. Vñ dr̃ apocri-
ſa grece. i. ſecreta latine. Et q̃ꝛ ĩ cameris v̈gines
ſolent abſcondi ⁊ includi ſm Hoſ. Hinc eſt ꝙ
v̈go in hebreo alma. in greco apocriſa. ⁊ latine
dr̃ ſecreta. De apocriſis. xvj. di. canones q. vbi
glo. dic̃ ꝙ ſapia ſalomõis liber ihu filij ſyrach.
q dr̃ eccl̃iaſtes. liber thobie machabeoꝝ ⁊ iob
⁊c̃. apocriſi dicunt̃. ⁊ tñ legunt̃ ſ; forte generalr̃
non.

Apotheca eſt archa vel locꝰ in q̃ aliqd ponit̃ cu-
ſtodiendi cauſa. vl̃ in q̃ publice ⁊ ꝯm̃iter merces
vendunt̃ ⁊ ſpãlr̃ medicinales. Qui locꝰ alio no
mine ſtatio vocat̃. inde apothecariꝰ. i. ſtationa
rius q ſtat ad vendendum maxime medicinas.

Applumbatio eſt diuerſaꝝ materiaꝝ ꝯſolidatõ
vt auri argenti auricalci plumbi ſtãni ⁊c̃. ⁊ eaꝝ
materiaꝝ ꝯiunctio dr̃ applumbatura.

Appulſus pecoris ad aquaꝫ eſt ius adducendi
pecus vel gregem ad aquam fontis alieni vl̃ ri-
uum adaquandum.

Aq̃ q̃tidiana ⁊ eſtiua aq̃ pluuiali arcẽda ⁊ aq̃
de caſtello educenda. Re. ĩ. in ẽ dictum de illis.

Aqueductus eſt ius ducendi aquam ꝑ fundum
vel agꝝ alienum ad irrigandum agꝝ meum vel
alteriꝰ iure ſuitutis ꝯſtitute. Alr̃ dr̃ ꝓuilegium
qd̃ dat̃ illis q̃ ꝓ̃ficiunt̃ ad cuſtodiam formaꝝ ꝑ
quas ducit̃ vel ꝑ q̃ꝝ fines formaꝝ meatꝰ tranſe
unt. ⁊ quomodo purgant formam vel ductꝰ aq̃
rum. l. j. C. de aq̃du. li. xj. ⁊ l. decernimus. e. ti.
⁊ l. ij.

Aq̃hauſtus eſt ius hauriendi aquam ⁊ portan-
di ꝑ agꝝ fundum ſeu p̃dium alteriꝰ rõne ſuitu-
tis. Et dr̃ñt. Nam aq̃ductus fit in fiſtulis ⁊ me
atib; terrantis. Sed aq̃hauſtus fit ꝑ animalia
potando. vt. l. ſi ꝓus. §. j. ⁊. ij. ff. de aq̃ plu. arcẽ.
vbi dr̃. ꝙ non debet ille cui debet̃ ſuitus aq̃du-
ctus lapidib; ſ; fiſtul̃ ordinare. q̃ꝛ vſus dñi plꝰ
incomodat̃. ff. de. ꝯ̃hendo. emp. l. ſi aq̃ductꝰ.

Aqlic actõ. Re. s̃. actio legis aq̃lie.

Aqliana ſtipulatio eſt ꝓmiſſio q̃ nouat omneꝫ
ꝯtractum. Dicit̃ aũt hoc nomine ab inuentore ſ;
ſtatuente q vocabat̃ aqlius. Et hꝫ fieri ſ; modo
Si dicam ſic debitori meo. Quecunq; mihi de-
bes ex q̃cunq; cauſa. illa mihi ꝓmittis animo
nouandi. ⁊ dicat mihi ꝓmitto. tunc poſtea ꝑ ac
ceptilatõꝫ tollet̃ obligatio. Ad cuiꝰ euidentiam
nota. ꝙ ſic hꝫ fieri acceptilatio ⁊ aqliana ſtipu-
latio. ⁊ eſt qdam circuitꝰ ſic̃ q̃ñq; qd̃ qs ꝑ ſe im-
mediate facẽ non pt̃ facit ꝑ aliũ ita ⁊ hic. Vñ
ſupponendum eſt ꝙ ſi mihi tenearis in centum
libris quas tibi mutuaui hec eſt obligatio na-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tyralis ⁊ re ꝯtracta. modo immediate ꝑ ciuilem
obligatōꝫ q̄ vbis ꝯtrahit̄ tolli non pt̄. qꝛ ciuilis
rō ciuilia iura tollere pt̄. naturalia vō non. tūc
si fiet ꝙ illa naturalis re ꝯtracta in ciuilem mu
tabit̄ ꝑ nouatōꝫ. vt dd̄o sic. Istud qđ ego mutu
ani tibi ꝓmittis. si tu dicas ꝓmitto. tunc obliga
tio illa ꝑma efficit̄ ciuilis. ⁊ vbis ꝯbit̄ ꝑ aqlia-
nam stipulatōꝫ ⁊ nouatōꝫ. pt⁹ si te dicente mihi
sit. id qđ ego ꝓmisi tibi acceptum ne habes ac-
ceptumqꝫ feres? Rn̄deam. acceptum habeo ac-
ceptumqꝫ fero. i. teneo ꝓ me ꝑpagato. Isto mō
em̄ tollit̄ obligatio ꝑ acceptilatōꝫ. Et sic ptꝫ q̄-
liter habeat fieri aqlia stipulatio ⁊ acceptilatō
De q̄ visum est. s̄. acceptilatio.

Ara est altare si ꝑma ꝓducit̄ vel stabulū por
coꝝ si ꝑma corripit̄. vn̄ vlus. Est ara porcoꝝ bre
uis. ⁊ non ara deoꝝ.

Artanum est idem qđ aratꝝ. ⁊ ascendendo dici
tur scissum.

Ars qn̄qꝫ dr̄ cura animaꝝ. vt. v. q. iij. qꝛ epi. de
eta. ⁊ qli. cum sit ars artium cura animaꝝ. ⁊ rō
nem dat ibi glo. j. Item ſm Archi. Ars dr̄ act⁹
damnat⁹. vt in. c. vnico de vi. ⁊ ho. cle. l. vj. ibi.
si ꝑ annum artem istam ignominosam facit. ad
h̄ qđ de vsu dr̄. xliij. di. sicut hi. Interdum etiaꝫ
vsure arte iniqssima ex auro auꝝ nascit̄. Etiam
balistarij dicunt̄ exercē artem de sagit. c. j. Et
magi dicunt̄ exercē artem. de ꝯse. di. v. ne tales
Et qliter nimium inherentes artibꝫ sophisticis
etiam liberalibꝫ redarguūt̄. habes in ca. nōne
⁊ legim⁹. xxxvij. di. vbi q̄tuor genera hominum
redarguunt̄ vel repꝛehendunt̄. Primo dyaletici
q q̄tidie i sua garrulitate torq̄nt̄. Scđo phisici
q oculos trans celum leuant. Tercio vsificato
res. Qr̄to cupidi auari q diuitias ꝑ phas ⁊ ne-
phas acqrunt. Etiam ibi repꝛhendunt̄ a beato
Hieronimo q filios ⁊ nepotes faciunt legē co-
medias ⁊ poetica carmina. ꝑ q̄ ad turpia ꝯuer-
tunt̄. q puniendi sunt sic̄ hely q cecidit de sella
supin⁹ ⁊ mortu⁹ est qꝛ filios nō correxit. vt in. c.
licꝫ hely. de sy. Sunt aūt q̄tuor artes paupꝛtatis
scꝫ grāmatica q̄ est ꝑncipium. h̄ census claudit
hostium. Dyaletica q̄ veꝝ ⁊ falsum instruit. h̄
sepe seu sepi⁹ in ꝑsona ridiculum facit. Arisme
trica q̄ docet numeꝝ h̄ nūmoꝝ nescit ꝯpositum.
Et geometria q̄ mensuram terre narrat. h̄ nū-
mo ꝑuato exulat. Et sunt q̄tuor scientie ꝑ cete-
ris discende. scꝫ theologia q̄ est anime pabulū.
leges q̄ sunt egenis remedium. Decreta subli-
matio humilium. Et phisica morbi subsidium.
vn̄. Esurit ars decreta tument lex lucra ministrat
Pontificat moyses thalamos medicina subin-
trat. Dat galien⁹ opes ⁊ sanctio iustiniana. Ex
alijs paleas ex istis collige g̃na.

Arbiter est q etiam ꝯpromissarius appellat̄. Et
est ille q ex ꝯpromisso. i. ex ꝯsensu ꝑtium ⁊ ex li-
tigantium electione de causa cognoscit q̄ nullā
hꝫ iurisdictōem ꝓpriaꝫ seu delegatam. ff. de ar-
bi. l. j. Sꝫ elect⁹ est a ꝑtibꝫ discordātibꝫ ad eaꝝ
litem sua sn̄ia dirimendam. Et ꝗ ab ipo nō ap-
pellat̄ cum ipo iure non teneat sn̄ia eius. h̄ me-
tu pene stat̄ ei. Et qđ non tenet rescindi non pt̄
h̄ veꝝ in arbitrio ꝯpromissario. secus in arbi-
trio iuris. xj. q. j. ꝑuenit. ff. de iudi. l. vl. ꝺ offi.
de le. suspitionis. de ap. cum spāli. ⁊ cle. j. e. ti. i
glo. j. ⁊. c. ab arbitro. ꝺ offi. de le. li. vj. vbi. glo.
Item arbit̄ ponit̄ qn̄qꝫ ꝓ teste. vt in Gen̄. Acci
dit vt ioseph opis q̄ppiam absqꝫ arbitro non fa-
ceret. Et est dr̄a int̄ arbitꝝ ⁊ arbitratorem ⁊ a-
micabilē ꝯpositorem. Nam arbit̄ ⁊ arbitrator
pn̄t eligi cū pena h̄ different̄. Quia arbit̄ dr̄ iu
dex ꝑ ꝯsensum litigantium electus. q iudicis ꝑ-
tes suscipit ⁊ finē ꝯtrouersijs sua sn̄ia se pollici
tet̄ impositurꝝ. ff. de arbi. l. si de meis. §. recepis
se. Et a sn̄ia talis non pt̄ appellari. ff. de arbi. l.
diem ꝓferri. §. stare. ⁊. l. j. C. e. ti. Sꝫ arbitrator
est in quem aliq ꝯpromittunt tali forma vt pos-
sit cognoscē ⁊ etiam iudicare alte ⁊ basse. ⁊ q et̄
dici possit amicabilis ꝯpositor ⁊ a sn̄ia talis et̄
non appellat̄. Sꝫ si fuerit lata ꝯ ius ꝯstitutōnis
irrita est ipo iure. C. qn̄ ꝓuo. ē ne. l. ij. Sꝫ si la-
ta est ꝯ ius litigatoris valet: redigit̄ tn̄ ad arbi-
trium boni viri. l. si societatem. l. si societati. ff.
ꝓ socio. Dꝫ em̄ arbit̄ obſuare iuris ordinē tan-
q̄ iudex ordiari⁹. ⁊ sn̄ia e⁹ siue iusta siue iniusta
sp ē tenēda si pena fuerit apposita. ij. q. vij. a iu-
dicibꝫ. Sꝫ arbitrator non tenet̄ ſuare iudiciariū
ordinem. Sꝫ si ꝓfert iniustam sn̄iam remittit̄
ad audientiam supioris vel ad arbitrium boni
viri. Et amicabilis ꝯpositor est sine pena q tem
ptat ⁊ expit̄ an litigatores patiant̄ ꝯtrouersiaꝫ
suo ꝯsilio vel autoritate discuti. §. qđ si qs. in
ꝑalle. l. si de meis. Alias drn̄tias multas vide
ꝑ doc. plene. in. c. qntauallis. de iureiur̄. ⁊ arbit̄
esse pt̄ q n̄ ꝓhibet̄ a iure. vt liber hō. pr̄familias
etiam filiusfamilias ⁊ libert⁹ h̄ non ſu⁹. Arbi-
troꝝ duo sūt genera scꝫ ꝯpromissarij q ꝓprie di-
cūt̄ arbitri. q eligūt̄ vt iudices vt videlicꝫ ꝓce-
dāt ſuato i sbstātialibꝫ ordie iudiciario. Et dā-
tur ad cognoscendum ⁊ diffiniendū. vt si petis
a me domū ⁊ ego denego ⁊ fiet ꝯpromissio in ali
quē. ille est ver⁹ arbit̄ qꝛ eligit̄ vt cogscat ⁊ dif-
finiat e⁹ sit dom⁹. Scđi sꝫ arbitratores q n̄ eligūt̄
vt iudices a ꝑtibꝫ vl̄ sr̄ re litigiosa h̄ vt ꝯponēdo
vl̄ diuidēdo int̄ ꝑtes tn̄ diffiniāt. vt si duo socij
res societatis diuidē velīt ad arbitriū petri. pe-
tr⁹ erit arbitrator. ar. ff. ꝓ socio. l. si societatē.

Arbitriū est act⁹ certaꝝ ꝑsonaꝝ exeq̄ntiū ꝯpro
missum ſm azo. Nam arbit̄ exeq̄t veritatē inq
rēdo vt iudex. xxx. q. v. iudicātē. Nā actor vl̄t vt
obtineat ⁊ re⁹ vt absoluat̄. vl̄ actor ad āplificādā
cāꝫ re⁹ ad diminuēdū eā. sꝫ ꝗ i actu arbitri treo

pſone ſcȝ actoꝛ. arbiter ⁊ reus. Jdeo alij dicunt Arbitriū eſt act⁹ trium pſonaꝝ ſup ciuili qſtione in q̄ ſi iudicio ꝯtēdentiū. Uel ſm hoſti.

Arbitrium eſt pt̄as alieno volūtarie ēdita ⁊ recepta ad pnūciandū in lite, put arbitrio ſuo viſuȝ fuerit. aliqñ certa pena vallata ⁊ certis ṫmi nis limitata. Sȝ ꝯpromiſſum eſt pt̄as arbitris data q̄ꝛ arbitriū eſt ſnīa arbitˉlis q̄ etiam laudum dr̄. Et arbitriū ſeu arbitˉt⁹ ſuo pprio ſignificato ſignificat libertatē arbitˉndi ⁊ volūtatē rōne regulatam. Et vbi act⁹ ponitˉ in arbitrio ſeu arbitˉtu. ſignificat p modū ꝯditionis. vt q̄ act⁹ valeat ſi arbitrio decernatˉ. Et h̄ diuerſimode ſm diuerſitatē materie ſubiecte. vbi gr̄a. Promitto tibi equū arbitˉtu ticij. ticio nō arbitrante. qꝛ non vult vel non pt̄ arbitˉre nulla eſt pmiſſio. nec recurritˉ ad arbitriū boni viri. l. ſi qs arbitˉtu. ff. de ver. obli. Rō. qꝛ ꝯhens de arbitrio illi⁹ tm̄ intellerit. qꝛ hec v̄ba important. vbi aūt ſtat p illuȝ cui pmittitˉ ꝯditio ſtatim deficit nec pmiſſoꝛ de cetero ex illa pmiſſione pt̄ obligari. vt. l. ſi qs. p̄alle. Econtrio ſi p pmiſſorē ſteterit ꝯditio ſtatim hēbitˉ p impleta. ar. l. iure ciuili. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. vt pmiſſio ſit efficax ſiue ille arbitretˉ ſiue nō. Sȝ boni viri arbitriū ad qd̄ tunc recurritˉ. ⁊ h̄ ideo ne ſit in pt̄ate debitoris ſe liberare a pmiſſione.

Arbitrium tutele. i. actio tutele eſt q̄ datˉ pupillo ⁊ ei⁹ hēdi ꝯ̄ tutorem ⁊ ei⁹ hēdem finita tutela vt rōnes ſui act⁹ efficiat. ⁊ pupillo reddat. de h̄ ſup̄ actio tutele.

Arbores furti cedē. ē ſcindē vl̄ inſcidē arbores inſcio ⁊ inuito dn̄o. Et ꝯpetit ꝯ̄ ipſȝ dānū dantē ad duplum damni dati. Etiaȝ ꝯpetit huic actō legis aqlie. de qb⁹. ſ. loco ſuo.

Archicancellarius. Re. ſ. cancellari⁹.

Archiepiſcop⁹ eſt pnceps epoꝝ. xxj. di. cleros.

Archiſinagog⁹ eſt pnceps ſinagoge.

Archidyacon⁹ ē pnceps dyaconoꝝ q impat ſubdyaconib⁹ ⁊ leuitis. vel eſt ocul⁹ epi ad ꝯſpicien dum corrigendū ⁊ emendandū p ep̄atum exceptis arduis. Et dȝ audire iurgia ſinglòꝝ ⁊ hēe curaȝ ⁊ ſolicitudinem in eccl̄ijs ⁊ de clericis. vt in. c. ad h̄. de offi. archi. inde venit archidyaconat⁹. ⁊ qñ fit p electōeȝ tunc eſt dignitas. ſi vo habitus ſit p collationem ñ eſt dignitas. vt no. in. c. decernim⁹. de iudi.

Archipſbiter qſi pnceps pſbiteroꝝ. q tm̄ ſubeſt archidyacono. c⁹ miſteriū ⁊ officiū cum officio archidyacono ponitˉ. xxv. di. plectis.

Archimandrita eſt paſtoꝛ ouium. Uñ archimādrita ſit ouiū tibi paſtoꝛ. ⁊ ponitˉ p epo. j. q. vij. Diſpenſatōnes. qſi pnceps ouium. ab archi. i. pnceps. ⁊ mādros grece qd̄ ē ouis latine.

Archinum publicū. i. armarium publicum. ſcȝ vbi libri ponuntˉ ſeu inſtrumēta ſeu acta. Et hē C. de fi. inſtru. in autˉ. ad hec. ⁊ no. xxx. q. j. pue nit. Et deriuatˉ ab archa. Hic ei hiero. i plogo heſter ſcipm libꝝ leuaſſe de archiuis hebreoꝝ

Archari⁹ eſt q ſuſcipit auꝝ ⁊ argentum publicū a poſſeſſionib⁹ ſm accur. in glo. C. de pon. l. j. li. x. vel dr̄ cuſtos arche. vl̄ q facit archas. Et fuerunt tres arche in trib⁹ tpib⁹. Uñ tpib⁹ tres eſſe trib⁹ cognouim⁹ archas. Prima noe. moyſi fuit altera. tercia xp̄i. Lege carens ſub lege manens a lege ſoluta. Hanc pelagus tulit hanc moyſes hanc ſp̄ūſſanctus.

Archiatri dicuntˉ ſummi medici. ab archos. i. pnceps. ſm accur. C. de comi. ⁊ archi. li. xij. in rubri.

Arca eſt fundus nudus vbi ñ eſt edificium. C. de ſolu. l. q res. §. arca.

Arc⁹ eſt pons lapide⁹. Nec appellatōne arc⁹ venit pons ligne⁹. ff. de aq̄ plu. arc. l. ſup̄ iter.

Architect⁹ ſeu architectoꝛ eſt pnceps artificum vt fuit ȝoꝛobabel vl̄ pncipalis edificatoꝛ vel domoꝝ tectoꝛ.

Arenga eſt apta ⁊ ꝯcors v̄boꝝ ſnīa. q̄ ponitˉ pt⁹ ſalutatōȝ in puilegijs arduoꝝ negocioꝝ.

Aropagus eſt villa ꝟtutis vel eſt vicus in athenis vbi fuit olim ſummum ſtudium.

Arreptitius. i. poſſeſſus a demone.

Argentarij ſunt qſi campſores vel argentarie menſe exercitores q ſinguloꝝ ſolebant rōnes. i. calculos ⁊ inſtrumenta ꝯficē ſcribentes accepta ⁊ data. ita q̄ ex ſcp̄tis eoꝝ q̄ erāt ꝯmunia. doceatˉ ⁊ ſciatˉ q̄ntum datū ſit ⁊ q̄ntum acceptum q al's dicuntˉ nūmularij. vt. ſ. de. N.

Argentifodine aurifodine ſulfurifodine lapiſodine arenefodine ſunt loca in quib⁹ hmōi res ⁊ metalla fodiuntˉ.

Argut⁹ eſt ſeu dr̄ ſm yſid. q cito inuenit argumentum in loq̄ndo. i. ſubtilis ⁊ aſtutus.

Argumentum eſt ratio rei dubie faciens fideȝ. de here. cum ex iniuncto. Et dicitˉ qſi arguens mentem vel qſi argute inuentum. vt no. Bern. in ca. foꝛus. de v̄. ſig. Et notat pbationem naturalem. Nam argumentis res plerumq̄ȝ noſcitˉ ⁊ ꝯprobatˉ. ſa. l. j. §. idē cornelio. ff. de queſti. ⁊ argumentis eſt pbandum qd̄ liq̄do pbari non pt̄. ff. de re. mili. l. nō omnes. §. ab arboꝛis. Et ſunt multiplicia argumēta in iure vnum a ꝯtrio ſenſu qd̄ valet. ff. offi. eius cui man. eſt iur. l. j. §. hui⁹. xxv. di. q̄lis. Aliud argumentum ab illuſione vocabuli. ⁊ valet h̄ negatiue. ff. ſi cerpe. l. ij. §. appellata. ⁊ inſti. de teſta. ⁊ tute. vtrobiq̄ȝ. §. j. Tercium argumentum ab autoꝛitate. ff. ſi cer. peta. l. ij. Quartum argumentum ab abſurdo. C. de temp. in inte. reſti. l. fi. ff. de bo. lib. l. naȝ abſurdum. de iureiur. quemadmodū.

de homi.c.ij.li.vj. Quintum argumẽtum a for-
tiori.ſ.ſic. Si id qđ magis videꝛ ineſſe nõ ineſt.
nec id qđ minus. ⁊ econtra. C. de ſacroſanc.ec.
auẗ.multomagis.⁊.c.cum marthe.§.ceteꝝ. de
cele.miſ. Sextum argumentũ a minori.vt ſi id
qđ minꝰ videꝛ ineſſe ineſt.⁊ id qđ magis.c.ſi in
laicis.xxxviij.di. Septimum argumẽtum a ſuf
ficienti ptiũ enumeratione.ff.de li.⁊ poſt.l.fi-
liꝰa pře.§.j.in glo.ff. de teſti.l.curem. Siľr ar-
gumentum a ſufficienti diuiſione valet.c.ſi vir
⁊ mľr.de cog.ſpi. Octauum argumentum a ſu-
ꝑiori ad inferiꝰ valet affirmatiue non loqñdo tñ
in genẽ ⁊ ſpẽ. Nonum argumentum a ꝓuatõne
ad habitũ valet.l.q př.ff.de re iudi.l.manumiſ
ſiones.de iuſti.⁊ iu.⁊.l.decẽ.ff.de v.ob.vbi per
bar. Decimum a toto ad ptem valet negatiue.
de offi.dele.prudentiam.in glo.vbi circa formã
⁊ ſic de alijs

Armentum eſt magnoꝝ aĩalium. vt eq̃ꝝ ⁊ bo-
um. Grex vo minoꝝ vt porcoꝝ capꝛꝝ ⁊ ouium.li
cet etiam large ſumaꝛ p maioribꝫ.ff.de abig.l.j.
in fi.⁊ cle.j.de deci. Nam armenta ꝓprie dicunꝛ
pecora gregis.inde armentariꝰ.i. armentorum
cuſtos.

Armentarium vel armentorium eſt locus vbi
arma ponunꝛ.

Arma ſunt defenſoria. Et noĩe armoꝝ veniunt
fuſtes lapides ferꝛ ⁊ omne illud qđ manu ⁊ ar-
cu mittiꝛ.put no. Her.in.c.ſic dignum.de ho.
Et ſic tela ꝯphendunꝛ.licet arma ꝓprie ſint qbꝫ
defendimur.⁊ ſic tela qbꝫ impugnamꝰ.inſti. de
publi.iudi.§.lex cornelia.⁊ no.i cle.ne in agro.
de ſta.mo.in glo.ſup v.arma.⁊.l. armoꝝ.ff.de
v.ſig. Et nota q inſultꝰ armoꝝ puniꝛ licet ar-
ma non exhbant ac extracta fuiſſent.l.iij.§. ar-
mis.v.q accuſari.ff.de vi ⁊ vi ar. Item expilãs
aliquem capillis vel ẽhens barbam non tñ ſan
guis exeat.teneꝛ pena.x.libraꝝ pti applicanda-
rum.⁊.xx.fiſco.vt eſt ter.in.c.j.§.ſi qs alium.v
pa.te.in vſu feu.h ſm Ludo.de roma in ſingula
ribꝫ ſuis.

Arma clericoꝝ ſunt lacrime ⁊ orões.xxiij.q.viij
clerici.⁊.c.qbuſcunq.⁊.c.ꝯuenior.

Arenatores dicunꝛ q in arenis deiecta ⁊ colla-
pſa ſolent exhẽ. ⁊ dicunꝛ humiles pſone.vt.C.
de inceſt.nup.l. humilem.

Arra dř in emptione ⁊ venditõne id qđ daꝛ in
teſtimonium vľ ſignum venditõnis. ⁊ eſt ita de
iure q ſi ille q dedit arram peniteat de ꝯtractu
inito amittit arram. Si vo vẽditoꝛ peniteat du
plicatam arraꝫ dꝫ refundẽ.ſcꝫ reſtituere qđ re-
cepit.⁊ tantuꝫ de ſuo. Eſt aũ arraꝝ datio argu
mentum emptõis ⁊ venditõis ꝯtracte ⁊ qđ da-
tum ẽ ſub noĩe arraꝝ pcio daꝛ.vide de h.l.ij.C.
qñ li.ab ep̃.rec.tex. ⁊ doct.

Arreſponſalie vľ ſponſalicie ſm hoſti.in ſum.
de ſpon.⁊ ma.§. vñ dicanꝛ.v. h qꝛ arre. dicunꝛ
donaria data inꝛ ſponſum ⁊ ſponſam in ſignuꝫ
matrimonij ꝯhendi ⁊ remunerãdi ꝯſentientes.
⁊ fit h p vba affirmatiua.ſcꝫ do tibi arras iſtas
vt cum filio meo ꝯhas. Et he arre dicunꝛ ſuba-
nuli qꝛ fiunt p miſſiõꝫ anuli.iux̃ illud. Anulo
ſubarrauit me.vtꝫ p eundem i.§.quot ſunt ſpẽs

Arreſtare eſt aliquem vel bona ſua p mandatũ
iudicis impedire ne moueanꝛ a loco donec ꝯq̃-
renti rñdeat.vide.c.ij.de cri.fal.⁊.l. relegatoꝝ
.ff.de inẽdic.⁊ re.

Arrogare eſt aliquem q ſui iuris ẽ in filium re-
cipe.inde arrogatꝰ fiľꝰ dř ille q ſic aſſumiꝛ in fi
lium. ⁊ ſic arrogatoꝛ eſt př q accipit aliquem h
mõ in filiũ. Et eſt dřa inꝛ arrogatõꝫ ⁊ adoptõꝫ.
qꝛ ille adoptaꝛ q non eſt ſui iuris. h alteriꝰ pti
ſubiectꝰ.vt ſup̃ viſum eſt adoptio. Sꝫ arrogaꝛ
ille q pmo ſui iuris eſt ⁊ p arrogatõꝫ tranſit in
pratem přis ſcꝫ arrogatoris. Vñ arrogo q ſuꝰẽ
h hꝫ meꝰ eſſe neceſſe. Přis adoptio ſuum. h přis
pmanet idem. De h de cong.le.c.vnico.i glo.j.
Item arrogare in alia ſignificatõe.i.aſcribere.
Vñ dř arrogans q̃ſi omnia ſibi aſcribẽs. Inde
arrogantia.i.ſupbia. Dr̃it tñ qꝛ ſupbia eſt ina-
nis gľia de eo qđ qs hꝫ.vt ſunt pbi legiſte ⁊ alij
ſufficientes in arte ſua. Sꝫ arrogantia eſt ina-
nis gľia de eo qđ qs non hꝫ. ⁊ cum qs credit ca
ſe ſcire q̃ tñ neſcit.

Articulus eſt ps intentõis ꝯtinens illud quod
actoꝛ pbare intendit.facit.c.veniens.ij.de teſti.
⁊ glo.in.c.pñtium.§.teſtes.e.ti.li.vj. Et articu
li dicunꝛ capitula in iudicio pbanda.e.ti. p tu-
as.⁊ qñq dicunꝛ intentõe.⁊ qñq aſſertões.c.
ex pte A.in fi.de teſti.⁊.vj.q.vl.actoꝛ. ⁊ no.pã.
in.c.dilectꝰ.de fi.inſtru.

As dř tota hereditas vel qcqđ in duodecim
ptes diuidi pt. In aſſe aũ ꝯtinenꝛ certe ptes ſcꝫ
q̃ꝝ.xij.q̃libet hꝫ ꝓprium vocabulum. Sunt eñ
iſta noĩa.xij.ptium aſſis. vncia ſeſcũs. ⁊ eſt vn-
cia cum ſemiuncia.ſextans qꝛ ſextaꝫ ptem ſigni-
cat.i.duas vncias.q̃drans tres vncias ſignifi-
cat. Triẽs ſunt q̃tuoꝛ vncie. Quincũs qnq. ſe-
mis.ſepcũs. bes dodrans. dextrans. deuns as.
De qbꝫ oĩbꝫ Re.loco ſuo. Et inſti. de here.in-
ſti.§.hereditas.⁊ in glo.vbi triens. As tñ aliꝛ
in ponderibꝫ idem eſt qđ vnum. Etiam poniꝛ p
obulo. Vñ As obulus pondus as eſt poſſeſſio
tota.

Aſſolatus.i. ad terram redactus ⁊ inueniꝛ in
nathan ꝓpha.

Aſſertio ſm azo. in ſum. de aſſertione tollenda
erat.quoddam vanum ⁊ friuolum iudicium q̃-
randam q dicebanꝛ aſſertores.eo q aſſerebant
cum libꝝ q erat huus.

Aſtafiſcalis eſt venditio que fit a fiſco ſub aſtatione. Qñqʒ aũt fiebat aſtatio qñ dicebat̃ p p̃conem q plus dederit infra meſem. ille rem habebit. licʒ ꝗ infra meſem alit̃ venderet̃ tñ admittebat̃ adiectio infra certũ tp̃s. vt. C. de fi inſtru. ¶ Juris aſtofiſcal' ⁊ de adiectõib9. l. j. ⁊. l. ep̃o li. xij. Si aũt cum ip̃o emptore ꝯductum eſſet vt poſſet dare plus offerenti. eſſet pactum in diem adiectionib9. vt ibidem in glo. l. ſi tempora.

Aſtruere ẽ affirmare aſſerẽ vel aſſimilare. de cã poſ. cũ eccl'ia. j. et eſt ꝓbare. de hẽt. cũ ex iniũcto

Aſſiſteriũ eſt loc9 vel dom9 ſcrimonialiũ ſic monaſteriuʒ mõchoꝝ in q̃ ſuiunt deo. vt eſt tex. in aut. nouo iure. C. de cuſ. re. Item aſſiſteria ẽ illa q̃ p̃eſt aſſiſterio. qꝛ ip̃a cure aliaꝝ aſſiſtit p̃nci palr. Et ſm q̃ſdam azo videt̃ expone aſſiſterias. i. femiaꝝ debiliũ inſtatrices in ſum. C. de epi. ⁊ cle. §. nũc de orphanatriphis. Vl' aſſiſtoria. i. r̃cluſa ab aſſiſtẽdo. qꝛ q̃tidie aſſiſtit orõi. ¶ Itẽ aſſiſterium apud grecos eſt loc9 in q̃ vn9 ſacdos qnqʒ accoliti qnqʒ mulieres q̃ aſſiſtẽ dicũt̃ ſunt manentes. vt. xxvij. q. ij. ſi qs rapuerit in glo.

Aſſiſtrix. i. ancilla dño aſſiſtens ad ſuiendum.

Aſſcriptiti9 glebe dr̃ ille q aſſcript9 eſt glebe fundo ſiue ſolo. tre. ⁊ aſtrict9 p ſcp̃turam in q̃ ꝓmittit dño ſoli ſe nunq̃ a ſolo diſcedẽ. Et ex illa ſcriptura aſſcriptiti9 ꝯſtituit̃. ħ tñ p eam ſolum nõ ꝓbat̃ imo ſm Azo. ⁊ Hoſt. aliqñ ſcp̃tura eſt nccia in q̃ ꝯfitear̃ ſe eẽ aſſcripticiuʒ. Et a gleba quam colit nec volens recedẽ ꝑmittit̃. nec inuitus pt̃ ꝯpelli ad recedendum. nec ſine gleba pt̃ alienari. ⁊ ſic idem ſunt aſſcriptici9 ⁊ partiari9 ¶ Int̃ aſſcp̃ticios glebe ⁊ origenarios colonos qdam hanc dicunt eẽ drñtiaʒ. qꝛ aſſcripticij ſic inherent glebe. vt ſine gleba nõ transferent̃. Sʒ coloni origenarij nõ ſic inherent p̃dijs. qn qñqʒ ſine p̃dijs dñs fundi poſſit eos mutare ⁊ trãſferre ab vno p̃dio ad aliud. Itm̃ int̃ ſuos ⁊ aſſcripticios ſm Azo. ⁊ Hoſt. pene nulla eſt drñtia. C. de ag. ⁊ cen. l. ne diuti9. li. xj. Ideo aũt dr̃ notanter pene. qꝛ ſuus pt̃ vendi ſine peculio. ħ aſſcp̃tici9 nunq̃ ſine dolo. ¶ Itẽ aſſcripticij in p̃dijs qb9 aſſcripti ſunt ꝯ dñi voluntatem ordinari pñt ⁊ m̃rimoniũ ꝯhere. vt in aut. de ſanc. epi. §. aſſcriptici9. colla. ix. ſui vero non. C. de epi. ⁊ cle. l. iubẽ9. inſti. ꝺ iur̃. ꝑſonaꝝ. §. j. ⁊ ibi glo. in v̾bo. aut ſuo. licet ſm canones ſi ꝯhant m̃rimoniũ tenet. Et aſſcripticij qꝛ tenẽt̃ colẽ terraʒ dicũt̃ coloni. Et qꝛ aſſcp̃ti deputati ſunt ad hec facienda ex ꝯditione ſua dicunt̃ aſſcripticij. Et qꝛ ex ſuo origine vl' patꝝ vel auoꝝ ſuoꝝ ita adherent glebe vt vendi ſine gleba nõ poſſint. nec gleba ſine illis. ideo dicunt̃ origenarij. Re. agricola. ⁊. j. colonus.

Aſſigr̃e fit nudis v̾bis teſtamẽto vel codicillis. ff. de ver. ſig. l. aſſignare. ⁊. ff. de aſſig. liber. l. j. §. aſſignare. Et no. Jo. an. in ca. appellatio. de appel. li. vj. in glo. fi.

Aſſignatiuus liber. Re. j. libertus.

Aſſecla. i. ſuus eo q ſeq̃t̃ aliquem cauſa lucri. ſm yſiđ. li. x. ethimo.

Aſſeſſor dr̃ q̃ſi aſſidens iudici in cognitõne cãꝝ ſuum p̃bens ꝯſilium iudici q alio noĩe dr̃ officialis iudicis ⁊ ꝯſiliari9. Item dr̃ domeſtic9 iudicis. de ħ vi. azo. in ſum. C. e. ti. Qui videt̃ ponẽ drñtiã int̃ aſſeſſorẽ ⁊ domeſticũ iudicis ⁊ cauſidicũ. ⁊ accu. C. de domeſ. ⁊. prec. in rubri. li. xij.

Aſſidei ſunt iudei q ſp cultui diuino inſidebant.

Aſellare eſt opus nature facẽ. vt dr̃ dum aſellaret emiſit in teſtina.

¶ Attau9 ẽ pr̃ abaui. Et attauia eſt mr̃ abauie

Adnepos ⁊ adneptis eſt filius vel filia abnepotis vel abneptis. vñ. Eſt au9 eſt ꝓau9 abauus attau9 tritauuſqʒ. Et ſic inde venit nepos. p. ab. at. tri. ſuſcipit hec vox.

Attritus eſt afflictus conſumptus exhauſtus imbecillis vel feſſus.

Attilian9 tutor dr̃ ſm azo. in ſum. inſti. co. ti. qꝛ oli ex lege attilia rome ꝯmittebat̃ datio tutoris p̃tori vrbano. ⁊ maiori pti tribunoꝝ pleb in ꝓuīcijs p̃ſidẽtib9 coꝝ ex lege iulia ⁊ titia. vt ibi. vj.

Attornati dicunt̃ ꝓcuratoẽs apud acta ꝯſtituti in ca. vnico. de ſta. mo. li. vj. in. §. porro.

Attrox. i. immiſericors vl' crudelis. quaſi atris ſit morib9 ſm yſido. li. x.

Attriarij ſunt ſerui ſiue cuſtodes atrij. ⁊ idem etiam dicuntur attrienſes.

Atteſtationes ſunt dicta teſtium. vel teſtimonia ordine iuris in ſcriptis redacta.

Attolitus media breuis eſt eleuatus vel quaſi quodam pauore concuſſus.

Atq ponit̃ ꝓ certe vel atqn: ꝓ ſed certe. inſti. de fi. tu. circa medium. ff. de offi. p̃to. l. barbarius v̾. atqn verum eſt.

¶ Auarus appellat̃ cecus ⁊ ambicioſus. c. quorundam. de elec. li. vj. quia excecat̃ eius anim9 vt agenda non videat ⁊ a ꝓhibitis non declinet lvij. di. vix. ⁊. c. ſic hi. Et drñtia inter auarum largum ⁊ ꝓdigum habet̃ de ꝯſue. ex parte.

Autoritas ⁊ conſenſus tutoꝝ ⁊ curatorum. Re. j. tutor ⁊ curator.

Autoritas p̃ſtanda no. ſm Azo. in ſum. C. de autoritate. p̃ſtan. Autoritatem p̃ſtare eſt cuʒ qs dicat ſe approbare id qđ agit̃ hoc eſt autorem fieri. Preſtare autoritatẽ pt̃ qlibet tutor in reb9 minoris ad queʒ ſpectat ꝑiculum adminiſtratõnis. Et ſic autoritas videt̃ idem quod conſenſus legittimoꝝ tutoꝝ ⁊ curatoꝝ. Et drñtiaʒ inter autoritatem ⁊ poteſtatẽ vide p hoſti. in ſum. de ſacra. vnc. §. refert autem. Itẽ de autoritate

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

doctorū ſanctorū habeť diſt.xv.c.vlti. ⁊ glo.i.
ca.ſicut veteruꝫ.diſt.ix.vbi diciť ꝙ inter iſtos
tres Auguſtinū Jeronimū ⁊ Gregoriuꝫ. Au-
guſtino magis credendū eſt in diſputationibꝫ.
Jeronimo in hyſtorijs ⁊ tráſlationibꝰ. ⁊ Gre-
gorio in moralibus.qꝫ nō omnes in omnibus.
ſed certi pro certa ⁊c̄.C.de vete.in.enucl.l.j.
ver.quia nō.

Autorizare eſt cingulo militem aut ordinibus
clericū decorare vel ordinare.

Audax dicitur qui meruit ⁊ ſumitur ꝓprie ꝓ
arrogante. Et ita dicuntur audaces facie̅tes
contra ius.in autē.de adminiſ.tuto.circa pri.
collˀ.viij.Quādoqꝫ ſumitur ī bona parte.viij.
q.j.audacter.in prin.xxxij.q.v.ſi paulus.ver.
caue queſo.

Audacia idem eſt quod temeritas ⁊ accipitur
in malo.c.ij.de cen.li.vj.di.iiij.tacte ſunt. Et
no.Archi.c.ij.preal.in glo.ij.

Auditoriū eſt forus cauſarum vel locus ī quo
cauſe audiuntur.ſed tamē recte poteſt dici au
ditorium magiſtrorum vbi diſputāt. ⁊ nō ma-
giſtri forus ſed iudicis cū ſit in curia pape vo-
cetur.⁊ dicitur ab audiendo.

Audientia licet etiā aliter capiatur. ꝓprie tn̄
magis dicitur eſſe facultas ⁊ poteſtas loquen-
di corā ſuperiore alicui cōceſſa. ꝓut dicimus.
data eſt illi audientia vel denegata eſt ei com-
munis audientia. Et denegatur audiētia in q̄
tuor caſibꝫ.vt ē glo.in ver.audiētia.xxiij.di.in
nomine domini.

Auditor ī curia papa vocať q vice iudicis ali-
cuiꝰ cām vel cās audit.ī cle.auditor.d̄ reſcrip.

Auditor camere pape diciť q audit negocia ſu
per theſauro pape ⁊ ſuper his que ad cameraꝫ
pape pertinent.

Auditor cōtradictoriarū.diciť ī curia pape.q
audit ipetrātes reſcripta ad lites vel aliter ad
ius cōmune ꝑtinentes gratias.

Aucipiū diciť locꝰ aptꝰ ad capiendū aues vel
rethe.vel virga fiſcata.vel tugurium ad hoc pre
paratū. An aucupare liceat ī fundo alieno.ff.
de ſer.ruſti.p̄.l.diuus.⁊ iſti.de re.diui.§.fere.

Auſcultare ē obedire attēdere ⁊ audire mādā
tū cū effectu.vt ī.c.illud.de maio.⁊ obe.ī glo.

Auriſpiciū iuris idē ē quod exordiuꝫ litis ſm
Ber.i.c.paſtoralis.de cauſa poſ.⁊ ꝓpri.ī glo.
j.Sꝫ ſm Alber.⁊ alios.auſpiciū.i.augurium
q̄ſi auis garruꝫ.vt.xxvj.q.iiij.qꝫ ſicut ille q ſe
cōmittit augurio.i.diuinationi q̄ fit in garritu
auiū.dubius ē.ita ille dubiꝰ ē q ſe ꝯmittit liti.
Quare dixit dn̄s katho.ī.l.j.C.de bo.poſ.ſꝫ
tabulas ꝙ melior lex q̄ ſibi corpore iuris eſt il-
la.cauete a litigādo ſaltē ꝓ vobis. qꝫ dubiꝰ ē
litis euētus.ꝓ alijs autē litigare ſepe iocūduꝫ
⁊ lucroſum ē.

Aurū coronantiū dicebať quod cōferebať ad
coronatiōes principū vel quod coronarū faciē
darū nomie ꝑſtabať.q̄ ī tēplo pendētes a thito
⁊ veſpaſiano ſublate ſūt. Alij dicūt coronato-
rū ē illud quod dabať adlethis.ꝓut no.azo.d̄
auro coronat.C.li.x.

Aurum publicū eſt quod ꝑtinet ad erariū fiſci
.C.de au.pſe.i.detectoribus.lib.x.

Auia ē mater parentū. Et auꝰ ē pať parentū.

Auūculus ē frater matris.⁊ auūculus magnꝰ
eſt frater auie.inde ꝓauunculꝰ frater ꝓauie.
⁊ abauunculꝰ frater abauie.

Auruſper ē īſpector momētorū vel horaruꝫ q̄
puncto aliquid ſit inchoandū.⁊ diciť ab auis
⁊ inſpicio. ita dicit glo.ī.l.nullꝰ auruſper.C.
de male.⁊ math. Sed veriꝰ ē aure īſpector ab
aura ⁊ inſpicio. Nā augur diciť q garritu aui-
um ꝑnoſticare ꝑſumit.⁊ ariolꝰ q aris.i.altari
bus demonū deſeruit.vt ē glo.in.l.nemo.c.ti.
vbi de incātatoribꝫ vatibus caldeis ⁊ magicis
omnibuſqꝫ maleficiis diciť. Sileat omnibꝰ per
petuo diuinādi curioſitas.etenī ſupliciū capi
tis feret gladio vltore ꝓſtratꝰ. Et dicit ibi.glo
ſa.ꝙ cremabiť vel dētibꝰ ferarū dabiť dilacerā
dus. Sed iniuriarū nō teneť q aliquē dixit fu-
rē ī diuinādo.ff.de iureiur.l.itē apud labionē
.§.ſi qs aſtrologꝰ. Nā dicit ibi tex. ſi qs aſtro-
logus vel qui aliquā illicitā diuinationē polli-
citeť cōſultus.aliquē furē dixiſſet qui nō erat:
iniuriarū agi cū eo nō poteſt. Ratio glo.ibidē.
quia nō dolo ſed artis ſue cauſa facit.

Autenticū ē liber iuris ciuilis excerptꝰ quaſi
quedā ſūmula ex alijs legalibꝰ libris.cōtinens
.ix.collatiōes.vt nouē ꝑtes pricipales. Sꝫ au-
tētica autētice ē lex vel.§.incorꝑatus in li.C.⁊
ergo ſemꝑ allegať autētica.C.ti.tali.vel tali.
C.de epi.⁊ cle.autētica generaliter.⁊ ſic addi
tur ti.ſed nō additur numerꝰ collˀ.

Aut quādoqꝫ poniť diſiūctiue. vt quādo alte-
ro poſito neceſſe ē alterū tolli.vt cū diciť dies
aut nox. Quādoqꝫ etiā poniť copulatiue ꝓ et.
Nā quādoqꝫ ſumiꝰ ī materia ī qua requiritur
vtrūqꝫ extremorū ꝑ talē diſiūctiuā cōiunctōe.
vt ī.c.ſi poſt ꝑſtitū.de cōfeſ.lib.vj. De hac di-
ctione habes ī auten.ſi qñ.C.de conſti.pe.⁊.l.
cū quidā.ff.de ver.ſig.⁊ cle.ſepe.e.ti.ij.q.v.oī
bus.in glo.ij.xx.q.j.monachus.et.c.cū virum
de regula.⁊.l.vlti.ff.de ver.ſig.ſed autē.aduer
ſatur in facto ⁊ iure.ff.de nego.geſ.ſi autē.⁊ q̄
liter accipiať autē.vide ꝑ Bar.⁊ doc.in.l.hoc
amplius.§.de his.ff.de dam.infec. Et qualiť
capiať aut.vide Archi.xlvij.di.c.j.

Auellere eſt auferre violēter vel extirpare.vt.
ff.de incē.rui.nau.l.iij.§.non ſolum.

C

Auriſodina ē loc⁹ vbi fodit̄ aurū. Sʒ auriſi-
cina ē locus ī quo fabricatur aurum.
Aurifex ē q̄ opat̄ aliqd de auro ſic̄ aurifaber.
Auricularius eſt cōſiliarius vel ſecretari⁹ cui
ſolent ſecreta domini cōmitti.
Auraria ſecreta nemoris dicta ſunt. eo q̄ ibi
frequentāt aues ſm Iſid. xvij. li. ethimo. c. vj.
Inde venit īpēſatio auraria. C. de fun. patri.
l. ij. li. xj.
Auxiliū iuris ē ſuffragiū ⁊ beneficiū iuris. p-
ut dicit̄ cōtra hec pdita ſūt iuris auxilia. vide
de hoc. ff. ad ſillei. l. cū dn̄s. Fruſtra auxiliū le-
gis īuocat q̄ cōmittit ī legē. ff. de mino. l. auxi-
liū. de vſu. c. q2 fruſtra. Et tantū de. A.

Aburt⁹ vel ba-
boſus idē ē quod ſtult⁹ vel ebes
⁊ babigor idem.
Baiulare idē ē quod portare.
Balluta ē publica vtilitas vel ē vas lute. C. de
metal. li. xj. ſm accur.
Balivus ē offic̄. domini tēporalis. vt de ſentē.
ex. dilecto. ⁊ ī cle. j. de pen.
Balbus dicit̄ balbutiēs vel titubās. q̄ verba n̄
explicat ſʒ frāgit a balbādo dict⁹. Sed bleſus
dicit̄ qui litteras imperfecte profert.
Bannū ſm vulgare gallicorū ⁊ lūbardorū vi-
det̄ eē edictū publicū iuxta illō qō dicit Ray.
c. qō clericis. de fo. cpe. q̄ preco pariſiēſis nun-
ciat bannū nomine epiſcopi a rege.
Bānire ſʒ dcēa vulgariū videt̄ idē eē qō pſcri-
bē. ⁊ dr̄ bānit⁹ q̄ pſcript⁹ ō citate. vt ī pbe. ff.
Bānitoriū ē loc⁹ cauſarū al's panditoriū.
Baſtāgarij ſm q̄ſdā dicūt̄ q̄ſi beſtie āgarie eo
q̄ ruſticos āgariabāt. i. āgebāt ad gnta beſtiaʒ
pſtādā. C. ō muri. l. qō ad pſens. li. xj. Et ſm
Accur. baſtāgarij ſūt ī domo pncipis. q̄ſi beſti-
garij. prio mō vl' q̄ſi feſtatores aīaliū. ſcdo mō
al's beſtatores.
Bariana. i. fili⁹ colūbe ita dict⁹ fuit. ſ. Petr⁹.
di. ix. ita dominus. ⁊ Mathei. xvj.
Barziles dicūt̄ vaſa ſicut ī alpib⁹ ſolēt habēi.
Bellū iuſtū qd ſit inuit̄. xxiiij. q. ij. p archi. ī
ſū. ⁊. c. iuſtū bellū. Iuſtū viʒ illō qō fit pcepto
pncipis ō reb⁹ repetēdis vl' ppt̄ iiuriā repellē-
dā. Sūt aūt ſeptē genera belloꝝ. Primū ē bellū
romanorū ꝯ īfideles. de here. excōicam⁹. ij. Et
dr̄ romanū. q2 rōana eccia ē caput fidei. xxiiij.
q. j. hec ē fides. Scōm ē iudiciale qō fit autori-
tate iudicis hn̄tis merū ipiū. ō ſen. ex. c. dile-
cto. li. vj. ff. ō rei vē. l. q̄ reſtituē. Terciū ē pſu-
ptuoſū qō faciūt iobediētes iudici. ō pe. di. vj.
ad fi. Quartū ē licitū qō fit auctoritate iuris
q̄ ad illū cui cōcedit̄. ō reſti. ſpol. oli. ō ſen. ex.
li vo. L. vn̄ vi. l. j. Quītū temerariū ꝯ illos q̄ ſe
iuſte defēdūt. Sextū volūtariū q̄ moderni pn-
cipes vtūt̄. c. noli. xxiiij. q. j. Septimū ē iuſtū ⁊
neceſſariū qō fit ſe ⁊ ſua defēdēdo. Et in iuſto
bello moriētes ſalui ſiūt cet̄is parib⁹. xxxiij. q.
v. oim rerū rex homicidiū. ⁊. c. q. viij. oī tiore.
Sʒ q̄ ſine iuſſu pncipis bellū īdicit tenet̄. l. iu-
lia maieſta. ff. ad. l. iu. maieſ. l. iij. ⁊ ī autē. ō ar-
mis. col. vj. ⁊ ī autē. ō mā. pnci. col. iij. Neceſſi-
tate tn̄ īminēte ſufficit licētia magiſtri officioꝝ
ſm Hoſ. C. ō fab. l. fi. li. xj. De bello vid arch.
ī roſar⁹. xxiiij. q. ij. iuſtū. vbi pōit hec. vij. genea.
Bn̄ficiū ſumit̄ latiſſie p oī liberalitate. min⁹
late p liberalitate pncipis. Et ſic ſūptū ſigni-
ficat large ⁊ ſtricte. Large vt ptineat bn̄ficium
ſtricte ſūptū. ⁊ cū h̄ reſcriptū ⁊ puilegiū. Stri-
cte dicit̄ bn̄ficiū pncipis ꝯceſſio facta a pncipe
de aliq̄ re vel iure quod ē pncipis cōcedētis. ⁊
p hoc differt a reſcripto vel priuilegio. Et licet
ita ſtricte ſumat̄. tn̄ ei⁹ interpretatio latiſſima
ē. l. fi. ff. de cōſti. pnci. ca. cū dilecti. ī fi. de dōa.
⁊ de ver. ſig. li. vj. oli ſignificato ſumpto ex na-
tura pncipis cui⁹ ē eſſe liberalē in his que ſua
ſunt. verbigratia. pnceps alicui ꝯcedit domū
aliquā delatā ipſi pncipi cum itegro ei⁹ ſtatu.
Hec vba ſumunt̄ latiſſime. ſ. cū his q̄ inſunt ⁊
adiacētib⁹ ⁊ oī iure ſuo. l. ſi qn̄. cū ibi no. C. ō
bo. vac. li. x. Sʒ pōe. pnceps ꝯcedit domū n̄ ap-
ponēdo cū itegro ei⁹ ſtatu. certe ſola dom⁹ ꝯceſ-
ſa videt̄. q2 vbū dom⁹ ad illa n̄ pōt extēdi. viʒ
curiā. viridariū. ⁊ adiacentia. fa. l. ſi qn̄. palle.
niſi aliūde ſumeret̄ ſciētia q̄ pnceps ō ill' itelle-
xerit. Nā ſola liberalitas n̄ ē ſufficiēs ſignifica-
tū niſi aliud ſignificatū cōcurrat. q2 al's ſeque-
ret̄ q̄ ꝯcedēdo vnā rem videretur aliā cōcedē.
Bn̄ficiū iuris ē id qō a iure cōcedit̄ vel īdulge-
tur. Et horū bn̄ficiorū iuris q̄dā ſunt ordina-
ria. q̄dā extraordiaria. vt illa q̄ ex ſpāli priui-
legio q̄buſdā ſpālit̄ īdulgētur. ſicut bn̄ficiū re-
ſtitutiōis ī itegrū. eccie vel minori. xxv. ānorū cō-
ceſſuʒ. fa. de ī inte. reſti. c. j. ⁊. ff. ō ꝯſti. pn. l. vlt.
Bn̄ficiū epiſtole diui adriani. Re. j. epiſtola.
Bn̄ficiū noue cōſtitutiōis de fideiuſſore. Re.
infra fideiuſſor.
Bn̄ficiū noue ꝯſtitutōis ō duob⁹ reis ſtipulā-
di vl' pmittēdi ē p qō ſubuenit̄ duob⁹ reis de-
bēdi vel pmittēdi. vt p ipʒ poſtulare poſſint ſe
n̄ īſolidū ſʒ p pte poſſe couenīri. niſi ſe obliga-
uerint. ⁊ huic bn̄ficio renūciet̄ ⁊ h̄ adiecta no-
ua ꝯſtitutōe ī actiōe ō duob⁹ reis pmittēdi vel
ſtipulādi. q2 vt dicit azo ī ſū. C. e. ti. oli effect⁹
duorū reorū pmiſſiōis hic fuit. vt ſi duo vl' plu-
res eādē peccuniā pmiſerūt aut ſtipulati fue-
rūt. ipſo iure ī ſingulis īſolidū debebat̄ ⁊ ſin-
guli debebāt. Potat ergo ab vno eorū īſolidū
peti q2 vnuſq̄ſq3 eorū īſolidū erat obligatus.